

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési árak:
Egész évre 14 frt., fél évre 7 frt., negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65. szám
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnepnap után is.

II. év.

Budapest, 1898, csütörtök, január 27-én.

27. szám.

Gróf Tisza Lajos.

A legmagyarabb főúr lehelte ki ma nemes lelkét, megtérve őseihez, akiknek diszére vált, itt hagyta elszomorodott családját és az élő nemzetet, melynek küzdelmeiben, munkájában elől járt.

Sok nagyobb, híresebb embert vesztettünk már — mert hát amit ez a föld becseset ad, visszaszedi. A föld is csak egy nagy adószedő. Vesztettünk alakokat, akiknek főséges árnyéka századokat fog átlépegetni — vezéreket, szónokokat, írókat, költőket, de férfit különben még nem vesztettünk, mert különben nem is lehet. Egész élete a kötelességérzet és a munka epopéája. Bátran odaülhetett volna mint gavallér Arthur király kerekasztalához, a nemes Lancelot lovag helyet szorított volna neki és bátran versenyezhetett volna a legdolgosabb munkással, mert ő még szorgalmasabb, még tettvagyóbb volt annál.

Mig élt, nem szerette a szóvirágokat . . . csak az igazat szerette.

Hát félre a szóvirágokkal az ő ravatalánál. Van elég tett, mely csoda, hogy hefefér abba a nem bő keretbe, a meddig élete tartott.

Ez az élet annyira hozzá van tapadva a közügyekhez, hogy voltaképpen ha az ő életét rajzoljuk, a legújabb kor története is benne van. A híres Gúnár csikó, melyet arra neveltek a geszti fiatal urak, hogy Lajos azt nyergeltesse fel, azon induljon el, ha valami „üzenet“ talál jönni a Türr Pista puskái mellé — a híres Gúnár csikó megnőtt ugyan lóvá, de a dolgok csodálatos fordulatanál fogva csak arra kellett, hogy a koroná-

zason ficzánkoljon fiatal gazdája alatt. Ez volt az első akkord, mely lelkében megrezdült. A haza boldogsága akármilyen uton — kurucz motívum . . . De a Gúnárt okosabb célra rendelte a gondviselés — s innen a hazaszeretet és a király iránti hódolat egybekapcsolva táplálták lelkét, sarkantyúzták tevékenységét.

Mindig elől találjuk a közügyek terén. Mint bihari főispán kezdte, 1865-ben képviselő lett s azóta folyton tagja a Háznak. Ezt az állását becsülte a legtöbbre s mint a király személye körüli miniszter, amivé 1892-ben lett, sem akart attól megválni.

Mint képviselő a Deák-párt zászlaja alatt jött be s egész életén át a Deák eszméinek hódolt. Szilárd volt és meg nem változható. Ez volt jellemének alapvonása. Már 1871-ben közlekedésügyi miniszterre nevezte ki a király az Andrássy-kabinetben, amikor kénytelen volt szemben állni a népszerűség szárnyain emelkedő Kálmán bátyjával.

A fuzió után a hosszú Tisza-regime alatt nem vállalt hatalmi pozíciót — de dolgoznia okvetlenül kellett, benne volt a lelkében — hát összeszedte mindazokat a nehéz feladatokat az államéletben, az egyháznál, amelyekért senki sem törte magát, mert nem jár velök fizetés.

Legendászerű az a tevékenység és buzgalom, amit ezekben kifejtett.

Ekkor történt a szegedi veszedelem s mint királyi biztos ekkor csinálta meg Chef-oeuvre-jét: Szeged város fölépítését. Ez volt életének legszebb, legnagyobb műve, ezt szerette, ezt becézte, ezen csüngött. „Várat építettem a magyarságnak“ — mondá.

Legutolsó nagy műve az országháza.

Még betegen is odavánszorgott és igazgatta a munkásokat. Orvosságos üvegei közt otthon mintákat rajzolgatott, egy-egy czirádán napokig töprengve. Néha összegyűjtötte a szakembereket a betegágyához és kitűnő izlésével tanácsokat, utbagazításokat adott nekik.

De az ő élete oly gazdag érdemekben, eseményekben, hogy azokat nagyjában se lehet elmondani, csak legfeljebb érinteni. És még fényes karrierjénél, melyet e világi pályán kortársainak tiszteletétől, nemzetének elismerésétől és a királynak kegyeitől besugározva megfutott is csodálatosabb az ő utolsó négy esztendeje, melyet a halállal vívott. A férfi, aki meg nem adja magát. A gyilkos betegség, a vesebaj, már évek előtt olyan vehemensen támadta meg, hogy csak hetei lehettek. Az orvos is mintegy lemondott róla — midőn megengedte, hogy patikán kívüli szereket vehessen be — de gróf Tisza Lajos nem hagyta magát. Ő még dolgozni akart és folyton dolgozott. Azt mondta: ő még nem megy és nem ment . . . Küzdött, birkózott a rettenetes betegséggel, valami csodálatos fatalizmussal és mégis erélyes ellenállással, hogy szinte már győzedelmeskedni látszott — midőn ma eltört, elszállt nemes lelkének utolsó lehellete.

Elgyötört testét beteszik ősei mellé az anyaföldbe; melyet nálánál senki se szeretett melegebben. Bizonyosan az is puha lesz ő hozzá. S mi, akik ösmertük, láttuk őt mindig emelt fővel, mindig a legnemesebb uton, mindig hasznos munka mellett, örizzük meg emlékét és állítsuk oda mintául az utódok elé, hogy milyen legyen egy magyar főúr.

A szegedi gróf jellemzése.*

Írta: Mikszáth Kálmán.

Egy nagy angol író azzal jellemzi a konzervativizmust, hogy odaállítja az ő konzervatív alakját a világ teremtéséhez, amint az fölkiált: „Vigyázz, uram isten, mert mingyárt összerontod a chaoszt!“ Ez bátorít engem arra a merészségre, hogy elgondoljam magamban, ha gróf Tisza Lajos, aki most a király személye körüli miniszter lett, az isten oldala melletti miniszter lett volna a világ teremtésekor, sok minden dolog másképpen nézne ki ma. A hegyek például nem lennének olyan kopárok. (A Gellérten bizonyosan hatalmas fenyők diszlenének.) A cserebogár háta talán nem lenne sárga, mint a havanna-dohány s talán kék lenne vagy arany színbe játszó; a szarvasnak nem volnának agancsai (mert az fölösleges), a zerge nem ugrana oly merészeket (mert az veszélyes), a hiéna nem kaparná ki sirjaikból a halottakat (mert az illetlen). És mit tudom én, még mi minden volna? De annyi bizonyos, hogy a világ úgy állna,

* E cikk 1892-ben azon a napon íródott, mikor a Wekerle-kabinet kineveztetett; — most érdekességek tartjuk közölni.

ahogy most, csak hogy némi javítások k a l. A nagy alapvonalakhoz hozzájárulni félénk keze van, de a részleteken örökké módosítani, szépitni szenvedélye. Az az államférfi, aki, mikor Szeged városát építi nagy arányokban, egyszersmind ráér Sziráky késcsináló-mester híres halbicskájának egy csinosabb formáját is megrajzolni, elevenen áll e vonásával előttünk. Nem a Tisza folyam tükreben magukat öntetszelegve néző paloták jellemzik gróf Tisza Lajost, hanem künn a városvégeken azok a picziny alházak, melyek az ő terve szerint készültek s melyekben megőrizte a szegedi építkezés magyaros, népies ösmotívumait. Tisza Lajos bizonyos fokig konzervatív; mindent megtartani, amit lehet; de bizonyos fokig reformer, mindent átjavítani — még azt is, amit nem lehet.

Magyarországon, ahol mindég a nagy vonalokról foly a szó, ahol örökké még a berendezkedés stádiumán vagyunk, hogy milyen új butorokat tegyünk a régié helyére, de a meglevőkről senki se törli le a port, igazi szerencse ilyen államférfi, mint gróf Tisza Lajos, aki a politikai háztartás napi szükségleteit gondolja; bár több volna ilyen.

Ellenfelei is beismerik róla, hogy az or-

szág egyik leghasznosabb embere. Egy főúr, aki egész reggeltől estig dolgozik, nem magának, hanem az országnak. Más mágán képeket, érmekeket vagy érdemjeleket gyűjt, gróf Tisza összegyűjtötte magának egy csomó hivatalt. Elnököl a delegációban, az erdész-egyletben, valamely szoborbizottságban, építi az új országházat s ki győzné előszámolni, mi mindent csinál egy nap alatt.

A laikus fölkiáltana erre: Mennyi hivatal, mekkora jövedelem! Dehogy! Ezek mind ingyen-hivatások. Vagy ugy. A dicsőségért teszi? Dehogy! Tisza Lajosnak nem kell a dicsőség, — ami abból az övé, azt is átadja a munkatársainak s ami a munkából az övék, azt apródonként elszedegeti tőlük.

Hiszen természetesen mindig van valami képmutatás az államférfiak agyonmagasztalt tevékenységében; a mama a munka, a leánya a népszerűség. És sokan azért udvarolnak a mamának, hogy a leányt bírassák. Ócska módszer, mégis beválik többnyire. De gróf Tisza egy excentrikus kivétel, ő komolyan a mamába szerelmes. A népszerűség szinte ellenszenves neki, ha néha-napján találkozik vele, összeressen. A felköszöntő, melyet Széchenyi István serlegével kezében mondott né-

POLITIKAI HIREK.

A képviselőháznak délelőtt tíz órákor ülése van.

Minisztertanács. Ma délután minisztertanácskozás volt a miniszterelnöki palotában. A konferencia hat órákor kezdődött és azon jelen voltak báró Bánffy Dezső miniszterelnökön kívül: Perczel Dezső, Wlassics Gyula, báró Daniel Ernő, Lukács László és Erdély Sándor miniszterek. A tanácskozás tárgya volt, a kiszivárgott hírek szerint, a báró Jósika Samu lemondásával megüresedett miniszteri tárca betöltése és az osztrák miniszterekkel folytatott tanácskozások eredményének a bejelentése. A legközelebbi minisztertanácskozás szombaton lesz.

Pártértekezletek. A függetlenségi és 48-as párt ma délután Thaly Kálmán elnöke alatt értekezletet tartott, amelyen jelen voltak: Györy Elek, Tóth János, Kubik Béla, Pichler Győző, Meszlény Lajos, Leszkay Gyula, Illyés Bálint, Antal Pál, Lakatos Miklós, gróf Benyovszky Sándor, Marjay Péter, Oláh József, Putnok Mór, Beniczky Árpád, Kállay Lipót és Endrey Gyula. Az értekezlet a költségvetés részletes tárgyalásába bocsátkozott és a belügyi tárczát Thaly Kálmán, a kisebb tárczákat pedig gróf Benyovszky Sándor ismertette. A párt elhatározta, hogy hivatalos felszólalások nem lesznek, hanem csak az önként jelentkezők beszélnek a képviselőházban és a saját nézetüket fejtik ki.

A néppárt ma este Molnár János elnöke alatt szintén tartott értekezletet, amelyen a költségvetést tárgyalták. Gróf Zichy János a pénzügyi budgetet ismertette és folytatólagosan fogják tárgyalni a többi tárca költségvetését is. A részletes vitában a párt részéről többen vesznek részt.

A szász asszonyok diadalutja. Hihetetlenül hangzik, de úgy van, hogy a szász asszonyok, akik tudvalevőleg a királyhoz akartak menni kihallgatásra és e tervükkel kudarcot vallottak, haza, Brassóba, diadallal érkeznek. Mi az ő nagy diadaluk, bajos megmondani, de azért Brassóban, a szászok között — mint tudósítónk táviratozza — nagy mozgalom indult meg, hogy a királyhoz ment hölgyküldöttséget hazaérkeztek a vasúti állomáson nagy tüntetésekkel fogadják, a városba kísérik és tiszteletre fényes bankettet rendezzenek. A brassói mérsékelt szász lap nem helyesli a nők eljárását. — E hírrel egyidejűleg azt jelentik Bécsből, hogy a szász asszonyok küldöttség-

hány év előtt, messzebb körben is átmelegíté a sziveket, a sajtó áradozott s barátai üdvözölték másnap a Házban:

— Egyszerre népszerű lettél!

A gróf megijedt.

— Valami bolondot mondtam?

S türelmetlenül küldött egy ujságot, hogy még egyszer átnézze a beszédét.

De ez az idegessége a népszerűséggel szemben sem maga a népszerűség miatt van, mert — hogy megmaradjunk a fentebbi képnél, — valóban szép leány az rozsmaring-virágos fejével; ezt hihetőleg Tisza Lajos is elismeri, hanem az udvarlói nagyon ve g y e s t á r s a s á g s ezek közt nem érezné magát elég jól.

Am nem is népszerű Tisza Lajos. Aminek megvan a magyarázata. A magyar közvélemény még fiatal (mondhatnám még zöld) ahhoz, hogy kritikai szemmel válaszssa meg kedvenceit; szemét megbüvölik a káprázatos sikerek, mert nem vak; fület megbüvölik a maszlagos hizelgő szavak, mert nem siket (pedig nem ártana néha egy kis nehézhallás). A másik ok maga a gróf, akiről azt lehetne mondani, hogy a két tündér, aki bölcsőjénél állott, épen megfordítva bánt el vele.

A jó tulajdonok tündére így szólt:

— Neked adom a legritkább tulajdonokat, amik első pillanatra nem látszanak, de antál becsebbek: a karaktert, a szigort, a jó szívet,

nek ma adták tudtára hivatalosan, hogy ő Felségénél nem nyerhetnek kihallgatást. A küldöttség ennek következtében, állítólag, azt határozta, hogy a sokat emlegetett memorandum követeléseit egy német nemzeti részről egybehívandó gyűlésen fogja elmagyaráztatni.

A Képviselőház bizottságai. Legközelebb a képviselőháznak több bizottsága tart ülést. Az igazságügyi bizottság holnap, csütörtökön, tárgyalja a kisajátításról szóló törvényjavaslatot, a vizügyi bizottság pedig a földmívelési miniszter által a Közép-Duna egységes szabályozásáról s egyéb szabályozási munkákról szóló javaslatot tárgyalja. Pénteken a mentelmi bizottság a Miklós Ödön, Molnár Károly, Óváry Ferencz, Nagy Sándor, Sima Ferencz és Veszter Imre képviselők mentelmi jogának felfüggesztésére vonatkozó bírósági megkereséseket tárgyalja, míg a kérvényi bizottság a házhöz újabb érkezt feliratokkal és kérvényekkel foglalkozik. Szombaton pedig a közoktatási bizottság a közoktatásügy állapotára vonatkozó miniszteri jelentést tárgyalja.

A vita vége.

— A képviselőház ülése. —

Megkérde Boda Vilmost a folyosón:

— Hát mire is jó az a passzivitás?

Boda Vilmos vonogatja a vállát és kerügeti a választ. Többet is felel, kevesebbet is, mint amennyit kérdeztek tőle. Hogy az a passzivitás csak az általános vitára szól, de a részletekre nem, mert abba már a párt nem akart belemenni, hogy haza se beszélhessen. Az ország még csak megbocsájtja a passzivitást, de a kerület nem. Azután meg nem is valami nagy dolog az a passzivitás! Nem akar az egyéb lenni, épen csak egy kis demonstráció. Mintha például fáklásmenetet rendeznek...

És igaz is: Csak az a furcsa, amikor valaki úgy rendez a fáklásmenetet, hogy a fáklát az égő végénél fogja. Magát égeti meg vele, mint most a demonstráló szélsőbal. Mindegy. A szélsőbal egyelőre állja a passzivitást és hallgat. Csudálatosképen hallgatni sokkal nagyobb számban vetődnek a tisztelt Házba, mint régen, amikor beszélni akartak. A folyosó megtelik a sok mesebeli figurával, aki a folyosón még nagyon beszédes, de mi-

helyt áthaladt az üvegajtón, egyszerre megnémul. Az ember szinte azt hinné, hogy az üvegajtó átvette annak a bizonyos alagutnak a szerepét, amelynek tulsó végén még az aszszonyok is megnémulva jutottak ki.

Nó, de az üvegajtónak van lelke. Nem mindenkinek veszi el a hangját. Páder Rezső főtisztelendő ur már beszél is. Azt mondja épen, hogy a költségvetés bírálatához mindenkinek megvan a maga egyéni nézete. De a főtisztelendő ur sokáig beszél és épen a bevezetésül előre küldött mottót czáfolja meg. Mert mindenkit meggyőz, hogy neki a költségvetés bírálatához nincs egyéni nézete. Csak azon rágódik, amit a sok Zichy, Rakovszky, Mócsy és Buzáth már ismételt elmondott. Tán azért is üdvözlö a főtisztelendő ur beszédét olyan melegen a sok Zichy, Rakovszky, Mócsy és Buzáth, mert a jó ismerőst illik melegen üdvözölni.

Szerencsére az említett urak összegyűjtött nézeteit is ledarálhatni rövid harmincz perc alatt s így nemsokára szóhoz jutott valaki, akinek nem kell a szomszédba mennie egyéni nézeteért.

A jegyző szólította:

— Láczy Leó!

És mélységes csöndben kezdett figyelni valamennyi mező. Pedig tudta mindenki, hogy amolyan szakbeszédet fog hallani, aminek nincs valami nagy keletje a tisztelt Házban. De éppen az a titka az igazi tudásnak, hogy meg tudja fogni a laikus figyelmét is, mert affektáció nélkül, az egyszerűség megnyerő köntösében áll eléje. Láczy Leóról pedig kell-e még mondani, hogy igazi tudással áll ki a parlamenti sorompóba? Egy szimpla polemia formájában, amely a Horánszky sötét jóslatait rontotta le, glédába állította mindazokat a derék számokat és jelenségeket, amelyek a legnagyobb összhangzással igazolják, hogy a magyar állam pénzügyei megérdemlik azt a bizalmat és hitelt, melyet mind a mai napig is élveztek. Nem keresett Láczy színeket (hadd pepecseljenek velük a szegényebbek!), ő csak nagy vonásokkal rajzolt s a kép mégis teljes, mégis

a munkavágyat, a kötelességérzetet, az éles judiciumot, a nemes gondolkozást. Akarom, hogy szeresd az emberiséget és az téged vizont.

Amire azt mondhatta a rossz tulajdonságok tündére gunyosan:

— Nos, én e jó tulajdonságok gyümölcsének élvezésében megakasztalak, miután őket már el nem vehetem. Nem adok neked sok hibát, csak egyetlen egyet s az se valami nagy hiba, sőt adok melléje még egy jó tulajdonságot, megtévezve éreneyidet. Adom a nyíltságot, ezt a testvérem kifejejtette s adok hozzá kevély, hideg modort.

S talán így lett, hogy Tisza Lajos nem lehet nagyon népszerű. Előkelő alakján merev hidegség ömlik el, élénk fekete szeméből szúrós kevélység sugároz. Hangjában, melyből magyar zamat cseng, mégis van valami eltávolító. A hangulat, mely e mindig szépen öltözött gavallér lényéből kisugárzik, nyomasztó ünnepélyes, sőt fojtó. A hatvan év felé járó főur egyébként férfias szép jelenség, sőt graciózus. Mozdulatai kellemesek, amint lép, amint a keztyűt huzza fel s le, amint fáradtan dől le képviselőházi székében (mely közvetlenül a Deák Ferencz kivágott helyénél van) egy-egy hosszú beszéd alatt, amint gunyosan mosolyog, ásit vagy figyel, ha helyeslőleg int fejével, vagy tagadólag rázza azt, az mind egyéni és összhangza-

tos. Arcza annyira beszédes, mintha minden ideg zongora-billentyű volna rajta; a karzati látogató az ő arczáról nézheti le a beszédekét.

Nem népszerű és ez alig említésre méltó körülmény másoknál, de nála szinte nehéz belenyugodni. Mert bizonyos tragikum van abban, hogy egy ember, aki meleg szívvvel karolja az emberek összeségét, egyenkint azokból keveseket szeressen. S hogy az emberek is, akik mikor egyenkint vannak, nem szeretik, együttesen mégis ő hozzá fordulnak bizalmukkal.

Ha valahol baj van, vagy nagyszabású munka, rögtön mindenkinek gróf Tisza jut eszébe. Szegedet rekonstruálni őt küldi a király; az országházat fölépíteni őt bizza meg az ország; mikor jó képviselőházi elnök kell, ki lehetne az más, mint Tisza Lajos; mikor néhány hét előtt beállt a kolera-veszély s a város tétlenül nézte elharapódzását, a megijedt közvélemény hangosan, türelmetlenül követelte, hogy gróf Tisza küldessék ki királyi biztosnak.

Komoly munkára való ember. — Jó, léha világban ügyet se vet rá a közvélemény. És szinte jó, hogy nincs a közönség tenyerén, mert ez a tenyér tulságosan forró, mint nyáron az aszfalt s oly gyorsan koptatja az embereket, mint ez a talpakat. De ha nincs a közvélemény tenyerén, mindig kezügyben van.

Azon időktől kezdve, mikor ő is ott lova-

szemléltető volt. Minden vonás a helyén, azzal a biztonsággal odavetve, amely a mesternek semmi, a kontárnak pedig egyszerűen érthetetlen. És a nagy vonások dacára nem hiányzott a képből a nagy perspektíva, — elláthatott az ember egészen a távoli kiegyezés s a még távolabbi szociálistizmus csatateréig.

... Még Mócsy is figyelt. Sima Ferencz (az egyetlen szélbali, aki *nem passzív*) jegyzett is. Az öreg Madarász József pedig csak azt várta be, míg a nagy szabadelvű tábor kedvére megéjlenezte a szónokot, aztán ő is lassan átbailagott Lánczy Leóhoz:

— Mint legöregebb képviselő mondom, értesz az országiaszathoz...

Lánczy Leó mosolyogva köszönte meg az öreg ur saját külön magyarságával mondott bókot, aztán beállott abba a nagy népvándorlásba, amely a folyosóra indult. Mert odabenn Sima Ferencz kezdett beszélni. Ilyenkor pedig jó a folyosóra menekülni, ahol mindig akad valami érdekes, amit a Sima beszédeinek sivatagában nem igen lehet találni.

A folyosó pedig ma a *Kubinyi György almaboráról* beszélt.

Miről nevezetes ez az almabor?

Hát először is arról, hogy mihelyt a palackját felnyitják, a bor azonnal megfeketedik. (Épen mint egyik-másik néppárti, aki egészen világi gondolkodású, de mindjárt megfeketedik, ha a vallásról kerül szó.) Azután meg arról is nevezetes ez az almabor, mert kiderítette, hogy mi fáj legjobban Kubinyi Györgynek. Talán a felvidék nyomora? Nem. Talán a Kubinyi Géza féktelen temperamentuma? Az sem.

Kubinyi Györgynek az fáj, hogy nem — zsidó.

Ez pedig így sült ki. Mezei Mór reklamáta tőle a híres almabort és pezsgőt ígért melléje, ha Kubinyi György vacsorát ad almaborral. Kubinyi azonban nem állott kötélnek.

— Hát olyan nagy dolog az a vacsora? faggatták.

— No nem... a vacsora nem... De takarékosnak kell lenni. Hiszen ha én csak öt esztendeig zsidó lehettem volna!

— Micsoda?

— Zsidó!

— És elandalodva tette hozzá Kubinyi, a Gyurka:

— *Hogy én nyuzhattam volna meg azokat, akik engem nyuztak meg...*

... Míg a folyosó azt az almabort élvezte, amelylyel Kubinyi annyira fukarkodik, addig a tanácssteremben tíz száz ember Sima beszédéből nyelte a százaz kortyokat. De Sima után egy kis öröm következett. Mert Polónyi Géza emelkedett fel. De nem beszédre (hová lett volna akkor az öröm?) csak nyilatkozatra. Tudniillik: ő is úgy nyilatkozott, hogy az alkotmányos kormány nem is bocsátkozik vitába. Hogy az Isten tartsa meg ezt a jó szokását...

Ugy volt, hogy a szünet után Makfalvay Géza következik.

A jegyző szólította is:

— Makfalvay!

Senki sem jelentkezett. Az elnök most már azt kérdezte, hogy kíván-e még valaki szólni? Erre sem jelentkezett senki. Hát mit csinált volna az elnök: — *berekesztette a vitát.*

Jöttek aztán a nemzeti pártiak, sietett Makfalvay is, de már akkor Lukács László pénzügyminiszter beszélt és nagyban végzett is azokkal az apró-cseprő vádakkal és gyanúsításokkal, amelyeket a néppárt szórt el az általános vitában. Mert ezekre nem vesztegetett sok szót, ámbátor talán egygyel még mindig többet, mint amennyit kellett volna. (Azt a *sajtó-cenzurát* meghagyhatta volna a Zichy János kizárólagos ideáljának.) De annál kimerítőbben tiltakozott a Horánszky fekete (vagy inkább *rózsaszínű*) profecziája ellen. Nem — a családi öröm nem fenyeget. A golya nem hoz deficitet, egészen pirinkót sem. S a miniszter széles apparátussal bizonyította, hogy ámbár az a legendás adóprés nem is működött olyan veszedelmesen, a deficités esztendők még épenséggel nem mutatkoznak a szemhatáron. Csak a Horánszky fekete szemüvege tévedt: a nagy sötétségben nem mutatta meg az állam aktív követelését,

holott ezek sok milliót tesznek és így azt a hitet keltette Horánszkyban, hogy ami a számsorok végén látszik, az nem vagyon, hanem deficit. Sőt kimutatta a miniszter, hogy a terhek minden emelése nélkül és a régi rendszer mellett sem állott be zavar az államháztartásban, hanem még a produktív beruházásokra is telt.

— Mert eladták az országot! — morogta a passzivitás fogadalmának megsértéséről Meszlény Lajos.

Ez az. Valószínűleg eladták az államot, mert máskülönben a miniszter nem mondhatta volna ma olyan önérettel, hogy közéletünk sok szomorú tünetére épen csak egy tiszta fénysugár esik: az államháztartás rendezettségé. Ne tessék tehát erre is homályt vetni!

Hangos éljenzés jutalmazta a miniszter beszédét s miután a fiatal Zichy János még nyilvánosan mosakodott, hogy ő nem akarja a sajtószabadságot korlátozni, következett a szavazás. És a Ház az általános vita második napján megszavazta a félmilliárdnyi budgetet...

KÜLFÖLD.

A német császár születésnapja. A tavalyi felejthetetlen császárnapi óta szeretett, öreg királyunknak nincs egyetlen fejedelmi barátja, aki olyan közel érintkezésbe jutott volna a magyar nemzet közérzetével, mint *II. Vilmos*, a német birodalom császára.

Tetszett nekünk az a szinte fiú tisztelet, melylyel királyunk uralkodói s emberi kiválóságának az igaz érzés megindultságával adózott és egy csapásra meghódította a sziveket és elméket az a kiáradó, lelkesült hév, melylyel amaz emlékezetes pohárköszöntőben magasztalta a magyar nemzet történelmi és faji erényeit.

A hála és nagybecsülés kötelező adóját rójjuk le szerény tehetségünk szerint, mikor királyunk és nemzetünk őszinte, lovagias barátjának holnapi születésnapjáról megemlékezvén, mintegy visszfényt idézzük föl ama pompás budapesti ünneplés ragyogványainak.

II. Vilmos német császár holnap, január

golt 1867-ben híres Gunár lován (mely azonban egészen másra volt nevelve) a koronázási menetben, mindig a közügyet szolgálja. Mint bihari főispán, majd mint a Deák-párt tagja, szemben a balközépi Tisza Kálmánnal. Később aztán, mint közlekedésügyi miniszter, a Tisza-regime alatt pedig s azontul egész mai napig, mint a párt egyik korifeusa, aki a maga fölényét, természetes súlyát nem vesztette el akkor sem, midőn teljesen lejárták magukat a tekintélyek s még azon időben is, mikor már a párthoz alig volt fényes más, mint a Demkó Pál óraláncza, Tisza Lajos szavát, tanácsát mély tisztelet illette. Tárgyilagossága, tiszta látása sokszor volt vezető fény.

Mint a Petőfi rónája, csak a jó ismerősei előtt veti le fátyolát gróf Tisza is... Azon kevesek előtt, akikkel rokonszenvez. Ah, hiszen ez egy egészen másik Tisza Lajos! Vidám, közlekeny, szeretetreméltó. A hidegség fölolvad s jótékony meleg árad ki kedélyéből. A szemek nem néznek többé gunyosan. Hiszen az nem guny, hanem csak egy kis szikra. Szellemeinek, tudásának gazdag tárháza megnyílik. A kedves maliczia, játszi kötekedés csillogó nyilaival úgy tud bánni, mint egy XIV. Lajos-korabeli marquis. S mennyi finomság a formában. S minő gyöngédség a tárgy kezelésében, ha valakit kikezd. Mintha királyi udvarnál nőtt volna.

De felleges napokban, amikor nemzeti jogokról van szó, sokszor kirezeg szavaiból egy-egy akkord, amelyből ki lehet érezni — hogy nagyon közel született Debreczenhez. Tömött szemöldjei összeránczolódnak ilyenkor, válla meggörnyed, nehéz, súlyos léptekkel jár s talán hallja is messziről a Gunár-ló nyerítését...

Lehet, kissé terjedelmesen is rajzoltam ez odavetett vázlatban az új miniszter képét, úgy, hogy politikai szereplésének méltatásához kevés helyem jut. De hiszen politikai élete ismeretes. Nyitott könyv. Egy pár szó is elég.

Nem tartozik a nagy geniekhez, de messze felette áll a közepes államférfiaknak. Sőt hasznosabb a nagy genieknél. Ha kérnünk lehetne a gondviselést, azt mondanók:

„Adj nekünk egy Deák Ferenczet és négyszáz Tisza Lajost és az ország nagygyá lesz.”

Egy Tisza Lajos és négyszáz Deák Ferencz nem volna talán oly előnyös. (Ez az a több, ami kevesebb.)

Tisza Lajos egyenes, határozott, nemes politikus. Egyénisége van s ez erős, minden ízében körvonalozott. Tömjén, gáncs, áramlatok nem vihetik se jobbra, se balra, megy előre, mint egy hatalmas mozdony a lerakott sineken. S ezek a liberálistizmus sinei.

A liberálistizmust nem a könyvekből szedi, hanem a magyar nemzet szükségleteiről veszi a mértéket. Mint szónok is jelentékeny. Ok

nélkül soha sem beszél és soha se mond olyat, ami a tanácskozást összekuszálná; az ő beszédei kigombolyítók.

S mint ahogy igen gyakran jelenik meg a klubban vagy a Házban, a gomblyukában egy virággal, úgy beszédjében is mindig van, annak politikai értékén kívül, egy finoman czizellirozott ötletke, egy üde, csillámló metafora, vagy legalább egy játszi fordulat, egy szóval valami kedves nyálánság, csecsebecse.

A magyar nyelv édes, megenni való titkaiba, az egy Eötvös Károlyon kívül, senki sem tekintett nálánál mélyebben.

A parlamenti rendsáer sok embert eszik meg, úgy mondják. Valóban e rendszernek vannak hibái. A parlamenti élet elposványosodik időnkint. A kormányzó-párt apró zsarnokai elöregednek, meglomhulnak. Míg fiatalok, erősek, egymással marakodnak, egymás ellen intrikálnak s ez a baj. Mikor öregek lesznek, semmire se képesek és akkor az a baj. Baj mindig van.

Valaha a Deák-párt korában szintén oda kellett volna állítani a szabadelvű klubba a fürdőkön szokásos mázsáló gépet, hogy minden ember minden pillanatban ráállhasson, hogy mennyit vesztett, vagy nyert súlyban tegnap óta. Ekkor ez volt a baj.

A legutóbbi időkben senkit se mázsáltak

27-én lépi át életének *negyvenedik* évét. Férfikorának legszebb delelőjén nemcsak a világra szóló hatalom sugárzó dicsősége övezi, nemcsak saját, nagy nemzetének minden jókivánsága járul trónja lépcsőjéhez; hanem mi is, az Európában rokon nélkül álló, ezeréves ázsiai jövevény nép, csupán tulajdon jó érzésünk sugallatát követve, megkülönböztetjük ezt a nevezetes napot az esztendő többi szürke napjaitól.

A magyar egész szívvél szokott szeretni s ebben az országban nincs senki, aki őszintén ne kívánna nemzetünk koronás barátjának hosszan tartó, szerencsés uralkodást, zavartalanul boldog életet.

Ami szépről, nagyról, nemesről ifju fővel, tüzes vérral álmódzott, férfiúi érett itélettel, tetterővel valósítsa meg maga dicsőségére, birodalma nagyságára s mindama népek üdvére, melyek az ő fenkolt jellemében, uralkodói bölcsességében találják fel a világbéke egyik legbiztosabb kezességét.

A nyelvhaboru Ausztriában.

(Távirati tudósítás.)

A cseh-német nyelvkérdésről ma Bécsben és Linzben beszéltek a tartománygyűlésekben. A *felső-ausztriai* volt az érdekesebb, mert itt dr. *Ebenhoch* nyilatkozott. A nyelvrendeletek visszavonását tárgyalták és ő volt az előadó.

Ajánlotta, hogy a tartománygyűlés mondja ki, hogy a nyelvrendeleteket, amelyek a német népre sérelmesek, a kormány vonja vissza, a nyelvkérdést törvény útján szabályozza. Csehországot nyelvi tekintetben ossza három részre és Felső-Ausztria minden nyilvános iskolájában legyen a tanyelv a német.

Okvetlenül a felső-ausztriai tartománygyűlést kell Ausztria legegységesebb *Landtagjának* tartanunk, mert Ebenhoch indítványához minden párt hozzájárult. Bár volt egy kis liberális-kerikális összetűzés is.

Több képviselő panaszkodott a hadügyi terhek miatt, mire *Niedermayer* lelkész azt mondta, hogy amíg a keresztény világnézet nem fog győzni a nemzetek háboruszkodó allurajai fölött, addig mindig szükség lesz erős hadseregére.

Beurle erre azt felelte, hogy a legvéresebb háborúk épen a vallásháborúk voltak. Mint német

ember egyuttal szemére lobbantja a klerikális sájtónak, hogy nem ítélte el elég keményen a csehek prágai zavargásait.

A tartománygyűlés különben ezen az ülésen kimondta, hogy Felir a hadügyi kormányhoz a *két évi katonai szolgálat* végett.

Az *alsó-ausztriai tartománygyűlésben* interpelláltak amiatt, hogy több határszéli iskolában, még a felsőbb osztályokban is, a katolikus hitoktató csehül imádkoztat, holott igazság szerint csak az alsó osztályokban szabad kivételesen a cseh nyelvet tanyelvvül használni. — Az interpellációra még nem válaszoltak.

Csak a *lengyel tartománygyűlésben* nem került szóba ma a nyelv kérdés. Itt valamennyi párt kifejezte hódolatát az uralkodó iránt félszázados kormányzati jubileuma alkalmából, sőt a rutén *Bazwinski* kifejtette, hogy a rutének ő Felső-gének köszönik egyenjogúságukat. De ép ilyen egyértelműséggel tiltakoztak a pártok — a felirati vita lévén napirenden — a tartománygyűlések hatáskörének megnyirbálása ellen. Ragaszkodnak ahhoz, hogy a Reichsrathba a tartománygyűlésekből küldjék a képviselőket, vagy ne válaszszák őket közvetlenül.

Ez történt a galiczi tartománygyűlésen. De másrészt a lengyeleknek és ruténeknek a német-séggel szemben való nyelvi feltékenykedésére nézve érdekes adalék a lembergi *Gazetta Narodovae* egy cikke. Az ujság élesen kikel a Lembergben már régóta fennálló és a Prágában ujabban felállítandó *német konzulátus ellen*.

„Tud-e az osztrák kormány — kérde a cikkíró — a lembergi német konzulátus csendes működéséről? A német kormány pénzén évenként Németországba küldik az itteni német kolónia gyermekeit tanulni, és akik eddig a tartományi lakosokkal nagyon jól összefértek, most már micsoda szeretettel fognak viselkedni Ausztria iránt, miféle jóakaratot fognak tanusítani a lengyel és rutén lakossággal szemben, ha Németországból visszatérnek. Már most vonakodnak a német gyarmat tagjai lengyelül beszélni, pedig igen jól tudnak.“

A Dreyfus-ügy.

(Távirati tudósítás.)

Az izgalmak egy kissé elültek. A főfigyelem a *Zola* pöre felé irányul. Annak az eshetőségeit tárgyalják s különösen azt a körülményt, hogy vajjon a külföldi hatalmak képviselői megjelennek-e tanuságtételre az esküdt-szék előtt.

Erre az adott viszonyok szerint kevés ki-látás van. A *Gaulois* szerint ugyanis a beidézett diplomáciai személyiségek nagyrésze abban a véleményben van, hogy tekintettel az őket megillető exterritorialitásra, az idézésnek nem szükséges eleget tenniök.

Bécsi tudósítónk erre vonatkozólag a következőket táviratozza: *Zola* tanui között vannak *Dumba* osztrák-magyar nagykövetségi tanácsos és *Schneider* katonai attaché is, akik csak az esetben jelenhetnek meg a bíróság előtt, ha területenkívüliségi jogukról lemondanak. Amint itteni jól értesült körökben beszél-lik, a *külgügyi kormány ezt megengedni nem fogja*, mert általában az a nézet, hogy nem volna helyén, ha a diplomácia tagjai olyan eminenter politikai jellegű perben, mint a minő a Zoláé, aktív részt vennének.

Németország és a Dreyfus-ügy.

Az officiozus „Post“ ma figyelemreméltó cikket közöl *Németország és a Dreyfus-ügy* czim alatt, melyben első sorban kijelenti azt, hogy *Bulow* államtitkár beszédjét nem Franciaország számára mondotta el. A külgügyi államtitkár lényegileg csak egy német képviselő kérdésére adta meg abban a nagy feltűnést kellett beszédében a választ, melynek „sem szarva, sem foga“ nem volt. Ami pedig Franciaországot illeti, határozottan mondhatni, hogy a francia kormány a legfurcsább kényszerhelyzetben van, amennyiben kénytelen állítást Dreyfus bűnösségéről továbbra is fentartani. Ha a francia kormány a saját érdekeit összekeveri a francia állam érdekeivel, *ugy Németország az ottani eseményeket ölbe tett kezekkel nézheti*. Az tisztán a francziák dolga, hogy ki által és hogyan akarnak kormányoztatni. A lap kifejti továbbá, hogy a francia kormánynak bizonyára megvannak a maga okai arra, hogy a Dreyfus-per revízióját megakadályozza, mert minden engedmény a Dreyfus-ügyben azt jelentené, hogy a francia kormány bevallja a vétkeit. Ezt pedig a kormány mindenképen el akarja kerülni.

Yves Guyot a Siécle-ben felszólítja a külgügyminisztert, hogy óvja meg Franciaország tekintélyét a külfölddel szemben.

— Nem érzi ön, — írja Guyot — hogy *Bulow* nyilatkozatai után, milyen szánalmas szerepet játszik Franciaország a külföld előtt?

Végül ezt mondja:

— Azt mondják mindenfelé, hogy a Dreyfus ellen való düh csak egy formája a revánsnak: mindenesetre olcsó és veszélytelen formája. Kényelmes

már külön; legfeljebb az egész pártot együttesen tették fel néha, nagynéha a mázsálóra; nem volt már súlyos ember. Mindenki egyformán nyomott. És ekkor ez volt a baj.

Szerencsére a pártok önmaguktól változnak, ifjodnak. Az emberi szervezetnek hét év kell, míg átváltozik, a pártnak huszon-négy óra.

A múlt hetek liberális pártja megrázkódtott s új, friss, eleven, pezsgő és tetterős lett egy nap alatt. S ma minden ember önként érzi: „Itt jó kezekben van a nemzet sorsa. Ennek a pártnak a miszsiója még le nem járt — hanem kezdődik.“

Már-már a fuzió kikerülhetetlensége fenyegette az országot s még maga Tisza Lajos is így szólott egy ízben, bár a fuzió legnagyobb akadályainak a Tiszákat tartják:

— Mihelyt a közügy kívánja, én leszek az első, aki Apponyiek felé nyujtom a kezemet.

De a párt megifjodott és uralkodni akar. Amit építeni kezdett, joga van azt be is tétőzni a saját erejéből, ha érez az izmaiban erőt. Aki segíteni akarja a munkában, — a klub ajtóit nyitva állnak.

Minden életre pezsdült. Uj, friss éra kezdődik. Minden szív feszül. Az elkorhadtnak hirdetett többség virgoncz, eleven. Sőt azok a

parlamentari rendszer által már egyszer meg-evett emberek is feltámadtak. (Az a jó a politikában, hogy többször lehet benne meghalni.) A király fölhívta volt minisztereit: Tisza Kálmánt, Széll Kálmánt tanácsra s kinevezte miniszterelnököknek Wekerlét.

Wekerle aztán meghívta a kabinetjébe, szintén a parlamentari rendszer által már egyszer elkoztatott gróf Tisza Lajost és Hieronymi volt államtitkárt, jelölve annak, hogy az igazi férfit, mint az aczelt, nem fogja se a rozsdá, se a parlamentari rendszer.

Tisza Lajos csak nagynehezen vállalta el a neki felajánlott király személye körüli miniszterséget; sajnálta abbahagyni a mindenféle itthoni munkáját, amihez a szívével van odanőve s azt is tudta, hogy gyanusítani fogják az ellenzékeket, hogy Tisza Kálmán és klikkje ültette oda be, miután ezen nem létező klikknek olyan csodálatos erőket tulajdonít az ellenzéki fantázia, mint a Csaba vezér szellemi katonáinak a régibb magyarok. Mindig azok verekedtek, mindig azok győztek, ahol az ellenség megfutott.

Tisza Lajos visszautasította a tárczát, de akkor aztán elővették azt a varázs-szót, ami előtt a büszke, kevély ur az élet minden pilanatában begörbíti makacs derekát:

— A haza java kívánja.

És igazán kívánja. A király személye körüli eddigi minisztereink többnyire a király személye mögött oldalogtak. Az egész tárcza nivója egyre lejjebb-lejjebb szállott. Már alig tekintették másnak, mint egy királyi tanácsosokat és nemeseket gyártó kézi gépnek. S eközben a király soha sem volt jól informálva a magyar ügyekről. Egyetlen szerencsénk, hogy ott van mellette a derék magyar szívű Pápay tanácsos, aki egy-egy meleg szavát a mi serpenyőnkre hajította. Már a Janszky-ügy óta fölmerült komoly magyar körökben az óhaj, hogy a király mellé valódi államférfit kell küldeni, hadd tudja a király: miben csetlünk-botlunk, ő szinte szavakból.

Igy lett ez állásra helyezve Szögyény-Marich László.

De Szögyény-Marich László inkább az udvar érdekeit képviselte a minisztertanácsban, ahelyett, hogy a magyar minisztertanácsot képviselte volna az udvarnál. Eltévészttette ő exczellenciája.

Ezért kellett az udvarhoz gróf Tisza Lajos. Egész élete garancia rá, hogy az igazat fogja mondani ott fent és idehaza.

Jobbat nem lehetett nálánál találni. Ezért küldték oda.

Több hasznot hazájának sehol se tehetne. Ezért vállalta.

dolog azzal kimutatni a hazafiasságot, hogy azt kiabálja az ember:

— Conspue Zola! Le Zolával.

Couard a bordereau-ról.

Tudvalevőleg a Dreyfus ügyében eljáró katonai törvényszék Couard, Varinard és Belhomme írásszakértőket bízta meg annak az eldöntésével, hogy a bordereau Esterházy írása-e?

A Temps egy munkatársa tegnap felkereste Couardot s megkérdezte őt a bordereau dolgában. A tudósító és Couard szakértő között a következő párbeszéd fejlődött ki:

— Nem akarom kollegáim példáját követni, szolt Couard, akik jogosultaknak hitték magukat arra, hogy felvilágosítsanak bizonyos részleteket, amelyek a bíróság előtt tett szakkélményükre vonatkoztak.

A mi jelentésünknek értéke, mint előzetes bizonyítéké, a tények konstatálásában rejlik, amelyek egyenkint és összesen azt bizonyítják, hogy a bordereaut nem lehet Esterháznak tulajdonítani.

E tekintetben, határozottan mondhatom, kétségek nincsen helye.

Amikor engem szakkélmény adására hívtak fel, e munka teljesítését bizvást elvállalhattam: nem olvasok lapokat sohasem és amikor — december havában — szakértőül rendeltek ki, nem tudtam semmit a perről, a mozgalmról, amelyet az felidézett és soha sem láttam a bordereau fakszimilét, melyeket több lap Esterházy írásával szembeállítva közölt.

Minden elfogultságtól menten tehát, lelkiismeretesen végeztem munkámat és egyedül az eredeti okmányokra terjeszkedtem ki. Ki nem terjeszkedtem volna a fakszimilékre, vagy a fényképmásolatokra, ha százezer frankot kaptak volna érte, mert a véleményem az, hogy az ilyen eljárás a tudományra a leghatározottabban ellenkező.

Szakértő-társaim elém terjesztették az áttetsző papírra írt bordereaut egyrészt, — másrészt pedig Esterházy őrnagy leveleit.

Nem kételkedhettem, mert a gyakorlott szem a két írás közt való különbséget nyomban felismerhette.

— Ön mégis lefényképezte a bordereaut, hogy megállapítsa az eltérést? — jegyezte meg a tudósító.

— Soha, felelt Couard. A bordereau semmiféle fényképe nem készült, de különben is felesleges volt a dolog.

— A többi szakértők azonban azt állítják, hogy fényképfelvétel készült?

— Miután sohasem olvasok lapokat, nem tudom, hogy mit mondanak a társaim; fényképezett okmányokról szólván, említeni hallották talán Boulancy asszony levelét, amelyben az *ulánus* szó fordult elő. Ebben az ügyben azonban nekem nem kellett eljárnom. Nem is tudom, hogy mi volt benne az eljárás. Ami a bordereaut illeti, újra mondom, erről *nagyított fényképfelvétel sohasem készült.*

— Az eredeti bordereau írása tehát nagyon eltért az őrnagy egyéb írásától?

— Gyakorlott szem ezt a két írást össze nem téveszthette — újra mondom.

Ami engem illet, az én meggyőződésem oly erős, hogy a fejemet merném ráadni, hogy a bordereau nem Esterházytól eredt.

Aztán pedig, ez az egyetlen pont, melyre nyilatkozniunk kellett.

Amint az okmányokat elénk terjesztették, ezt az egy kérdést intézték hozzánk: „A bordereaut Esterházy írta?” Mi azt feleltük: Nem.

És miután mást nem kérdeztek tőlünk, nem is foglalkoztunk az ügygel más irányban.

A hadsereg és Zola pöre.

A Neue Freie Pressenek a következő szenzációt sűrűsíti Párisból:

Amint előre látható volt, azok a katonatisztek, akiket Zola perében megidézettnek, nem jelennek meg a tárgyalásnál. Tanuként szerepelni egyikük sem fog. A hadügyminiszteriumhoz közel álló lapok jelentik, hogy valamennyi katonatiszt parancsot kapott, hogy a törvényszék idézésének ne te-

gyen eleget. Az a hír, hogy magát Esterházyt személyesen bekérették a hadügyminiszteriumba és ott szóval azt az utasítást adták neki, hogy *semmiféle körülmények között a Zola per tárgyalása alatt a törvényszéki teremben ne jelenjen meg. Billot hadügyminiszter el van határozva, hogy az esküdtzék előtt megjelenik és ott a hadsereg nevében szót emel, hogy annak becsületét megvédi.*

A Reinach-Rochefort pör.

A ma tárgyalt Reinach-Rochefort-pör némi laza összefüggésben áll ugyan az Esterházy-pörrel, de tulajdonképpen nem lehet egyébnek, mint közönséges helyi eseménynek tekinteni, amelynek érdekességét csakis az ad, hogy a benne szereplő egyének Páris nyilvános életének legismertebb alakjai közé tartoznak. A pör alkalomával nagyobb tüntetésről tartottak, amiért nagyszámu rendőrség állt a törvényszéki palota előtt. Midőn Rochefort egy óra körül megjelent, közel 50 ember várta csak, akik élénk „Vive”-kiáltásokkal üdvözölték. Később jött Reinach, Rank és Isa szenátorok kíséretében. A tárgyalás 2 órakor kezdődött. Daczára a nagy ellenérzésnek, csakhamar tele lett a hallgatóságnak fentartott tér, amit a perben szereplő egyének személyiségénél fogva nem lehet csodálni. A per tárgya az, hogy egy „Otto” aláírással ellátott levelet, melyet egy kétes erkölcsű egyén akart Reinachnak átadni jó pénzért, mert azt állítólag Esterházy ellen fel lehetett felhasználni, Reinach nem fogadott el, mire az a bizonyos ember, látva, hogy Reinach nem hagyta magát becsapni, elment Rocheforthoz és annak úgy mondta el a dolgot, hogy a levél írója Reinach és hogy ő Esterházyt akarja ezzel a levéllel bemártani. Rochefort az Intranzigeantban másnap közölte a levelet fényképezve és oly kommentárokkal kísérte, melyeknek a mai per lett az eredménye. Az ügyben hármass bíróság dönt. Rochefort ügyvédje Leslas, Reinaché Barbous az ügyvédi kamara volt elnöke. Reinachnak két tanúja van: a Figaro egy munkatársa és Rank szenátor, akik hebizonyítják, hogy Rochefort-t rutul rászédtek és hogy ilyen módon Reinachot az Intransigeant hasábjain méltatlan rágalom érte. A mai tárgyaláson Barbous kifejtette, hogy Rochefort egész támadásának csakis politikai gyűlölködés az indító oka. A tárgyalást egy hétre elnapolták. Mikor Rochefort a palotát elhagyta, a tömeg élénken megéljenete. (N. W. T.)

TÁVIRATOK.

Ferdinand Pétervárott.

Köln, január 26. A „Kölnische Zeitung” jelentése szerint Bulgária fejedelme és fejedelmője Boris herczeggel február végével Pétervárra utazik. A lap szófiai tudósítója megjegyzi, hogy az utazásnak semmiféle különös politikai célja nincsen. Csak a herceget akarják szülei a császári keresztapának bemutatni. A pétervári tartózkodás csak néhány napra fog terjedni.

Kréta bajai.

Bécs, január 26. A krétai kérdés ismét nagyobb érdekességre tett szert. A szultán egész határozottan ellenzi György görög herczeg jelöltségét a kormányzói állásra, mert benne a sziget görögországi anneksziójának előfutárját véli felfedezni. Pedig minden arra mutat, hogy Oroszország György herczeg jelöltségére különös súlyt fektet. A szigeten a viszonyok határozottan rosszabbra fordultak, úgy hogy a kormányzói kérdés megoldása igazán sürgőssé vált.

Milliók pusztulása.

St. Louis, január 26. Egy gabonaraktár, amelyben 3 millió bushel gabona, 85 tengerivel megrakott kocsi volt és amelyhez egy teherárucaernok és számos csűr is tartozott, kigyuladt és leégett. A kárt egy millió dollárra teszik.

A német császár ünneplése.

Bécs, január 26. Vilmos német császár születésnapja alkalmából a birodalmi németek „Niederwald” egyesülete ma ünnepi lakomát rendezett. A díszhelyen gróf Eulenburg német nagykövet ült. Részt vettek a lakomán a német nagykövetség tagjai, a bajor és a szász követ, a követségek személyzete és számos birodalmi német. Az első pohárköszöntőt gróf Eulenburg mondta, halálán emlékezve meg a sors kedvezéséről, hogy a németek a császár születésnapját, akinek alakja az új életre kelt közös német haza megtestesülése, egységesen és békesen ünneplhetik meg. Egyek ok abban is, hogy benső ragaszkodással viselkednek nemes uralkodójához ama szép országnak, amely második hazájuk lett. Meg van győződve, hogy örömmel családoznak hozzá, midőn ő felsége atyai gondoskodásáról és megindító jóságáról mely halálai emlékeztetve meg, felszólítja őket, hogy vele kiáltssák:

— Isten áldja, Isten védje császáruink és népünk felséges szövetségestársát! Ferencz József császár és király éljen! (Lelkesült „Hoch”-kiáltások.)

A német császárra Mahn tüzerfőhadnagy mondott köszöntőt. A szónok hangsúlyozza hosszabb beszédében a német császár nagy érdemeit, akinek nagyszabásu törekvése arra irányul, hogy I. Vilmos császárnak az első birodalmi gyűlés megnyitása alkalmával kifejezett óháját, hogy a német birodalomnak dicsőséggel vívott háboruja után való újjászületésére áldásos béke következzen, megvalósítsa. A német császár a nép jólétének emelésében a legfőbb jót látja, előmozdítja a német szellemet, a német tudományt, ipart és kereskedelmet amelyek számára erős és szép hadi flottájával új utakat egyenget.

A nép jólétének emelése van hivatva, a császár terve szerint, az osztályellentétek kiegyenlítésére. A kis lelkeknek, akik nem akarják megérteni, hogy új idők küszöbén állunk és nem látják át, hogy Vilmos császár van hivatva, hogy népét e küszöbön bizton átvezesse, ne sikerüljön soha a német császár útjába akadályokat gördíteni. Beszédét azzal az óhajással végezte, hogy isten tartsa meg a német császárt, mint a német nép javának és becsületének védőjét.

A pohárköszöntő nagy lelkesedést keltett.

Berlini nagykövetség estélye.

Berlin, január 26. Szögyén-Marich osztrák-magyar nagykövet és neje tegnap nagy fogadóestélyt tartottak, amelyet később bál követett. Jelen voltak: Frigyes Henrik herczeg, Joachim Albert herczeg, a hohenzollerni örökös herczeg, Aribert anhalti herczeg és neje, az összes államtitkárok és miniszterek, Hohenlohe herczeg birodalmi kancellár és Bülow államtitkár kivételével, kik távolmaradásukat családi gyászukkal mentették ki, az egész diplomáciai testület, az udvar és a katonatisztikar számos tagja stb.

Az olasz kamara ülése.

Róma, január 26. A kamara Biancheri képviselőt 280 szavazat közül 248-al elnökké választotta. Ezután a hadseregben való előléptetésre vonatkozó törvényjavaslatot titkos szavazással 149 szóval 101 ellenében elfogadták.

A görögök kényszerkölcsöne.

Athén, január 26. A pénzügyi ellenőrző bizottság jelentésében kijelenti, hogy a görög kormány 1900-tól köteles a forgalomban levő bankjegyeiből legalább két milliót beváltani. A kormány újabb kényszerkölcsönt a jelenlegi kényszerkölcsön teljes törlesztése előtt nem köthet. Az állam és az ellenőrző-bizottság között felmerült differenciákat választott bíróság utján intézik el. Ha harmadik választott bíróra is szükség lenne, azt a svájci szövetség elnöke nevezi ki. A kormánynak nincs joga a lekötött bevételkezelésével megbízott hivatalnokokat elmozdítani anélkül, hogy okait az ellenőrző bizottsággal közölne, hogy ez a szolgálat a politikai hullámzásoktól ment maradjon. Az ellenőrzés a kölesön kibocsátásának napján lép életbe. Az ellenőrzés rendelkezéseit itt általában nagyon szigorúknak tartják.

Gróf Tisza Lajos meghalt

(1833—1898.)

A komoly munka, férfias kötelességteljesítés igazi embere, aki egész életén át mindig önzetlenül szolgálta a közügyeket, hosszú szenvedés után ma délután három órakor meghalt.

Nemes és kiváló egyéniségének, az életben visszatükrözött jellemképző közérényeknek méltatásával más helyütt foglalkozunk.

Utolsó óráiról, halála körülményeiről, a temetésről stb. a következő értesüléseink számolnak be.

Tisza Lajos betegsége.

Gróf Tisza Lajos öt év óta szenved vese-hajban. Ekkor a király személye körüli miniszter volt és baját akkor szerezte, amidőn egy fontos minisztertanácsra Bécsből Budapestre utazott és erősen meghűlt. Kezelő orvosa, dr. Lumnitzer már akkor azt javasolta neki, hogy mivel baja könnyen súlyosabbá válhatik, hagyja ott miniszteri állását, mert ezután nagyon vigyázni kell magára. Az akkori *Wekerle-kormány* azonban éppen akkor nehéz volt a helyzete. A *Kossuth* Lajos halála alkalmából teendő intézkedések sok gondot okoztak és gróf Tisza Lajos, mint a latere miniszter volt a közvetítő a korona és a kormány között. A dolgok ilyen állásában Tisza nem akart könnyíteni magán és még fél évig megtartotta miniszteri állását.

— Ezután teljesen az egészségemnek élek! — mondotta ekkor a gróf orvosának.

Már Bécsben konzultált *Wiederhofer* tanárral s az orvosi tanácsok meghallgatásával ez időtől kezdve pedánsul rendszeres életmódot folytatott. Rendes időben kelt fel és fekiült le és mindig pontosan étkezett. A közügyek terén folytatott munkásságát szűkebb térre szorította s csupán ama tisztségeit tartotta meg, amelyekhez kezdettől fogva különös előszeretettel viseltetett. Így továbbra is elnöke maradt az új országház építő bizottságának és az erdészeti egyesületnek, főgondnoka a dunáninnyi református egyházkerületnek és képviselője Szeged város első kerületének. Szegedhez fölülte kedves emlékei fűződtek és mindvégig meleg érdeklődéssel kísérte Szeged város ügyeit.

Betegségének kezdetén mintegy másfél évig vesebaja folyton súlyosbodott, ugyannyira, hogy az ágyat el sem hagyhatta, míg dr. *Kétly* tanárnak és dr. *Lumnitzer*nek újabb konzultációja után drasztikus kurára határozta el magát. Ettől fogva folyton javult az állapota. Most már rendszeren végezte dolgait, sőt utazhatott is. Első nagyobb útja Fiume volt, ahol hosszabb ideig maradt, nyarankint pedig nagykovácsi birtokán időzött s itt mindig jól érezte magát.

A javulás oly feltűnő volt, hogy tavaly már azt hitte, újból visszanyeri teljesen régi egészségét és erősen tervezte, hogy ezután ismét tevékenyebb részt vesz a közügyekben és újabb munkákat vállal. Most már nyilvános helyeken is megjelent és a múlt ősszel a színházba is eljárt, amit már évek óta nem tett. Újból elnökölt az erdészeti egyesület gyűlésein és már azt hitte, megvalósíthatja régi tervét, hogy ismét Szegedre utazzék kedves választói körébe. Már érintkezésbe is lépett a szegedi polgármesterrel. A rossz időjárás miatt azonban erről az utjáról le kellett mondania és arra határozta el magát, hogy januárban Nizzába utazik. Állapota azonban a múlt karácsony táján hirtelen súlyosbodott. Kezelő orvosa ekkor a szivgyengeség tüneteit észlelte. Tisza Lajos azonban e bajának nem tulajdonított nagy fontosságot.

Ez idő óta állapota folyton változott, majd jobban, majd rosszabbul érezte magát és folyton gyengült, míg tegnap már fel sem kelhetett többé az ágyból.

Tegnap délután érkezett meg legkedvesebb huga, báró Radvánszky Béláné, Tisza Paula, akit nagyon szeretett. A beteg melegen érdeklődött a családjá iránt és többször mondotta, hogy mily jól esik neki hugának a megérkezése.

A Tisza-család különben már napok óta folyton a beteg körül volt és a család egyes tagjai felváltva virrasztottak az ágya mellett. A család gyöngéd örködése és maga a virrasztás is bizonyos nehézséggel járt, mert a beteget kimélni akarták attól a gondolattól, hogy állapota rosszabbodott.

Az utolsó órák.

Gróf Tisza Lajos a múlt éjszakát nagyon nyugtalanul töltötte. Folyton ébren volt s kinosan vergődött ágyában. Éjjel tájban hörögés vett rajta erőt, amely egyre fokozódott.

Gróf Tisza Kálmán és Zeyk Károlyné, akik egész éjjel mellette voltak, már-már a rögtöni katasztrófától tartottak, de a beteg reggel felé mintha hirtelen jobban lett volna. Lélekvételére könnyebbedett s elszenderült.

Nem sokáig pihent, alig egy óra hosszat.

Hat óra után ismét hörögni kezdett s az éjszakai gyötrelemben megtört kevés ereje pillanatról-pillanatra fogyott.

Fél óra múlva már bekövetkezett az agónia.

Gróf Tisza Kálmán értesítette a család Budapestén levő tagjait az agasztó fordulatról s nemsokára ott voltak Tisza Kálmáné, báró Radvánszky Béláné, Zeyk Károlyné, Sándor Jánosné, gróf Bethlen Pálné és Tisza László a haldokló körül s el se mozdultak, míg a halál meg nem váltotta szenvedéseitől.

Délben meglátogatta dr. Lumnitzer egyetemi tanár is, de segítség már nem volt a haldokló számára. A beteg arcát kiverte a halálos veríték, szeme egyre üvegebb lett. Néha még mintha mondani akart volna valamit, ajka megmozdult, de a fuldoklás nem engedte szóhoz jutni.

Három óra múlt néhány percczel, mikor utoljára vett lélekzetet s egyetlen szó nélkül örökre lehunyta szemét.

Még ott állottak a gyászolók a katasztrófa első pillanatától lesújtottan a halott ágya körül, amikor Tisza Kálmán és gróf Tisza István, majd herceg Odescalchyné és gróf Károlyi Tiborné is odaérkeztek. Tisza Kálmán zokogva borult öcséje holttestére.

A halottat már ma délután felöltöztették az utolsó utra. Fekete magyar diszruháját adták rá.

Holnap délelőtt teszik koporsóba, ekkor állítják föl a ravatalt is a fogadó teremben.

A temetésre nézve még nem intézkedett a család. Valószínűleg Geszten, a Tisza-család sirboltjában helyezik örök nyugalomra.

A család tagjai holnap délelőtt tanácskoznak a temetésről, amikor az elhunyt végrendeletét is felbontják. Lehet, hogy ebben a temetés iránt is van valami intézkedés s ezért is nem határoztak ma a végüstesség felől.

A részvét.

A halál híre gyorsan elterjedt a fővárosban. A képviselőház, az országgyűlési szabadelvű pártkör s a nemzeti kaszinó homlokzatára felrepült a gyászlobogó s négy óra tájban már uton-utfélen a gyászszertől beszéltek.

A főváros közgyűlésére Gerlóczy Károly nyugalmazott alpolgármester vitte be a leverő hírt, a kisebb teremben nagy sokadalom támadt körülötte s mindenki mély részvéttel kérdezősködött a katasztrófa részleteiről.

A gyászoló családnál pedig ezalatt egymást érték a kondoleáló társadalmi és politikai kiválóságok. Széll Kálmán valóságos belső titkos tanácsos, gróf Teleky József, gróf Teleky Domonkos, Darányi Ignác földmívelési miniszter, Nemeskéri Kiss Pál államtitkár és Hegedűs Sándor voltak az elsők.

Szeged gyásza.

Este hét órakor kapta meg Kállay Albert szegedi főispán Tisza Kálmának a halálhírt tudatós sürgönyét. A Szegedi Napló és a Szegedi Híradó külön kiadásban értesítették a közönséget a gyászszertől. A hír villámgyorsan terjedt el a városban és mindenütt óriási részvétet keltett. A város utcái feketélnek a sok gyászlobogótól és megindult a részvétliábratok végtelen hosszú sora a gyászoló családhoz. Kállay Albert főispánon kívül Pálffy Ferenc polgármester a város, a szabadelvű párt nevében Zsotér Andor pártelnök, az összes egyesületek, társulatok és magánosok siet-

tek őszinte részvétüket tudatni a súlyosan meglátogatott családdal. A törvényhatóság holnap rendkívüli közgyűlésén foglalkozik a város gyászával. A közgyűlésen Lázár György helyettes polgármester fogja a nagy halott érdemeit méltatni. A tanács indítványt tesz Tisza Lajos érdemeinek megörökítése és a családhoz intézendő részvétirat iránt. A város impozáns küldöttséggel képviselteti magát a temetésen és pompás koszorút tesz Szeged újjáteremtőjének ravatalára.

Gróf Tisza Lajos élete.

Tisza Lajos született Geszten 1833-ban. Édes atyja id. Tisza Lajos Bihar vármegye adminisztrátora, édes anyja a jótékonyaságról ismert gróf Teleki Julia, testvérei László, Kálmán és Domonkos voltak. A Tisza-fiukat, kiválóan gondos nevelésben részesítették a szülők. A geszti kastélyba nevelőnek hívták meg az országos hírvé pedagógust: Szőnyi Pált, később Arany Jánost. Különösen az első adta meg az irányt a Tisza-fiuknak, kik mozgalmas politikai élet lüktetését érezték, látták a szülői háznál; fogékony lelkük az újjáalakulás nagy korszakában ámelegedett a forrongó eszmék tüztől. A tősgyökeres református család tagjai a debreczeni kollégium tanárai előtt tették le vizsgáikat; itt tűnt fel először az ifju Tisza Lajos is. 1848-ban végezte el felsőbb tanulmányait, majd Szűcs Lajos vezetése alatt a jogi tanfolyamot.

A szabadságharc leveretése után testvéreivel együtt külföldre utazott s a berlini egyetemet látogatta, később körutat tett Keleten és beutazta Egyiptomot. Midőn onnan visszatért, szomorú idők árnya borult Magyarországra. A politikai élet szünetelt s a jó hazafiak, köztük az ifju Tisza Lajos is, az egyházi gyűléseken igyekeztek lelket önteni a csüggedőkbe; mint egyházmegyei segédgondnok tevékeny részt vett az akkori protestáns mozgalmakban. Majd mikor derengeni kezdett a hajnal, midőn a nehéz lidércnyomás után fellélekzett a nemzet, 1861-ben az ugrai kerület képviselőjének választotta meg; testvéreivel: Lászlóval és Kálmánnal együtt a határozati párt híve lett; 1865-ben pedig Deák-párti programmal ismét megválasztották képviselőnek; majd 1867-ben Biharvármegye főispánja lett; de az akkor balközépi vármegyében szemben találta magát saját testvérbátyjával, az ellenzék hatalmas vezérével: Tisza Kálmánnal; hivatalától vissza is lépett s alelnöke lett a fővárosi közmunkatanácsnak. 1869-ben ő Felsőcsászári és királyi kamarásnak nevezte ki, 1871. évi június 21-én pedig gróf Andrássy Gyula alatt a közlekedésügyi miniszterségre neveztek ki, de három év múlva ez állásától is visszalépett és Kerkapoly Károlyval együtt beutazta Olaszországot, majd Kelet-Indiában és Afrikában utazott. A valóságos belső titkos tanácsosságot s a Lipót-rend nagykeresztjét 1873-ban kapta meg. 1874-ben ismét tagja lett a magyar parlamentnek s midőn 1879-ben az árvíz elpusztította Szegedet, mint teljhatalmu királyi biztos, Tisza Lajos vezette a város újjáépítését. Hatalmas, nagy munkát végzett ekkor, izzó lelkesedéssel fáradt, buzgólkodott, hogy a romokból feltámadjon a nagy alföldi város. A hazafias munkának meg is lett az eredménye. Szeged erős magyar népe kiheverte a nehéz csapást s a rekonstrukció befejeztékor hálából a föltámadt város díszpolgárrá választotta meg Tisza Lajost, a közgyűlési terem számára az ő Kálmán bátyja arcképét Benczur mesterrel lefestette, nevével egy körutat nevezett el; a király pedig kiváló érdemei elismerésül grófi rangra emelte és a szegedi előnevet adományozta neki. 1884 óta mint Szeged első kerületének képviselője foglal helyet az országgyűlésen. A rajongással határos az a ragaszkodás, melylyel gróf Tisza Lajos e város iránt és e város népe iránta viseltetett. Ahol csak lehetett, mindenütt segített az ő választóin s az ő újra feltámadt városán, úgy, hogy közmondássá vált, hogy a Tisza pusztította el Szegedet és Tisza teremtette ujja. Az új országháznak építése körül is kiváló érdemeket szerzett. Egyházának lelkes és buzgó híve volt; 1885. óta a dunamelléki evangélikus református egyházkerület főgondnoka; a Deák-szobor és az új parlamenti

építési bizottságnak és a delegációknak is több ízben volt elnöke. Szintén ő elnökölt annak idején a magyar közművelődési egyesületek budapesti országos kongresszusán, utóbb az országos erdészeti egyesület gyűlésein is. 1892. évi november 19-án ismét miniszter lett a *Wekerle*-kabinetben; ekkor mint a király személye körüli miniszter teljesített hasznos szolgálatakat egész 1894. június 10-éig. 1893-ban, a kőszegi hadgyakorlatok alkalmával, a német császártól a vörös-sasrend első osztályát kapta.

Apró jellemvonások.

Gróf *Tisza* Lajos igen rendszerető ember volt. Az utóbbi napokban érezvén közelgő halálát, tegnapelőtt magához kérte *Ney*-t, az új országház építészeti tanácsosát és maga elé terjesztette az összes számadásokat. Az volt a kívánsága, hogy ha meghal, minden dolga rendben legyen.

Hogy milyen gavallérosan előzékeny és figyelmes volt, ennek szinte meghatározható tanujelét adta még tegnapelőtt is. Sógornéjával, *Tisza* Kálmánnal beszélgetett éppen amikor észrevette, hogy *Tiszáné* leejtette a zsebkendőjét. Támoilogva állott fel karszékéből és szinte kapkodva nyúlt a zsebkendő után, hogy megelőzze a sógornéját és mosolyogva nyújtotta át a kis kendőt.

Gróf *Tisza* Lajos gyógyíthatatlan betegségének mindenkit leverő tudatát már régóta hordozta változatlan, nyugodt arczzsal lelkében.

Ezelőtt vagy öt esztendővel történt, hogy egy legbizalmasabb társaság ült hold-utcai palotájában a tarokkasztal körül.

Még a játékhoz rendezték az asztalt, *Jókai* Mór még ifjúkori festői hajlamának hódolván, krétájával fölrajzolta a táblára a játszófelek emblémait.

Tisza Kálmánt egy generális-kalppal jelölte meg, az *Író*-partnert pedig egy tollal, aztán *Kemény* János bárónak, a „fejedelemnek” rajzolt egy koronát.

Hogy a háziurra került a sor, gróf *Tisza* Lajos valami határtalanul heroikus nyugalommal mondá:

— Nekem pedig rajzolj egy halotti koponyát.

Komoly, erős férfiak szeméből kicsordult a könny s imhol ma már csakugyan követte a váratlanul elköltözött, akkor még életvidám „fejedelem” a halált sejtő szegedi gróf is.

Annak idején nem sok rokonszenveit fogadták *Tisza* Lajosnak szegedi királyi biztossá történt kinevezését. *Kossuth* Lajos is említést tett erről egyik levelében. Végül azonban megjegyezte:

— De hát talán jobban van így, a miként van, *Tisza* Lajos ur érezni fogja, hogy neki nagy sikert kell felmutatni, miszerint igazolva legyen, hogy érdem állította gátra, nem nepotizmus. „Das Werk wird seinen Meister loben!”

Kossuth Lajos nem csalódott, a mű — Szeged ujjáalkotása — valóban dicséri mesterét. Szilárd elhatározás, erős hazafiság és a magyar faj iránt való nagy szeretete tükröződik vissza *Tisza* Lajosnak ama örökké emlékezetes nyilatkozatában, amelyet Szegedre érkezésekor mondott:

— Előre érzem töviseit a pályának, amelyre vállalkoztam; emberi erőt felülmuló, kiszámíthatatlan véletlenek fognak akadályokat gördíteni utamba, de nem fogok csüggedni és nem hátrálni, mert azon magasztos eszme lelkesít, hogy: Szeged, Magyarországnak a főváros után az első városa legyen. Legyen szebb, virágzóbb, mint valaha!

És ötödfél évi szegedi működése minden szavának a teljesedését hirdeti. A kevés reménnyel és még kevesebb rokonszenvennel fogadott *Tisza* Lajos a szegedi nép bálványja lett. S ez nem is csoda. Mindig azt hangoztatta:

— Óhajtom, hogy a szegedi polgár-névnek olyan jelentősége legyen e hazában, mint volt a rómainak, midőn mondta: „civis sum romanus!”

Ilyen lelkesedéssel s ilyen biztatások mellett a népnek fel kellett ismernie gondviselő vezérét és *Tisza* Lajosé az érdem, hogy a szegedi nép oly lelkesedéssel segítette őt a rekonstrukció nagy munkájában.

Tisztelettel kérjük azokat a tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetésük e hónap végén lejár, hogy idejekorán gondoskodjanak a megújításról, nehogy a lap pontos küldése körül fennakadás legyen.

Az Országos Hirlap
kiadóhivatala.

HIREK.

— **Érdekes vendégek.** Az Angol királynő szálló egyik másodemeleti szobájában lakott két napon át báró *Seefried-Buttenheim* Ottó, az 1. számú gyalogezred főhadnagya és neje, született *Mária Augusztia* bajor hercegnő, aki királyunk unokája. Az érdekes pár két napig tartózkodott a magyar fővárosban, ahol megnézték az új parlamentet, a Mátyás templomot, sétáltak az *Andrássy*-uton és tegnap délután sokáig korcsolyáztak a városligeti jégpályán. Ma délben a fővárosból *Aicsuthra* utaztak, ahol *Seefried* báróné meglátogatta nővérét, *Augusztia* főhercegnét, *József* Ágost főherceg nejét.

— **Személyi hír.** *Jósika* Samu báró, akit a napokban mentett fel a királyi miniszteri méltóságától, mint *Kolozsvárról* táviratozzák, egészen a magánéletbe vonul vissza és állandóan *Kolozsvárott* fog lakni. Csupán a nyári hónapokat tölti el *Szurdukon*.

— **Egy Esterházy grófné halála.** *Fiaméból* táviratozzák: *Abbáziában* elhunyt gróf *Esterházy* Ernőnek, a főrendiház tagjának neje. A lengyel grófi családból származó grófné régóta betegeskedett s a telet férjével évek óta *abbáziai* villájában tölti. Az idei szezon a grófné csaknem állandóan betegeskedve, ágyban töltötte. Férjén kívül hetek óta körülötte voltak veje, gróf *Apponyi* Sándor, leánya, gróf *Apponyiné* *Alexandrina* és menyé, az ifjan elhunyt gróf *Esterházy* Miklós Ernőnek fiatal özvegye, hercegné *Borghese* Camilla. Mára várják a többi rokonságot is és ekkor fognak a temetés iránt határozni. Valószínűleg a *poszonyi* kriptába viszik.

— **Hetyey pásztorlevele.** Az új pécsi püspök installációja alkalmából terjedelmes körlevelet írt híveinek.

A levél azon kezdődik, hogy az új püspök nem kereste magának, nem vette magának a püspökséget, hanem Istentől hivatott, mint *Aron*. Évekig egy szent életű, jóságos lelkű főpápnak (*Vaszary* *Kolosnak*) oldalán működve, ismeri a püspök vállára nehezű felelmetes terheket. De meghajol az *Ur* hívására és *Pál* apostol szavaival üdvözli híveit: „Kegyelem nektek és béke.” Ezt kívánván nekik, mi mást ajánlhatna is nekik, mint a kegyelemre és békeségre vezető három isteni erényt, a hitet, a reményt és a szeretetet. A hitből az következik, hogy a római pápasághoz, „az igazság oszlopához és erősségéhez” törhetetlenül kell ragaszkodni; a reménységből az következik, hogy *Krisztushoz* és az egekben valókhöz kell törekedni; a szeretetből az következik, hogy a szeretetnek Isten szeretetében kell központosulni. Ebből az Istenhez való szeretetből sugárzik ki minden más szeretet; a szeretet ugyanis kiterjed mindarra, rá, ami Istennek képmása és amiben Istennek nyoma látszik. Istenhez való szeretet nélkül tehát nem lehet szeretet, mert nincs folytatás ott, ahol nincs meg a kezdet. Az igaz keresztény katolikus ember igazán szereti például a hazáját, mert hűségesen megtartja ura parancsolatát, melyek közt a hazaszeretet első sorban áll. Általában, ha a szeretet isteni erényét követnék az emberek, nem lenne a földön sem háboru, sem rabszolgaság, sem nyomorúság. Emeljék fel hát szíveiket *Krisztushoz* mindenek és könyörögjék tőle a három isteni erényeket.

Ez van az új püspök körlevelében, mely azzal végződik, hogy imádkozni kell a pápáért és a királyért, ki utóbbit erős hadsereggel és békeséges időkkel áldjon meg az Isten. (A békeséges időkben, úgy látszik, a püspök nem egészen bizik, mert megemlíti az erős hadsereget is.) A körlevél naivan egyházi foglalatját megilleti az a dicséret, hogy nem használta fel az alkalmat politikai riadóra.

Hetyei *Sámuel*, az új pécsi püspök — mint levelezőnk írja — tegnap 3400 forintot küldött *Majorossy* *Imre* polgármesterhez, hogy azt a következőképpen

oszzák szét: A *Rudolfinum-árvaház* kap 500 forintot, az iparossegédek egylete 200 forintot, a városi szegények közt kiosztandó 500 forint, a városi szegényház-alapnak jut 500 forint, a két nőegyletnek — felekezetkülönbség nélkül — összesen 300 forint, a népkönyvtárak 300 forint, a tűzoltó-egyletnek 100 forint, a kerületi betegsegélyző pénztárnak 100 forint, a *Matassa-intézet*nek 200 forint, a munkás betegsegélyző pénztárnak 200 forint, a veterán- és a hadastyán-egyletnek egyenkint 100—100 forint s ezeken kívül a város jótékony intézeteiben elhelyezett agok és gyermekek, valamint a népkönyvtár szegényei között a székfoglaló-ünnep napján kiosztandó ebédre 300 forintot juttatott az új püspök. *Majorossy* polgármester azonnal tiszteltette a püspököt és megköszönte az adományokat. *Hetyei* püspök azt felelte a polgármesternek: Mindenben legyőzhetnek, de a szeretetben nem.

— **Mesterházy Kálmán temetése.** Ma délután félnégykor kísérték örök nyugalomra *Mesterházy* Kálmánt, a szerencsétlen véget ért festőt. Ravatala, melyet egészen elborított a sok koszoru, a kerepesi-uti temető halottas házában volt felállítva. Félnégykor érkezett meg *Szász* *Károly* református püspök és *Fábián* *Vilmos* segédlelkész. *Szász* *Károly* püspök a koporsó előtt bucsuztatót mondott, melyet sokszor félbeszakított a festő özvegyének zokogása. Ezután lezárták a koporsót s a menet megindult a főváros által adott disz-sírhelyhez. Itt *Fábián* *Vilmos* segédlelkész tartott szép imát s ezután *Margitay* *Tihámér* barátai nevében mondott rövid bucsuztatót. Háromnegyed ötkor lett vége a szomorú szertartásnak, amikor a sok ismerősből és jóbarátból kikerült nagy gyászoló közönség szétszórt. Az öngyilkossá lett festő öreg anyja nem is kísérhette utolsó útjára fia koporsóját, mert fia halála beteggétette őt.

— **Öngyilkos főhadnagy.** *Eperjesi* levelezőnk táviratozza: *Abos* állomásnál, a *Hernád*-hid mellett levő töltésnél tegnap egy holttestet találtak. A holttesten lövés sebe látszott és kétségtelen volt, hogy az illető öngyilkos lett. A községbíró által értesített állomásfőnök azt konstata, hogy a halott *Erdey* *Miksa*, budapesti 1. honvédezhelyi főhadnagy, aki előtte való nap érkezett *Budapestre* és táviratot adott fel. A hatóságok az öngyilkos főhadnagy holttestét elszállították.

— **Bossányi László balesete.** A nemzeti kaszinóban ma délelőtt izgalmas jelenet történt. *Bossányi* *László* nagybirtokos, volt országgyűlési képviselő, mint rendesen, ma délelőtt is a nemzeti kaszinóban időzött több barátja társaságában. *Bossányi* egyszerre hangos kiáltással összerogyott. Rögön *Váli* *Ernő* főorvost és *Kovács* egyetemi tanársegédet hívták a beteghez, akik konstata, hogy az öreg urat agygutároham érte. Hazaszállították lakására, hol most súlyos betegen fekszik. A kaszinói tagok körében az eset általános részvételt keltett.

— **Határozás.** *Hunfalvy* *Géza* kereskedelemügyi miniszteri titkár ma délután gégesorvadásban hosszas betegség után meghalt. Az elhunyt fiatal tisztviselő a párisi kiállítás kormánybiztosi titkára volt és a miniszter elrendelte, hogy az elhunyt temetésén a kormánybiztosság tisztviselői testületileg vegyenek részt. — *Olcsvári* *Olchváry* *Tivadar*, magyar államvasúti hivatalnok e hónap 25-én, 52 éves korában meghalt *Budapest*en.

— **Pável püspök jubileuma.** *Pável* *Mihály* görög-katolikus püspök felszentelésének 25 éves évfordulóján — mint *Nagyváradról* jelentük — ma a székesegyházban ünnepélyes mise volt, melyet *Kőváry* *Tivadar* nagyprépost az egész káptalan jelenlétében celebrált. Ezt „Te Deum” követte. Az egyházmegye összes templomaiban hálaistentisztelést tartottak. *Pável* *Schlauch* bibornok átiratban üdvözölte szlatinai birtokán, hová az ünnepeltetés elöl vonult. Táviratilag fejezték ki üdvözlőket *Császka* érsek, *Desseffy* és *Szabó* *János* püspökök.

— **A resiczai szerencsétlenség.** Lapunk legutóbbi számában hirt adtunk arról a bánya-szerencsétlenségről, mely *Resiczán* a *Szécheny*-aknában történt. Mint levelezőnk ma jelenti, a szerencsétlenség következtében elpusztult bánya-munkások hivatalosan megállapított név-

sora eddig a következők: Megfult: *Jager Ferencz* 47 éves, *Korin Zakariás* 28 éves, *Köszner József* 19 éves, *Piszarszky József* 20 éves, *Stöber József* 32 éves. A szénhalom a következőket temette el: *Gál György* 27 éves, *Plachy Vincze* 51 éves, *Schmidt József* 36 éves, *Plachy Márton* 21 éves.

— A király műteremlátogatásai. Bécsből jelentik: Ő felsége ma délután meglátogatta *Zumbusch* tanár műtermét, hogy *Albrecht* főhercegnek a befejezéséhez közeledő szobrát megtekintse. Az uralkodó igen dicsérőleg nyilatkozott a műről. *Zumbusch* műterméből *Pendl* szobrász műtermébe hajtattott, hogy megtekintse azt a szobrát, amelyet uralkodói jubileuma alkalmából *Mährisch-Weisskirchen*ben állítanak fel. Ő felségét *Pendl* és dr. *Plachky*, *Mährisch-Weisskirchen* polgármestere hódolatteljesen üdvözölték, akiknek a fej hasonlóságáról és a szobor kiviteléről igen elismerőleg nyilatkozott. *Plachky* azon kérdésére, hogy *Mährisch-Weisskirchen* város megkapja-e a császári engedélyt a szobor felállítására, Ő Felsége ezt felelte:

— Igen természetesen. Nagyon szép szobrot fognak kapni önök.

— A nemzetközi újságíró-kongresszus. Az újságíró-egyesületek nemzetközi kötelekének elnöksége a napokban *Párisban* ülést tartott, hogy a legközelebbi nemzetközi kongresszus előmunkálatait elvégezze. A legutóbbi kongresszuson tudvalevőleg *Lisszabont* jelölték ki a legközelebbi kongresszus helyéül. Az elnökség többsége a kongresszust szeptember hónapra akarta összehívni, hogy az újságírók a nyári szünet alatt elmehessenek a kongresszusra. *Magalhaes Lima*, a portugáli sajtó képviselője azt a megbízást kapta, hogy a nemzetközi újságíró-kongresszust május hónapra hívja meg *Lisszabonba*, amely hónapban *Portugália* fővárosában amugy is nagy ünnepek lesznek, melyeken az *Indiába* vezető tengeri utnak *Vasco de Gama* által való felfedezésének 400 éves fordulóját ünneplik meg. Ezeket az ünnepeket azért rendezik májusban, mert később roppant nagy a hőség *Lisszabonban*. De ezuttal májusban lesznek *Franciaországban* a képviselőválasztások, ami a francia újságírókat visszatartaná attól, hogy a kongresszusra elmenjenek és *Európa* többi parlamentje is rendszerint júliusig ülésezik, amiért is a nemzetközi kongresszus elnöksége szeptember hónapra tűzte ki a kongresszus idejét. Mivel azonban a portugáli újságírók nem akarják, hogy idegen kollégáik szeptemberben lássák meg *Lisszabont*, a kongresszust valószínűleg *Amsterdamban* fogják megtartani.

— A szerencse koreke. A *Vigadó* kistermében ma délelőtt kilencz órakor kezdődött meg az osztályorsójáték negyedik osztályának húzása. Ma is nagy érdeklődő közönség volt jelen, mely leste-várta, kit fog érni a szerencse, hogy sorsjegyét nagyobb nyereménnyel kibuzzák. Délelőtt 1500 nyerő számot húztak ki. A nagyobb nyeremények a következő sorsjegyekre estek: 10.000 koronát nyert: 5286. 5000 koronát nyertek: 52385 54375. 2000 koronát nyertek: 2576 14232. 1000 koronát nyertek: 23426 43233 72377.

— *Ottocska Gézá*t elfogták. *Ottocska Gézá*t, *Schossberger* Lajos nagy-kertali földbirtokos jószágkormányozóját, aki, mint megirtuk, 26.800 forintot sikkasztott, tegnap *Kopenhágában* elfogták. Bécsből érkezett oda s a legelőkelőbb fogadóba szállott. Pénzt váltott egy bankban s a bankár kérdéseire oly zavarba jött, hogy gyanut keltett. A bankár értesítette a rendőrséget s ez rögtön vallatóra fogta *Ottocska*t. Nem tudtak eligazodni azokon, amiket mondott, csak azt vehették ki belőle, hogy ő pécsi földbirtokos. Táviratoztak tegnap a bécsi és a pécsi rendőrséghez, miféle ember lehet s a személyleírás alapján mind a két helyről azt a feleletet küldötték, hogy az idegen *Ottocska Gézá*, a körözött sikkasztó és váltóhamisító. A pécsi főkapitány még az éjjel értesítette a budapesti államrendőrséget is s ma reggeltől késő estig egymást érték a telegrammok a kopenhágai és a budapesti rendőrség között. Ezeknek a segítségével kétségtelesen megállapították, hogy az elfogott „pécsi földbirtokos” valóban *Ottocska Gézá*.

Ottocska Gézá, amint *Kopenhágából* jelentik, *Dánián* keresztül *Amerikába* akart utazni. *Stettin*en

keresztül szombat este érkezett *Kopenhágába*. *Esbjerg*en és *Southampton-en* át *Newyorkba* szóló menetjegyet, egy kopenhágai bank által kiállított, *Newyorkra* szóló hitellevelet és körülbelül 40.000 koronát találtak amerikai, angol, német és dán pénzben. *Ottocska* kiadatása iránt megindult a diplomáciai tárgyalás.

— A szőlősi szent. Az aradmegyei *Szőlős* községben — mint levelezőnk írja — ma halálos végű szerencsétlenség történt. A *Csigerél-folyón* keresztül egy beteg asszonyt vittek a híres szőlősi jóshoz, *Pap Ferencz*hez, hogy megjósolja, vajjon lehet-e még rajta segíteni. A kisérők közt volt egy feltűnő szép menyecske, a 21 éves *Pálinkás Mártonné* *Gyulavárról*. Amint a kocsirol leszálltak, az idegenek át akartak menni a folyó sikos padlóján, s ekkor a menyecske megcsuszott és beleesett a vízbe. A gyorsan rohanós ár elkapta a szerencsétlent s besodorta a jég alá, hol nyomtalanul eltűnt. Holttestét még nem sikerült feltalálni. Nagyon érdekes alak ez a *Pap Ferencz* nevű jó. Híres ember, kihez messze földről zarándokolnak a csodájára, mert szentül meg vannak győződve, hogy amit *Pap Ferencz* mond, az megtörténik az utolsó betűig. A néphit szerint az Isten őt felruházta azzal a nagy hatalommal, hogy a jövendőbe pillanthasson. És a szőlősi lánok csakugyan sűrűn lebbenti fel a jövő rejtélyes fátyolát, mert hálás ez a mesterség és ugyancsak meg-növeszti a csekélyke gazdaságot. A nadrágyos *Pythia* mindössze csak két éve szedegeti *Dodona* gyümölcsös kertjéből a b6 adományokat. Azelőtt fölötte prózai foglalkozást üzött: disznópásztor volt egy pusztán. Ezelőtt két évvel egyszerre beállított a gazdájához és minden további indokolás nélkül felmondta a kondási hivatalát. Haza ment *Szőlősre* s feleségével bevonult szerény, zsufedelő vityillójába. Egyszerre csak hire támadt a penzióba vonult kanászembernek. Azt kezdték rebesgetni öreg asszonyok, majd minden rendű és rangú emberek, hogy *Pap Ferencz*nek megjelent az Ur és szentnek kiválasztotta a föld bünös halandói közül. *Pap Ferencz* azóta mindent lát, mindent tud, kiolvassa az eléje nyújtott tenyérből, hogy kinek mi lesz a sorsa. És azóta hordják a nehéz betegeket kocsin, gyalog *Pap Ferencz* portájára közelből, messze vidékről, távoli megyékből, hogy a szent ember kijósolja nekik a jövendőt és a mind jobban szaporodó látogatók számával egyre nő a kiválasztott ember gazdagsága is. A vityillóból szép ház keletkezett s a volt kondás ma már két kanászt fogad a saját kondájához. A legérdekesebb mégis az a dologban, hogy *Pap Ferencz* végkép megkötyagosodott jóslási tehetségétől s kérvényt nyújtott be „nagyaság” *Perczel Dezső* belügyminiszterhez, hogy adjon neki engedélyt a jóslás iparszerű üzésére. A kérvény azóta bizonyára már el is jutott rendeltési helyére.

— A bíró halála. *Máramarcsák Péter nagybocskói* (*Máramarosmegye*) bíró és a feleségét — mint levelezőnk jelenti — ma reggel lakásukon halva találták. A faluban azt beszélék, hogy a halál boszu műve és valaki puliszkába kevert méreggel megmérgezte a házaspárt. A vizsgálatot megindították, hogy a bíró rejtélyes halálának okát megtudják.

— Egy gőzös balesete. *Fiumei* levelezőnk táviratozza: A magyar-horvát hajózási társaság *Velet* gőzöse ma reggel *Zenggből* *Fiuméba* jövet *Selvében* kénytelen volt horgonyt vetni, mert a hajó kapitánya az eddig még ki nem derített módon megsérült géppel nem mert *Fiuméig* utazni. A magyar-horvát hajózási társaság a *Senj* gőzöst küldte ki segítségül, mely felvette a *Velet* utasait és *Fiuméba* szállította. A kár nem jelentékeny.

— Megőrült tüntető. *Párisi* levelezőnk írja: *Louis Gounet* mézárósegény két hét óta a leg-lekesebb tüntető volt. Ahol nagyobb tömeg verődött össze, hogy a hadsereget éltesse és *Zolát* meg a zsidókat lehurrogja, ott mindig meg lehetett találni a jeles mézárósegényt is, aki versenyt kiabált a kiabálókkkal. A folytonos tüntetés annyira fel-izgatta őt, hogy ismerősei megőrülésétől tartottak. Ez a félelem nem is volt alaptalan. *Gounet* a legutolsó éjjelen, amikor a háznép aludt, felragadott egy széket és egy ingben kirohant a folyosóra, miközben egyre a hadsereget éltette és a zsidókat abczugolta. Kiáltásaira a lakók felébredtek, nagy-nehezen lefoglák a dühöngőt és a kórházba szállították.

— Elfogott nemzetközi zsebtolvaj. A milánói osztrák-magyar konzul értesítette a rendőrséget, hogy ott egy állítólag *Gerstl Ferencz* nevű budapesti henteslegényt fogtak el lopás miatt. A konzul mellé-kezte értesítéséhez az elfogott fényképét is, amelyből a rendőrség megállapította, hogy az *Hirsch Ármin* budapesti zsebtolvajé, *Gerstl Ferencz* pedig, a kinek nevét használta, nagyon jóra való henteslegény és a központi vásárcsarnokban van alkalmazva.

Diákok a tanárjuk ellen.

A műegyetemen ma ritka dolog történt. Tüntettek lármásan, zajosan a technikusok, akiket mindenki szorgalmukról és higgadtságukról ismer. Egyik tanárjuk, dr. *Nagy Dezső* ellen való elkeseredésük nyilatkozott meg ebben a tüntetésben, mert úgy találták, hogy ez a tanárjuk a kelleténél többet buktat a szigorlatokon és túlszigoruan veszi a dolgot.

Dr. *Nagy Dezső* a szigorlati bizottság egyik tagja és a szilárdaságtan tanára. Az ellene irányult tüntetés főoka az e hónap elején megtartott első szigorlatok eredményében keresendő. A műegyetem hallgatói közül állítólag 56 jelentkezett szigorlatra, akik közül 53 elbukott s csaknem mind a szilárdaságtanból. A hallgatók ezt *Nagy Dezső* rendkívül szigorú eljárásának tulajdonították.

Nagy Dezső ma tartotta meg a II. éves hallgatók első szilárdaságtani óráját. A III. és IV. éves hallgatók elhatározták, hogy ezen az órán tüntetni fognak a szigorú tanár ellen és ezért ők is megjelentek a második emeleten levő *D. 24.* tanteremben. Nyolcz óra után néhány perczzel belépett a rettegett tanár és meg akarta kezdeni előadását.

Nagy lármá, füttyülés és piszegés fogadta s közbe ilyen felkiáltások hallatszottak:

— *Le vele! mondjon le! menjen vizórát javítani!*

A tanár egy ideig némán tűrte ezt a támadást, azután kezeivel intett, jelezve, hogy beszélni akar. Egy pillanatra csend lett és a tanár elkezdett beszélni:

— *Uraim! Az alkotmányos világban a halálra ítéltnek is van szava...*

Tovább nem folytathatta, mert újra felhangzottak az eláll! és abczug! kiáltások. Időközben egyik szolga értesítette a történetekről *Ilosvay* drt, a mérnöki és építészeti szakosztály dékánját. A hallgatóság éljenezni kezdett, amikor a dékán belépett. *Ilosvay* megvárta, míg a zaj elcsendesült, azután így szólt:

— *Uraim! Én nem tudom, miért részesítenek engem óváczóban és a tanár urat miért éri e tüntetés. Kérem az urakat, hallgassák meg a tanár urat.*

A dékán e szavainak lett is eredménye. Helyre állott a csend és dr. *Nagy Dezső* izgatottan, sápadtan, a hallgatóság közbeszózlásai által gyakran félbeszakítva, a következőket mondotta;

„*Uraim! Az alkotmányos világban a halálra ítéltnek is van szava. Ha a népgyűlés megadja nekem a szót, akkor nekem nem a magam igazolására van szavam. Tegyenek velem azután, amit akarnak, csak hallgassanak meg. (Halljuk! Beszéljen!) Nem akarom vizsgálni, kik azok, akik ma ellenem tüntetnek, ... (Zaj.) Kérem, az urak megígérték, hogy meghallgatnak — lehet, hogy ez lesz utolsó szavam e teremben. Meg vagyok győződve, hogy azok, akik távozásomat kívánják, nem fogják nagyobb örömmel ismerni azt, aki utánam következik. Tradícióból tudják az urak, hogy szigorú vagyok. (Igazságtalan! Zsarnok!)*

Hogy vajjon igazságos vagyok-e, annak megítélését nem az urakra bízom, hanem ama ezer, meg ezer tanítványomra, akik ma már előbbkelő és fényesebb állást foglalnak el, mint ez enyém. Ezek mindig azt a bizonyítványt adták, és ez az életben is büszkeségem, hogy *Nagy Dezső* hozzáférhetetlen, *Nagy Dezső* igazságos. (Nem igaz! Nevezze meg azokat).

Alig három év kell még, hogy 30 éves tanári pálya legyen a hátam mögött. Megvallom, hogy sok ambíciózt sértettem meg ez idő alatt, de ez nem volt nemes ambíció, (Nem igaz!) hanem olyan ambíció, amelylyel maguknak előjogot akartak oly alapon, melyen nem lehet. Előtem mindig első sorban szem előtt tartandó, hogy csakis a tudásnak eredménye az, ami a tanárra befolyással lehet arra, hogy az illetőről ítéletet mondjon. (Zaj.)

Bocsánatot kérek — az urak arra következtetnek talán, hogy a szigorlatok eredménye nekem tu-

lajdonítandó. (Igaz! Ki vele! Mondjon le! Penzióba!) Tudják meg az urak, hogy én a mai rendszerem helyeslem, tudják meg az urak, hogy én e tekintetben vissza is vonultam. E tekintetben az általunk nagyon tisztelt dékán urra hivatkozom. (Éljen a dékán! Abczug Nagy Dezső! Vonuljon vissza teljesen!) Én ebbe nem avatkozom, mert a mai rendszerem nem fejezi ki meggyőződésemet. Én mindig a tudásra és nem a vizsgákra óhajtom fektetni a rendszert. Én már, mint egyik tanár, kifejeztem ama nézetemet, hogy ne tartsunk egész évben colloquiumot és utóvizsgát.

Ahol én tanultam, ott egy vizsga volt. Ötvenhét kollégám közül 54-en tettek le ezt a szigorlatot (Ott nem volt egy Nagy Dezső. Most 56 közül 53 meglukik.)

Kérem, legyünk ezekkel tisztában. Aikalmam nyílik nézeteimet más helyen is kinyilvánítani. Én szeretném, ha csak egy szigorlat maradna. Azt azonban megkövetelném, hogy a hallgató a tanárhoz oly viszonyban legyen, mint apa a fiához. (No szép apa! Mo-tó-ha apa!) Érintkezzék vele hetenkint és a hallgatóknak ne legyen egyéb ambíciója, mint a tudomány.

Én szeretném, ha kevesebben maradnánk. (Hát azért buktat annyit!) Szeretnék magamnak 30—40 oly ifjút szerezni, aki velem szoros összeköttetésben van és ezeknek megadnam vizsga nélkül a diplomát (Zaj! Strébereket akar!) Önök neheztelnek rám s azt hiszik, hogy a szigorlatok önökre kedvezőtlen eredményeként én vagyok az oka! (Igaz! Ugy van!) Ha azonban az urak azt hiszik, hogy én döntök, nagyon csalódnak. Tudják, hogy a mi szigorlatainknál három tanár és a dékán dönt. (Nem igaz! Két tanár és Nagy Dezső!) Amit a bizottság kimond, abban az urak megnyugodhatnak, mert ha ott volna is az „igazságtalan Nagy Dezső,” az nem dönt. (Persze, le is szavazták már!) Ha önök azzal gyanúsítanak, hogy igazságtalan vagyok, nézzenek végig, hogy kiket vádolnak, én elfogadom a magam részét. (Az egészet!)

Ha az auditorium többsége kívánja, én e terembe többé be nem lépek. (Helyeslés.) Én úgy hiszem, egy alkotmányos világ, aminek a műegyetemet is tartom, nem sülyedhet oda, hogy az emberiség belőle kioltott volna. Ennek következtében nem óhajtok a mai napról másképp következtetést vonni, mint úgy, hogy a beirt urak jelentkezzenek az iránt, hogy óhajtsák-e távozásomat. (Felkiáltások. Zaj. Ott leszünk mindnyájan!) Ebből én le fogom a következtetést vonni. Nekem mindegy; nekem nincs örömem 400—600 hallgatóban. Tudom, ha önöket megrostálnám, sokkal kevesebben volnának. (Nem eleget rostált? Még akar rostálni!) Sok buzában sok a polyva. — (Zaj.) Én alávetem magam az ítéletnek. Ha önök és az én felebbvalóm, akik engem is kontrolálnak, követelik, hogy működéseim a mai nappal megszűnt (Követeljük! Távozzék!) és ha azt találják, hogy eddigi működéseim a házára és ifjuságra nézve felesleges volt. (Igaz! Ugy van!) Miután három év múlva úgy is másnak óhajtottam helyet adni, szívesen megyek ma is. Ajánlom magamat. (Isten vele! Krisztigott!)

Ezeket mondván, eltávozott a teremből s ekkor a dékán esendire intvén az ifjuságot, így szólt:

— Tisztelt uraim! A dolog személyi része, úgy látszik, le van bonyolítva. A tüntetés azonban nem hazí perpatvara a műegyetemnek. Kihat a háznon kívül is. Ez az első eset, amelyben a műegyetem az eddig fennállt rendszert kompromittálta. Ezt rehabilitálni kell azoknak, akik ezt megindították. Ezt másképp nem láthatom, mint azoknak az uraknak egy teljes, nagy bizottság előtt való megvizsgálásával, hogy kitűnjék, vajjon az urak voltak-e kötekedők, vagy a tanár volt igazságtalan. (Éljenzés. Vizsgálatot kérünk! Kitoró öröm.) Ez nem lesz tréfadolog. (Helyes! annál jobb!) Magam részéről nagyon félek, hogy ez eljárásnak nagyon szomorú következménye lesz. (Ellentmondás.) Mert ha az derül ki, hogy azoknak az ifjaknak, akik nem feleltek meg a követelményeknek és így kompromittálták a műegyetemet, nem volt igazuk, javasolni fogom, 2—3 évre való eltávozásukat. (Helyes!) Én ott voltam a szigorlatokon és tudom, hogy ahol lehetett segíteni, legyenek meggyőződve, én voltam az első, aki segíteni mindig készen volt. (Hosszan tartó zajos éljenzés.) Többet most nem tudok mondani, legyenek szívesek megvárni a további intézkedéseket. Addig is csendességre, békére intem önöket. Tartózkodjanak minden oly dologtól, ami a műegyetem jó hírét veszélyeztetné.

A dékán beszéde után a hallgatóság eljenzett és nemsokára szétszórt. Csak a folyosókon verődtek össze kisebb csoportok és találgatták a történéndöket.

A tüntetés után rektori tanács ült össze, eldöntendő, vajjon megtartsa-e Nagy Dezső a III. éves gépészmérnökök „Elméleti géptani” óráját. A tanács utasította a tanárt ez óra megtartására, aki a B. 23. számú tanterembe be is lépett. Nagy meglepetésére

zajos éljen kiáltásokkal fogadtatott. Tehát ellen-tüntetésben részesült. Meghatottan állt hallgatói előtt és megköszönte hallgatóinak ez ovációt. Beszédében megemlékezett arról is, ahogy ő szigorúsága mellett is mindig igazságos volt.

Délelőtt 11 órakor a rektor hirdetést tett közzé, amelyben nyugalomra inti a hallgatóságot és kéri, hogy bajai orvoslásáért teljes bizalommal forduljon hozzá.

Délután 5 órára újabb rektori tanácskozást hívtak egybe, melyen a tüntetők ellen megindítandó fegyelmi eljárásról volt szó.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* Filharmoniai hangverseny. A filharmonikusok mai ötödik hangversenyüket ujdonsággal, Dvorak *Otello-nyitányával* kezdték meg. A cseh-amerikai zeneszerzőnek ebben a művében is jelentkezik a cseh szentimentális vonás és egy kis amerikai fülkápázat. Mi különben legtöbb kompozícióját igen vonzóan találjuk. Ha az *Otello-nyitány* programmenének tekintenők, itéletünk erről az ujdonságról jóval tartózkodóbb lenne, mint így. Mert a nagy féltékenységi és cselszöfévny-dráma egyetlen hangulatát sem ébreszti föl bennünk feltűnőbb módon. De nem magyarázva bele semmit, nagyon csinos dallamu, virtuózul kidolgozott és közben-közben fényes kolorisztikus hatásokkal pompázó műnek mondhatjuk. A nyitány után *Gura Jenő*, a németek egyik legütszitebb ének-művésze, lépett a dobogóra. Ma kivívta közönségünk nagyraecstülését is. Schubert-től és Löwetől énekelt és bár hangja veszített régi érzeki varázsából és hajlékonyságából — hisz már egy fia is jőnevű énekes Németországban — erős technikája és mintaszerű deklamációjára előkelő helyet biztosít neki az énekesek közt. A legnagyobb hatást Löwe „Archibald Douglas”-ának hangulatok előadásával keltette. A hangversenyen hallottuk még *Liszt* Dante-szimfóniájának csodálatosan zajos első részét, a „Poklot” és *Schumann* hatalmas es-dur szimfóniáját. *Erkel* Sándor erővel és lendülettel dirigált.

* Dreyfus az Ördögszigeten. Az európai cenzura egy részének most Dreyfus ex-kapitány bőséges dolgot ad. Csak a napokban tiltották meg egy brüsszeli, azután egy amszterdami szingazgatónak, hogy egy Dreyfusról szóló darabot előadjon. Ebben a darabban, amely néhány estén át mégis színre került, az volt a nerezetes, hogy minden nap más-ként végződött. Aszerint ugyanis, hogy miféle új híreket hozott meg Parisból a táviró, délelőtnökint más-más utolsó felvonást csináltak neki. A cenzura azután eltűntette a föld színéről ezt az irodalmi remeket. De azért a Dreyfus-affaire még mindig nem hagyja nyugodni a „drámaírók” képzelmet. Most *Sar-Remoból* jelentik, hogy ott Cinnadori igazgató szintársulata játszik és tegnapelőtt egy *Rosini* nevű fiatal római írónak darabját akarta színrehozni ez alatt a czim alatt: „Dreyfus az Ördögszigeten.” De a rendőrség itt is közbelépett és megkímélte az irodalmat ettől a szellemi terméktől.

* Wlassics a művelődésről. *Wlassics* Gyula vallás- és közoktatásügyi miniszter felhívást intézett a nemzeti muzeum, az iparművészeti muzeum és az országos képtár igazgatóihoz, melyben hangsúlyozva, hogy a magyar társadalomnak a tudomány és a művészet iránt való érdeklődésének felkeltését óhajtsa, azt kívánja az igazgatóktól, nem lehetne-e a vezetőség alatt álló intézetek gyűjteményeit rendszeres és vonzó előadásokkal ismertetni. A felvetett eszmére a miniszter jelentést kér olyan időre, hogy a szükséges költségekre a jövő évi költségvetés összeállításakor tájékozva legyen.

* Hubay-Popperék Zágrábban. Zágrábban, a horvát országos zeneakadémia nagytermében hétfőn a Hubay-Herzfeld-Waldbauer-Popper négyestársulat hangversenyezett. A koncerten megjelent *Lipót Szalvátor* főherczeg nejével, *Blanka* főherczegnővel, a bán felesége és családja, *Drohobeczky* körösi g. k. püspök és az egész horvát arisztokrácia. A főherczegi pár a hangverseny után a művészszobába ment és megszólítással tüntette ki a művészeket, akiket hangverseny közben a közönség zajos ovációkban részesített.

TUDOMÁNY ÉS IRODALOM.

* Jókai a Rudolf Emlék Albumról. Jókai Mór lelkes szótartot intéz a honleányokhoz a Sziklay Lajos szerkesztette „Rudolf Emlék Album” ügyében. A fölhívásban ezeket mondja:

„Hazánkban, nemzetünknek korán letört reménye, akinek fényes alakját a balsors rossz nemői közülünk kiragadták, emlékében folyton élni fog az igaz magyarok, a szabadság és föl-világosodás híveinek lelkében. Ez emlékek kö-alakban megörökítésére szándékoznak a kegyelet hívei egy fogadalmi templomot építeni fő- és székvárosunk tőszomszédságában, a buzgó hívektől megtelepített Kispesztén. — Ez az album szolgál e kegyeletes emlék létrehozására. A czél, amelyet közvetül, magában is nemes, méltó rá, hogy minden hazafi és honleány szívét átmelegítse, az eszköz, maga e páratlanul diszes munka pedig az e nemben kiadott hazai és külföldi rajzkészített munkák között kiváló helyen említhető.”

A Rudolf Emlék Album 300 nagy folio alakú oldalra terjed, 171 magyar író és 50 művész önálló művével színesen illusztrálva. Megrendelhető postautalványon a Magyar Általános Hitelbanknál (Budapest V., Nádor-utca 12. szám) Ára 5 forint. köve 7 forint, selyemkötésben 15 forint.

* A szerkesztő ünneplése. A *Pallas Nagy Lexicon*-jának befejezését, mint irodalmi eseményt üdvözölte a magyar közélet. Most a Lexicon munkatársai elhatározták, hogy a főszerkesztőt, dr. *Bokor* Józsefet, akinek nagy tudása, széles látóköre és óriási munkabírása által sikerült leküzdeni a legnagyobb nehézségeket, ünnepelni fogja. A munkatársak gárdája dr. *Bokor* József főszerkesztő tiszteletére február 2-án déli 1 órakor az országos kasszinó éttermében banketet rendez. Jelentkezni lehet az Otthonban és a Budapesti Ujságírók egyesületében. Egy teríték ára 2 forint 50 krajczár.

* A Kisfaludy-társaság ülése. A Kisfaludy-társaság ma délután *Gyulay* Pál elnöke alatt felolvasó ülést tartott, melyen nagy közönség volt jelen. Az ülés elején az elnök megemlékezett *Pálffy* Albert haláláról és azt indítványozta, hogy a társaság jegyzőkönyvileg fejezze ki *Pálffy* halálán érzett fájdalomát. Ezután *Beöthy* Zsolt főtitkár bejelentette, hogy február 2-án lesz a közgyűlés, február 3-án a tagválasztó ülés és február 7-én az ünnepélyes diszülés. Ezután *Vadnay* Károly „*Petőfi első kötete*” című érdekes korrajzot olvasott fel a negyvennyolczas időkből, *Ábrányi* Emil pedig *Pe-kár* Gyula vendégnek „*Hárman*” című novelláját olvasta fel.

FŐVÁROS.

(Rendkívüli közgyűlés.) A mai rendes közgyűlésről leszorult tárgyaknak, (a kőbányai római katolikus templom berendezése, a Döbrentéy-utca 54. számú ház lebontása, és viadukt vasut meg az új földalatti vasut ügye) az elintézésére a főpolgármester, amint értesülünk, jövő héten, szerdán rendkívüli közgyűlést hív egybe.

(A tífusz.) A tisztí főorvosi hivatal ma tette közzé a hevenyragályos betegségekről szóló január havi harmadik heti kimutatását. Tífuszos betegség a kimutatás szerint január 15-étől 22-éig 33 fordult elő s ezek közül 3 végződött halállal.

Vizvezeték a közgyűlésen.

Budapesten a hatósági főorvos jelentese szerint az adófizető polgárok tífuszba esnek attól, hogy vizvezetéki vizet isznak.

A művelt nyugaton ezért a csekélységért meglincselnék mindazokat a tisztviselőket, akik ezt a halálos vizet vezetik, de Budapest kelet felé fekszik s itt megelégedesnek azzal, hogy a közgyűlés napirendjére tűzik a kérdést, immel-ammal letárgyalják s azután vége az ügynek.

A hatósági lelkiismeret ismét nyugodt s a vizvezetéki tífusz terjedhet és pusztíthat, úgy, ahogy akar.

A mai közgyűlés tárgysorán csak nehezen lehetett megtalálni ezt a vizes panamát, úgy elbujt ez alá a határozottan ügyes czim alá: *A székesfővárosi vízművek termelési viszonyai.*

A legelsavanyodottabb tífusz-bacillus is

göresös kaczajban törne ki, ha meghallaná, hogy azt a piszkos lét, amelyben ő oly sikeresen tenyész, úgy hívják, hogy a „székesfővárosi vízművek termelési viszonyai.“

Minő előkelően, minő tudományosan hangzik ez, az ember azt vélné, hogy a francia akadémia egyik világhírű tudósa tart egy ideálsan magas niveauon álló értekezést elvont elméleti kérdésekről. Pedig miről van szó!?

Arról, hogy a székesfőváros tanácsa, szakemberei és szakértői milliókra menő költséggel megcsináltak egy vízvezetési botrányt, megcsináltak hebehurgyán, oktanul s most utólag konstatálják, hogy baj van és hogy segíteni kellene rajta.

A skandalum a maga meztelen mivoltában így áll:

A káposztásmegyeri vízművek nem képesek annyi vizet szolgáltatni, mint a környékre a fővárosnak télen szüksége van. Tehát ha télen se tudják kielégíteni a szükségletet, még kevésbé tudják nyáron, amikor még több víz kell.

Mint hogy azonban viznek kell lenni, legalább látszólag, hát bele eresztették a cső hálózatba az új országháza fölött levő mesterséges szűrőtelepek vizét, azt a vizet, a melyről hivatalosan konstatálták, hogy nem alkalmas az ivásra.

A káposztásmegyeri vízműveket rengeteg költséggel azért készítették, hogy a főváros még akkor is teljesen el legyen látva vízzel, amikor lakosainak száma eléri a milliót.

A helyet, ahol a vízműveket megépítették, szakértők válogatták ki, a berendezés mikéntjét szakértők állapították meg, ugyancsak szakértők jelentették ki, hogy ezek az új vízművek 120.000 köbméter kitűnő vizet képesek szolgáltatni, szóval kitűnően ment minden.

A mai közgyűlésen pedig egy szakértő megdöbbentő szakszerűséggel konstatálta, hogy az egész káposztásmegyeri vízmű egy nagy tévedés. Tévedtek a szakértők a hely megválasztásában, tévedtek a számításaikban, mert a káposztásmegyeri vízművekkel, még ha akárhány új medenczét is csinálnak, az a csekély kalamitás, hogy nem adnak vizet, mindig megeshetik.

Nagy Dezső műegyetemi tanár ezt mind igen meggyőzően fejtette ki s elrölelte igen egyszerű. A káposztásmegyeri vízművek vízének egy harmadát a Duna vize, két harmadát a föld árja szolgáltatja. Ha szárazság van, úgy a föld árjának a niveauja annyira alá száll, hogy nemcsak nem táplálja a kutakat vízzel, hanem még azt a Duna vizet is, amely a kutakba beszűrődik, ki és leszívja onnan, lévén ilyenkor a kutak niveauja magasabb, mint a föld árjaé.

Azt kérjük, hogy hát oly egetrengető néhez elmélet ez, hogy azt a káposztásmegyeri szakértők nem tudták?

Vagy hát miféle szakértők voltak azok, akik könnyelműen kidobták a várossal a milliókat s belevittek a főváros lakosságát abba a gyalázatos állapotba, hogy a hivatalos vízvezetési csapon szállítják a házba a halált s ezért még vízvezetési díj czimén pénzt is követelnek?

Ezek után azt hinné valamely naiv lélek, hogy az a közgyűlés, amely ezeket a vérlázító kudarcokat és tudatlansággal párosult könnyelműségeket tárgyalja, ha nem is viharos, de legalább izgatott és erélyes lesz?

O dehogyl!

Először is a bizottsági tagok fele nem volt a gyűlésen. Ki is fogja magát izgatni, azért, hogy rossz a víz? Ha még a sör volna rossz! A bizottsági tagok ugyanis savanyuvizet, bort és sört isznak, akinek pedig ezekre nem telik, azokkal úgy sem érdemes törődni.

Akik pedig mégis eljöttek, azok ugyancsak szálnalmasan festettek.

Meglátszott rajtuk, hogy szörnyen untatja őket a kérdés s szeretnének tulesni rajta minden nagyobb emóció nélkül.

És a szónokok?

Meglepő elmésséggel derítették ki azt a már nem ismeretlen tény, hogy baj van s megható összhangzatossággal fejezték ki abbéli óhaját, hogy segíteni kéne rajta?

De ne legyünk igazságtalanok! Férfias elhatározással ki is jelölték azt az egyedüli módot, amelyivel a bajon segíteni lehet.

Felállott Szalay Mihály s kijelentett, hogy baj van s ezen csak egy új bizottság segít.

Felállott Nagy Dezső s konstatálván, hogy a káposztásmegyeri vízmű soha sem fog annyi vizet adni, amennyi kell, melegen ajánlotta, hogy alakítsanak egy új bizottságot, amely majd segít a bajon.

És felállott Steiger Gyula s bár Nagy Dezsőtől hallotta, hogy Káposztásmegyer legfeljebb káposzta termelésre alkalmas, azt ajánlotta, hogy fejlesszék tovább ott ezt a diszes állapotot s hogy az minél sikeresebb legyen, küldjenek ki egy bizottságot.

És végül Márkus főpolgármester feltette a kérdést? hogy kell e vízvezetési bizottság vagy sem. S a közgyűlés egyhangulag elhatározta, hogy legyen bizottság. Ezzel végződött a vízvezetési ügy.

Viz ugyan nincs, de nem is lesz, ami van, az tifuszt okoz. De azon nem lehet segíteni, ellenben lesz valami, ami nem volt, egy vízvezetési ellenőrző bizottság!

Akad ugyan egy ur, aki azt hangoztatta, hogy jó lenne utána nézni, hogy hátha forrásvizet kaphatna valahonnan a főváros, hisz annyi forrás gazdag vidék van a környéken.

Ezt az urat dr. Pertik Ottonnak hívják, aki tudós, világlátott és komoly ember! Az ő óhajta felett azonban napirendre tértek.

Megemlítsük még, hogy a gyűlésen Márkus főpolgármester elnökölt s hogy előterjesztették Kasics egy indítványát a választás alá kerülő tisztviselők minősítési táblázatáról? Vagy szóljunk arról, hogy Kunváry Fülöp a közuti vaspálya-társaság átszálló jegyeinek szabályozása tárgyában interpellált, amire a jövő ülésen kapja meg a választ, vagy hogy a napirendre tűzött vasuti ügyeket majd a jövő ülésen tárgyalják?

Ugyan minek?

A fődolog az, hogy a vízvezeték ügye el van intézve, mert megszületett a legújabb bizottság:

* vízvezeték ellenőrző bizottsága.

VIDÉK.

* (Fiumei ügyek.) Fiuméből táviratozák, hogy gróf Szapáry László kormányzó, aki tegnap este ismét Budapestre utazott, már megalakította a városi adó-bizottságot. Tagjai lettek: lovag Cosulich Lajos, Gerbaz Herman, Jellonscheg Ferencz, Meynier Károly, és Rack Péter. Mindnyájan elfogadták a kormányzótól eredő kinevezést, jöllehet, Gerbaz kivételével, valamennyi lemondott városatya. A kormányzó ama határozatát, melylyel a Voce del Popolo-nak megtagadta a politikával való foglalkozást és Walluschniggnak azt, hogy Indefidenter czimmet lapot indíton, mindkét érdekelt megfellebbezte a belügyminiszterhez. Dr. Mayländer Mihály, dr. Vio Ferencz és dr. Kuscher Ferdinánd folyamodtak a kormányzósághoz, hogy Autonomia című politikai olasz napilapot indíthassanak. A lap szerkesztője Kuscher nyugalmazott államügyész lenne, aki a legfanatikusabb autonomisták egyike.

* (A néppárt és a pánszlávok.) Mint rózsahegy levelezőnk írja, a néppárt és a pánszlávok szövetsége napról-napra nyilvánvalóbb lesz. A néppárti Hlinka András felleptetését a rózsahegy kerületben mindenki úgy tekintette, mint e szövetség eredményét és bizonyítékát. A néppárt azonban tagadta e szövetséget, de most e tagadás is lehetetlen, mert a pánszláv sajtó nyíltan megvallja. A turóc-szentmártoni Lyndové Novini című pánszláv hetilap teszi meg ezt a kis szivességet, amikor a néppárt jelöltjét a következő sorokkal ajánlja a pánszlávok figyelmébe:

„Minden népbarát, minden becsületes ember, akinek szíven fekszik a szabadelvű kormányoktól és a zsidóságtól csaknem semmivé tett tót földművelő népek java, szívből jövő örömmel tartozik üdvözölni azt a körülményt, hogy Rózsahegyben az a Hlinka András lépett fel, akinek egész élete nem volt egyéb, mint becsületes és kitartó munka a tót nép igei és örökkévaló javáért. Hlinka alapította a vidéken oly sikeresen működő gazdasági egyleteket. A nép igazi fia, testvére és a ti véretekéből való vér, a ti csontotokból való csont. Nem volt és nem is

lesz soha olyan őszinte barátotok, aki úgy képviselne titeket az országgyűlésen, mint Hlinka, mert a ti fájdalmatok és nyomoruságtok iránt érzőbb szíve senkinek sincs, mint neki. Ne adjátok el lelketeket, oh, tótok, hanem üzzétek el magatoktól a csábítót és a tót nép fiára és jelöltjére, Hlinkára szavazván, hagyjatok mecsoktalan nevet gyermekeitekre.“

TÖRVÉNYKEZÉS.

— Az államrendőrség és a személyes szabadság. Mai közleményünk az államrendőrség főkapitányi hivatala a következő nyilatkozattal felel:

„Egy-két napilapban a fővárosi rendőrség, illetve egyes tagjai megtámadtatnak azért, mert ujabban némely nagyobb feltűnést keltett bűnügyben a rendőrség által letartóztatott egyének a bírósághoz átkisértevé, ott hosszabb-rövidebb idő múlva szabadlábra helyeztetek. Ezen esetek miatt azonban a támadás már csak azért sem jogosult, mert az illetők ellen a bűnügyi eljárás a bíróság által egyáltalán abba nem hagyatott, hanem folytatott.“

A rendőrség törvényszerű kötelessége a büntetendő cselekményeket üldözni, azokat felderíteni és a bíróságnak megtorlás végett feljelenteni; a bűnesetek felderítése, a vizsgálat sikere érdekében gyakran kénytelen a rendőrség letartóztatásokat eszközölni és miután sok esetben épen az első, a bírót megelőző nyomozás a bűneseteket teljesen felderíti, sok ily esetben már maga a rendőrség egy-két napi fogvatartás után szabadlábra helyezi a terhelteket, de vannak esetek és ilyenek voltak a mostaniak is, midőn a vizsgálat érdekében a rendőrség kötelességének tartja a vádlottakat a bírósághoz átkisérni, amely azután hivatva van belátása szerint dönteni, hogy szükséges-e a vizsgálat érdekében a további fogvatartás vagy nem; a bíróság oly esetben, midőn a vizsgálati anyagot a rendőrség kellően kiderítette, az azonnali szabadlábra helyezés iránt intézkedik, más esetekben pedig, midőn a szolgáltatott anyag kiegészítésére szükségesnek látja, hosszabb-rövidebb ideig fogva tartja a terhelteket; a rendőrség csak helyesen jár el akkor, amidőn kétes esetekben a bíróságra bizza, e részben a döntést és nem nehezíti meg elhamarkodott intézkedésekkel a bírói eljárást.“

Ehhez a hivatalos jelentéshez néhány megjegyzést kell fűznünk.

A „támadó“ közleményt nem azért irtuk meg, mert a rendőrség „törvényszerű kötelességéhez képest üldözi a büntetendő cselekményeket“, hanem azért, mivel egyes hatósági közegek bizonyos könnyelműséggel járnak el a letartóztatások körül és a polgárokat minden elfogadható ok nélkül zaklatják. Erre nézve adatokat is hoztunk fel, amelyekre a hivatalos jelentés nem reflektál.

A rendőrségnek kötelessége a büntetendő cselekmények földerítése, amiből azonban nem következik az, hogy minden följelentett egyént kénye-kedve szerint bármikor letartóztathat.

Hiszen a vádrendszernek sarkalatos elve, hogy amíg nincsen jogerős bírói ítélet, személyes szabadságától senki meg nem fosztható. Ez a szabály s ha a nyomozat vagy a vizsgálat folyamán mégis történnek letartóztatások, azok csupán kivételek a szabály alól, amely kivételeket a szükség, a kényszerítés teremti meg.

És ezeket a kivételeket szabatosan megjelölte már az 1872. évi javaslat is, mely a mai törvénykezési gyakorlat alapját képezi és tüzetesen megjelöli azokat az új bünvádi perrendtartás 141-dik szakasza is.

Csekélyebb jelentőségű bűnesetekben állandó lakással és foglalkozással bíró, büntetlen előéletű egyéneket sem előzetesen letartóztatni, sem vizsgálati fogságba helyezni nem szabad.

Nagyon hibás és kárhóztatandó a rendőrségnek az a felfogása, hogy ha nincs törvényes ok a letartóztatásra, a vizsgálóbíró vagy a törvényszék ugysis tüstént elrendeli a lecsukott egyének szabadlábra helyezését. Mert a vizsgálóbírónak vagy a törvényszéknek szabadlábra helyezést elrendelő végzése nem reparálhatja az elfogatást és nyilvános meghurcoltatást.

Egyébiránt nagy hiba, hogy a *rendőrhatalmási nyomozó közegek nagy részének nincsen is megfelelő büntetőjogi képzettsége*; alig van közöttük egy-kettő, aki bírói vagy ügyvédi vizsgát tett volna.

— **Pulszky Károly ügye.** A budapesti királyi ítélőtábla ma tárgyalta az országos képtár egykori igazgatójának, *Pulszky Károlynak* ismeretes bűnügyét. A királyi tábla hosszabb tanácskozás után megváltoztatta a törvényszék vád alá helyező határozatát és Pulszky Károly irányában a *további bűnvádi eljárást megszüntette.*

— **A népszínházi bizottság mint alperes.** *Makróczy János*, a „Becsület szegénye” című népszínmű szerzője 2896 forint erejéig pert indított a népszínházi bizottság ellen. Keresetében azt adta elő, hogy népszínművét a bizottság vallás erkölcsi okból „leparancsolta” a műsorról, mert abban egy olyan katólikus pap szerepel, akinek gyermeke van. Makróczy, elmaradt tanítómek címén kéri a 2859 forintot. A IV. kerületi járásbíró nem tartotta magát illetékesnek a pör elbírálására, mert a kereset tárgya az 500 forintot meghaladja. A törvényszék főlebbzési tanácsa azonban a járásbírókat a tárgyalás megtartására utasította, mert a kereset alapját képező okiratban kikötötték a sommás eljárást. A tárgyalást a hó 31-ikére tűzték ki.

— **Adós, fizess!** *Suhajda István* budapesti háztulajdonos 270 forinttal adósa volt *Perlakovszki* kocsifényezőnek, s erről az összegről váltót adott hitelezőjének. Mikor a váltó esedékessé vált és *Perlakovszki* bemutatta a váltót *Suhajdának*, az fizetés helyett egyszerűen összetépte a váltót. Ezért aztán *okirathamisítás* miatt vonták felelősségre. A törvényszék *Suhajda Istvánt*, aki tartozását időközben kiegyenlítette, *nyolcz napi fogházra* és 50 forint pénzbüntetésre ítélte. Ezt az ítéletet a felsőbb bíróságok *helybenhagyták.*

— **Az Intendáns sajtópere.** *Báró Nopcsa Elek* ma nyújtotta be vádlevelét a sajtóbíróhoz. Becsületsértés és rágalmozás vétsége miatt kéri dr. *Szalai Mihály* megbüntetését. Beadta vádlevelét *Szalai Mihály* is s így a sajtóper már legközelebb esküdtszéki tárgyalásra kerül.

— **Egy miniszteri titkár bűnpere.** *Pettkó László* sikkasztási ügyében holnap kezdik meg a végtárgyalást *Fekete Gyula* bíró elnöke alatt. A vádhatóságot *Genthon királyi* alügyész fogja képviselni, *Pettkó védője* *Eötvös Károly* ügyvéd lesz.

— **Az animal vérengzés.** A fehértemplomi törvényszék ma folytatta a végtárgyalást a vádlottak kihallgatásával. Holnap már a tanukra körül a sor, akiknek kihallgatása három napot fog igénybe venni. Szombaton már valószínűleg kibírdetük az az ítéletet.

A HIVATALOS LAPBÓL.

Kinevezések. A honvédelmi miniszter *Vakán Lajos* közigazgatási bírósági hivatalozgát, a honvédelmi miniszteriumhoz hivatalozgát, a *debreczeni* ítélőtábla elnöke *Mandel Mihály* máramaroszi lakos végzett joghallgatót a debreczeni királyi ítélőtábla kerületéhez ideiglenes minőségű díjtalan joggyakornokká nevezte ki.

Pályázatok. A fő- és székvárosi adófelügyelő-ségnél pénzügyi fogalmazói, a segésvári pénzügyigazgatóságnál gyakornoki, a szentgotthárdi (Szombathely) járásbírósnál irnokai, a nagykőrösi adóhivatalnál adó-tisztai, a soproni törvényszéknel irodaigazgatói, a hajduböszörményi (Debreczen) adóhivatalnál adóhivatali gyakornoki, a nyitrai pénzügyigazgatóságnál fogalmazó gyakornoki, a kolozsvári állami tanítóképző-intézetnél kézimunkatanítónői, a szamosújvári (Deés) járásbírósnál III. osztályu hivatalozgái, a makói állami gimnáziumnál tanári állás van üresedésben.

Magyar név. *Kiskoru Schweighardt Mihály* győri lakos, *Szilágyi-ra*; — *Basa János* telkibányai lakos, *Czikó-ra*; — *Fürst Ignác* szombathelyi lakos, *Füredi-re*; — *kiskoru Gansl Olga* szegedi lakos, *Gerő-re*; — *kiskoru Löwensohn Sándor* és *Károly* magyar-dísz-szegi lakosok, *Lendvai-ra*; — *Schenk Adolf* sárbogárdi lakos, *Sárközi-re*; — *Klein Dávid* Adólf budapesti lakos, valamint *kiskoru* gyermekei *Matild*, *Hona*, *László*, *Erzsébet* és *Margit*. *Kelemen-re*; — *Elias Adolf* budapesti lakos, *Erdélyi-re*; — dr. *Pinkus*, *Márk* rózsahegy-i orvos és *kiskoru Edith*, *Erzsébet* és *Janka* nevű gyermekei, *Pulgár-ra*; — *kiskoru Neuer Gizella* és *Hilda* budapesti lakosok, *Margitai-ra*; — *Bertók István* magyar királyi rendőrbudapesti lakos, *Almási-ra*; — *Sztraka György* budapesti posta- és távirdafőtiszt valamint *kiskoru* gyermekei *Etel*, *Sarolta* és *György*, *Szklai-ra*; — *kiskoru Kohn Sándor* budapesti lakos, *Köszegi-re*; *kiskoru Schlésinger Árpád* és *Dezso* budapesti lakosok, *Szegő-re*; — *kiskoru* *Martin Nándor*

Pál kolozsvári lakos hittanhallgató, *Márton-ra*; — *Stark Vilmos* kolozsvári magyar királyi állami tanítóképző intézeti tanár, *Pataki-ra*; — *Stelezer Lajos* pécsi közrendőr, *Barcsi-ra*; — *kiskoru Ifj. Haysz István* pozsonyi tanácsai díjok, *Holényi-re* változtatták vezetéknevüket a belügyminiszter engedelmével.

Árverések. *A fővárosban:* *Rubinstein J.* cég ingóságai VI. Gyár-utca 10. január 27., *Gerstl Frigyes* ingóságai VII. Murányi-utca 59. és *Csokonay-utca* 10. január 28., *Tauszig Ignác* ingóságai VII. Hársfa-utca 59. február 19., *Schütze Ottó* ingóságai VII. Erzsébet-körut 15. január 29., *Ecker István* ingatlanai *Soroksár* (Budapest) községhezánál február 11., *Szelár Adolf* ingóságai IV. Koronaherezeg-utca 16. és VII. István-ut 5. január 31., *Szalay Károly* ingatlanai *Ujpesten* február 16., *Herzfeld-Weiger Zsófia* ingóságai VI. Gyár-utca 13. január 27., *Fenyves testvérek* cég ingóságai VI. Vörösmarty-utca 55. és 59. január 27.

A vidéken: *Lencsés Ferencz* ingatlanai *Királyi* (Vág-Sellye) községhezánál február 25., *Bodai Andrásné* ingatlanai *Arányos* (Pécs) községhezánál február 16., *Uray Zsuzsanna* ingatlanai *Beregszászon* április 4., *Kriszta Kapeszán János* ingatlanai *Égres* (N.-Szt.-Miklós) községhezánál április 21., *Kovács János* ingatlanai *Bölcske* (Duna Földvár) községhezánál április 12., *Tubola Sándor* ingatlanai *Csonkahegyhát* (Zala-Égerszeg) községhezánál február 14., *Sirkó Mihály* ingatlanai *Ada* (Zenta) községhezánál február 24., *Südi Tamás Lajos* ingóságai *Szent-Gálon* (Veszprém) február 3., *Püspök Pál* ingatlanai *Tatán* március 3., *Drescher József* ingóságai *Beszterczen* február 14.

NYILTTÉR.

ROYAL nagyszállója BUDAPESTEN.

Kugler-féle rakta a bodegában, naponta friss nagy választék eredeti bonboniérokból. Legfinomabb csomagok kicsinyben, nagyban arak mellett eladnak. Színházi előadások után friss ételtek, naponta hangverseny. **Sohmitt Károly** igazgató.

KÖZGAZDASÁG.

Horánszky jövődölésai.

Higgadtan, mérsékelten beszélt *Horánszky Nándor* a költségvetésről, de mégis nagy tévedésbe esett, amikor azt akarta kiszámítani, hogy 1898-ban a magyar állam háztartásába beüt a deficit. Higgadtan, mérsékelten beszélt, de azért mégse lehet azt mondani, hogy előre megcsinált konkluziója kedvéért ne csavart volna egyet a tényeken, az igazságon.

Elsőbben is színezett kissé állítván hogy 1896-ban 1.600,000 forint deficitje volt az országnak és amikor azt mondta, hogy erről egyetlen lap sem emlékezett meg. Ezzel szemben a valóság az, hogy 1896-ban a pénztári kezelésben, tehát a tényleges eredményt tekintve: 2.509,000 forint fölöslegünk volt. Honnan vette mégis *Horánszky* az ő deficitjét? Nem a való életből, hanem egy teoretikus összeállításból, a zárszámadáshoz csatolt jelentésből. E jelentésben évről-évre találni egy kimutatást arról, hogy az állam bevételei közül mennyi származik kölcsönökből s a kiadások közül mennyit fordítottunk konverzióra, tehát mekkora az az összeg, amely az állam igazában vett jövedelmeit és költségeit nem érinti. E kimutatás szerint 1896-ban tényleg a pénztári készletekből kellett fedezni 1.670,000 forintot. És hogy erről a kimutatásról sem szabad megfeledkezni, arra rámutattunk mi is az idef budgetről szóló cikkünkben.

Csak hogy ez a kimutatás először is nem zárszámadás, másodsor pedig e kimutatás tényei elejétől fogva megvannak a magyar költségvetésben, mert némely beruházásokat, mint például iskolák, igazságügyi paloták építését, a magyar állam mindig kisebb-nagyobb kölcsönökből fedezt. Azután meg ha *Horánszky* egészen őszintén akart beszélni, rá kellett volna mutatnia arra, hogy e kimutatás szerint

magában az 1896-iki költségvetési törvényben 20.046,000 forint deficit volt s ez a hiány a zárszámadásnak a pénztári kezelést feltüntető részében leapadt 1.670,000 forintra, sőt az előírás szerint 15.480,000 forint fölösleggé változott. Ha *Horánszky* ezt a tényt is felemlíti, neki magának is konstatálnia kellett volna, hogy: reális volt az 1896-iki budget, tehát reális az idei költségvetés is, mely amarra támaszkodott,

nem volt deficit 1896-ban, tehát egyáltalán nem lehet deficitet számítani 1898-ra sem.

Sőt *Horánszky*nak, aki oly alapos ismerője a budgetnek, még tovább kellett volna mennie és rá kellett volna mutatnia arra, hogy az állítólagos deficit évében a hiány dacára és a kölcsönök levonása után is 507.338,000 forint volt a bevétel, míg az idei budgetben a bevételek összege 498.316,000 forinttal, tehát 9,022,000 forinttal kevesebbre van előirányozva, tehát nagyon is meg van a latitude annak a látszólagos hiánynak a megszűnésére. Sőt rámutatható volna arra is, hogy 1896-ban a teoretikus hiányt is olyan póthitelek okozták, amelyek 1898-ban nem fognak előfordulni. Az évben ugyanis tényleg 17,410,000 forint volt a póthitel alapuló kiadások összege s ezzel szemben a póthitel alapuló bevételek csak 1,407,000 forintot tettek. Okozta pedig a 17,410,000 forint póthitel-kiadást: 7,728,000 forint erejéig a székely-vasutak építése, amelynek költségeit 1897-ben teljesen el kell számolni; 2 millió forint erejéig az új Duna-szabályozási törvény, ez a költség pedig 1898-ban a rendes budgetben van; 3.700,000 forint erejéig az alvincz-vöröstoronyi vasut segélyezése, már pedig ilyen tétel 1898-ban megint csak nem lesz. Ha pedig ezek a tételek elmaradnak, akkor — az 1896-iki alapon — a teoretikus hiány nemcsak hogy eltűnik, de még *Horánszky* számítása szerint is 11.758.000 forint fölöslegünk lesz.

Ime, ennyire tarthatatlan *Horánszky* számításainak egyik alapja. Már pedig erre építette a nemzeti párt elnöke az ő egész deficit-jövendölését. Világos dolog, hogy ha ez az alap hamis, akkor hiába való minden következtetés, mely arra van alapítva.

Azt mondja *Horánszky*: 1896-ban a tizenkét legnagyobb bevételi tétel eredménye 447.700,000 forint, a költségvetési előirányzata 406.000,000 forint, vagyis az eredmény 41.700,000 forinttal lett jobb és a végén 1,670,000 forint volt a deficit, hát hogyne lenne 1898-ban még sokkal nagyobb a deficit, a mikor ez évre abból a 12 tételből csak 418 millió van előirányozva. Teljességgel hamis a dolgok illeten kalkulálása, mert biztosra lehet venni, hogy a tényleges eredmény 1898-ban is jelentékenyen nagyobb lesz az előirányzatnál, másrészt a póthitel-kiadások kisebbek lesznek s így még látszólagos hiány sem lesz, amint hogy valóságos deficit 1896-ban sem volt. Hogy pedig a tényleges eredmény nagyobb lesz, azt az 1897-iki pénztári kimutatások is igazolják.

De alaptalan *Horánszky*nak az a jövődölése is, mely abból indul ki, hogy a költségvetés tervei aránytalanul túlgulnak, tehát a kiadások fokozódnak. Tény,

hogyan az 1892. és 1898. év így állanak egymással szemközt:

	Bevétel	Kiadás
1892-ben	436.742,000	417.634,000
1898-ban	498.775,000	498.721,000
Gyarapodás	62.033,000	81.087,000

Csak hogy hat év nagy idő, kivált oly államban, amelynek minden intézménye fejlődésben van még, másodsor pedig a gyarapodás nagyrészt olyan institucziókra vezethető vissza, amelyek 1892-ben még nem szerepeltek az állam költségvetésében, de amelyek az állam megterhelését éppen nem jelentik, mert saját bevételeikkel fedezik kiadásukat. Így, hogy az összehasonlítás alapos lehessen, a kiadások 81.087,000 forintjából az itt említett czímen le kell vonni:

17.400,000 forintot, melyet kölcsönből fogunk fedezni s amely a bevételek között ugyanily összeggel szerepel;

34.707,000 forint az állami üzemek révén, amelyek bevétele ugyancsak megfelelően nagyobbodott.

Ez a két tétel együtt 52.107,000 forint, úgy hogy a gyarapodás már csak 28.980,000 forint, vagyis évente 4.830,000 forint, vagyis az 1892-iki kiadásoknak 1.15 perzentje. Azt pedig Horánszky nagyon jól tudja, hogy *egyperczenes* emelkedés mellett nem lehet a költségvetési keretek „tágitásáról” szólni, tehát nem lehet a „tágitás” tényéhez jövedelmeket sem fűzni. Duplán igazságtalan ez a vád éppen az idei budget szempontjából, amely a tavalyi költségvetéstől alig egy millió forinttal tér el.

Sehogysé vágnak tehát Horánszky számításai, jövedelmei. Az ország teljesen nyugodt lehet, nem kísért a deficit, sőt elég erősek a pénzügyeink arra is, hogy a szükséges reformokat megbirják. Csak arra nem elég erősek, hogy bolondokat csináljon, oktanul költsézzék az ország.

Dr. Pap Dávid.

Közgazdasági táviratok.

Berlin, január 26. Májusi járadék 102.40, Ezüst járadék 102.30, Magyar aranyjáradék 103.20, Magyar korona-járadék 99.50, Osztrák hitelrészvény 224.30, Osztrák-magyar államvasut 145.25, Déli vasut 35.30, Osztrák bankjegy 170.10, Rövid lejáratú váltó Bécsre vagy Budapestre 170.—, Rövid lejáratú váltó Párisra 80.90, Rövid lejáratú váltó Londonra 20.39 1/2, Orosz bankjegy 216.75, Olasz járadék 94.40, Laura-kohó 183.20, Harpen, 180.50, Olasz központi vasut 134.60, Török sorsjegy 116.—.

Az utótőzsdén: Osztrák hitelrészvény 225.10, Osztrák-magyar államvasut 145.30, Déli vasut 35.25, Magyar aranyjáradék 103.20, Disconto-társaság 201.50.

Hamburg, január 26. (Esti tőzsde.) Osztrák hitelrészv. 303.15. Az irányzat nyugodt.

Páris, január 26. Uj 3%-os francia járadék 101.80, 3%-os francia járadék 103.07, 3 1/2%-os francia járadék 107.40, Osztr. földhitelintézet 12.82, Osztrák-magyar államvasut 730, Länderbank 483, Osztrák aranyjáradék 104.25, Déli vasuti elsőbbség 390.—, Alpesi bánya 324, Török dohányrészvény 293, Török sorsjegy 112.—, Olasz járadék 93.87, Spanyol kölcsön 60.75 Meridional 678, Ottománbank 557.50, Rio Tinto 632.50, Debeers 759.—, Eaststrand 134.—, Chartered 81.—, Randfontein 52.50. Az irányzat lanya.

New-York, január 26. (C. T. B.)

január 26. január 25.
cents cents

Buza január	106 3/8	106 5/8
„ májusra	96 5/8	95 5/8
„ júliusra	89 5/8	89
Tengeri májusra	34 1/4	34 1/4

Chicago, január 26. (C. T. B.)

január 26. január 25.
cents cents

Buza májusra	94 3/4	93 7/8
Tengeri májusra	29 1/4	29 3/8

Ipar és kereskedelem.

Fizetés megszüntetések. A bécsi Creditorenverein a következő fizetés megszüntetéseket közli: Binder Gusztáv Beszterce, Rosenfeld Sámuel S.-A.-Ujhely Kafka János cipész Bécs.

Csődnyitások. Braun Filöp budapesti kereskedő ellen a budapesti királyi kereskedelmi és váltótörvényszék részéről. Csődbiztos dr. Polányi Aladár törvényszéki bíró; tömeggondnok dr. Reiner János ügyvéd; bejelentési határidő: február 28; felszámolási határidő: március 9.

Kőbányai sertésplac, január 26. Magyar elsőrendű: Fialat nehéz (páronként 320 kilogrammon felüli súlyban) 52—53 krajczárig, Közép (páronként 251—320 klgrig terjedő súlyban) 52—52 1/2 kr. Könnyű (páronként 250 klgrig terjedő súlyban) 52—53 kr. Szerbiai: Nehéz (páronként 260 klgr. felüli súlyban) 51—52 krajczárig, közép (páronként 240—260 kilogramm súlyban) 50—51 krajczárig. Könnyű (páronként 240 kilogrammig terjedő súlyban) 49—50 krajczárig. Sertéslétszám: 1898. január 24. napján volt készlet 19.273 drb, január 25-én felhajtott 3116 drb, január 25-én elszállított 652 drb, január 26-án maradt készletben 18.937 darab. A hizott sertés üzletirányzata élénk.

Budapesti konzum-sertésvásár, január 26. A ferenczvárosi petroleumraktárnál levő székes-fővárosi konzum-sertésvásárra 1898. január 25-én érkezett 443 drb. Készlet január 24-éről 115, összes felhajtás 558 drb. Elszállított budapesti fogyasztásra 395 drb.; elszállítatlan maradt 163 drb. Napi árak: 120—180 kilós 51—52 kr., 220—280 kilós 51—52 kr., 320—380 kilós 50—52 kr., öreg nehéz 49 1/2 kr., malacz 35—40 krajczár. A vásár hangulata lanya volt.

Pénzügy.

Magyar jelzáloghitelbank. Ez az intézet ma Széll Kálmán elnöklété alatt rendkívüli közgyűlést tartott, amelyen Beck Nándor vezérigazgató az igazgatóság következő javaslatait olvasta fel: a.) 97.000 darab 50 o/o-al, egyenkint 100 osztrák értékű arany forinttal (= 250 frank = 202 1/2 német birodalmi márka) befizetett részvényjegy teljesen befizetett részvényekké alakításuk át, illetőleg felszabadításuk, aminek folytán anélkül tölke leszállítottuk, a hátralékos 50 o/o befizetésének elengedése által; b.) a 10.300.000 osztrák értékű arany forinttal befizetett tölke 47.000 darab, egyenkint 100 osztrák értékű arany forinttal befizetett új részvény kibocsátása által, amely részvények az 1898-iki üzletév eredményében már részt vesznek, 15.000.000 osztrák értékű aranyforintra emeltessek fel és hogy az összes 150.000 darab részvény névértéke egyenkint 100 osztrák értékű arany forinttal szőljön; c.) a jelenlegi egyenkint 200 osztrák értékű arany forinttal (= 500 frank = 405 német birodalmi márka) befizetett 3000 darab részvény kottévalásztatik és illetve minden egyes ilyen részvény 2 darab 100 osztrák értékű arany forinttal (= 250 frank = 202 1/2 német birodalmi márka) teljesen befizetett részvényre kicseréltetik; d.) a kibocsátandó 47.000 darab új részvényből a részvényeseknek az elővételi jog akképen ajánlatik fel, hogy 4 darab 50 o/o-al befizetett régi részvényjegyre vagy 2 drb 200 o. é. aranyforinttal teljesen befizetett régi részvényre egy-egy új részvény esik, az így fennmaradó új részvények pedig eladassanak; e.) azon árfolyam, amelylyel az új részvények a részvényeseknek régi részvényeik arányában felajánlatik, 220 forintban állapítatik meg, hozzászámítatván még a darabok utáni folyó kamatok és bélyeg; f.) az igazgatóság felhatalmaztatik, hogy a részvényesek elővételi jogának gyakorlása után fennmaradó 21,250 darab új részvény lehet legcélszerűbben és a részvényeseknek felajánlt részvények árfolyamát jóval meghaladó árfolyam mellett értékesítse a lehető legjobban és — g.) az új részvények átvételi módozatait legjobb belátása szerint határozza meg; h.) az új részvények után befolyó tölkének a névleges részvénytölke-összeget meghaladó része, az egész mivelettel járó terhek és költségek stb. levonása után, a tartalékalaphoz csatoltassék. Dr. Bamberger Béla és Bálint Ferencz részvényesek indítványára ezen indítványok vita nélkülén bloc fogadtattak el.

Az alapszabálok módosítása, szintén dr. Bamberger indítványára, vita nélkül határozottatott el.

BUDAPESTI GABONATŐZSDE.

Budapest, január 26.

Közöltük tegnap a „Newyork Produce Exchange” kimutatását a látható gabonakészletről. Ma a „Bradstreets” becslését adjuk, amely buzában szintén a „visible supply” jelentékeny apadását, tengeriben pedig csekély gyarapodást tüntet fel. A C. T. B. sürgönye szerint az állomány millió buhelekben:

	e héten	a mult héten	különbőség
buzában:	52.149	52.680	— 0.531
tengeriben:	52.916	52.353	+ 0.563

Az amerikai gabonapiacok irányzata tartósan szilárd, mivel a kivitel folyton fokozódó tevékenységet fejt ki. Tegnap is *Newyorkban 50 hajó- rakományt vásároltak össze*. Az árak egyelőre megállapodtak, különben az utolsó napok nagymérvű emelkedése után nem is vártak további javulást, ellenkezőleg sokkal megnyugtatóbb és csakis a viszonyok egészséges voltára enged következtetni ama körülmény, hogy a néhány nap óta közel háromnegyed forinttal emelkedett árak — úgy látszik — állandósulnak. Még fontosabb az, hogy Amerikában a liszt iránt is tartós a kereslet és a jegyzések naponta (tegnap 10 cents-sel) emelkedtek.

A délután beérkezett sürgönyök közül a párisi és liverpooli tudósítás csekély árjavulást, a többiek szilárd irányt jelentettek.

Nálunk a malmok bevásárlóinak nincs bizalmuk az árak fennmaradásához és ez okból kiadják a jelszót, hogy „nem veszünk búzát, elébb fogyjon a liszt”. Hogy ez a politika jól van-e alkalmazva vagy sem, az majd megvállik, mert ha tényleg megindul a kereslet az őrleményekben, akkor az árutulajdonosok aligha fognak épp oly készségesen járulni a malmok színe elé, mint mostanában.

A vevők álláspontja különben felette kényelmes. Kivétel nincsen, tehát ők uralják a piacot. A megérkező egyes kocsi- és kocsirakományokkal stataliter bánnak el; a bizományosok örülnek, ha egyáltalában megmóltóztatnak tekinteni a mintákat.

Ne csudáljuk, ha akad aztán mindennap a helyben beraktározott tételek tulajdonosai között egy-kettő, aki odadobja búzáját és hogy az e spekulációnál tapasztalt veszteséget kípótolja — szüngerálva e mesterségesen csinált lanyhaság által — a határidőpiacra egy-két ezer métermázsza búzát — hozzá ad.

Hogy meddig bírja e kis csoport az ellenállást, szemben a természetes viszonyokkal és szemben az egész külfölddel, az a jövő titka.

Meglehet, hogy az ő álláspontuk a helyes, mert — nem egyszer mondtuk — a mostani jegyzések abnormisak és valamikor csak vissza kell térni az árak régebbi színvonalára, de ismételjük semmivel sem menthető, hogy e reakció bekövetkezését erőszakosan előmozdítják gazdákat megfélemlítjük és ezáltal aztán igazán oly sürgős kinalatot teremtenek, mint a minőkellene ahhoz, hogy az üzlet mostani lefolyása igazolva legyen.

A legérdekesebb a dologban az, hogy malmaink csak a nyílt szinpadon lanyhák, a szinfalak mögött ugyancsak hozzálatnak, hogy a következő napon üres ne legyen a garat, mert ugyszólván egy szem készlet nélkül állanak. Délelőtti a vásáron nem reflektálnak semmire, de délután, amikor más időben nincs is készáru forgalom, alkudozásokba bocsátkoznak egyes délelőtti visszautasított tételre nézve és a hivatalos eladási jegyzék kizárásával végzik vásárlásaikat. Így ma délután többek között egy fővárosi malom két nagyobb tétel búzát, összesen 23.500 métermázsát vett titokban tartott árak mellett. Hogy ez árak nem kerültek nyilvánosságra, ez alig bizonyít azok olcsósága mellett.

Buza.

Elkelt körülbelül 15.000 métermázsza, többnyire könnyebb buza, változatlan árakban. Román származású buza nagy tiszteletben került forgalomba.

Előfordult eladások buzában.

Monyriég számban	é vagy új	származás	alkotórészek	átadási hely	ár, néző 100 klgrig	sz. h.
100	uj	Buza	78 1/2	Buda pest	12.77 1/2	..
200	76	..	12. —	..
300	75	..	12.47 1/2	..
100	74 1/2	..	12.25	..
100	73 1/2	..	12.10	..
100	76	..	12.15	..
100	74 1/2	..	12.15	..
100	73 1/2	..	12.15	..
800	..	pestvidéki	76 1/2	..	12.65	..
100	74 1/2	..	11.20	..
2700	..	raktári	75	..	12.17 1/2	..
1700	74 1/2	..	12.17 1/2	..
2500	74 1/2	..	11.50	..
500	73 1/2	..	11.52 1/2	..
1250	..	román	76 1/2	..	10.55	..
700	71	..	9.05	..
500	70	..	8.92 1/2	..
300	69	..	8.75	..

Hivatalos jegyzések búzában.

Table with columns for F A J, Minőségi jelölés, 100 kilogr. közp. ára, and 100 kilogr. közp. ára. Rows include Tiszavidéki, Pestvidéki, and Fejérmegyei.

Raktárállomány búzában és lisztben: A fővárosi kőraktárakban 148.300 métermázsas buza és 86.500 métermázsas liszt...

Határidőüzlet búzában: Tavaszi búzában csekély forgalom volt ingadozó árak mellett. Őszi buza szilárd maradt.

Előfordult határidőkötések búzában.

Table showing határidő (march, may, sept.) and Deltelti és déli tőzsde (beginning, trading, closing) prices.

Hivatalos határidőjegyzések búzában.

Table with columns for Határidő, Deltelti tőzsde zárulata (január 26., január 25.), and Leszámloló árfolyamok.

Rozs.

Készárüzlet rozsbán: Oláh árúból nagyobb tétel kelt el. Magyar származású rozsban nem volt forgalom.

Előfordult eladások rozsbán.

Table with columns for mennyiség mázsában, faj, minőség megj., átdási hely, ár, netto, and készlet.

Hivatalos jegyzések rozsbán.

Table with columns for faj, hektoliterenkénti súly kilogrammban, and 100 kilogramm kézpénz ára.

Raktárállomány rozsbán: A kőraktárban 89.800 métermázsas; a nyugati pályaudvaron 8919 métermázsas.

Határidőüzlet rozsbán: Tavaszi rozsbán kevés üzlet volt.

Előfordult határidőkötések rozsbán.

Table showing határidő (march) and Deltelti és déli tőzsde (beginning, trading, closing) prices.

Hivatalos határidőjegyzések rozsbán.

Table with columns for Határidő, Deltelti tőzsde zárulata (január 26., január 25.), and Leszámloló árfolyamok.

Takarmányfélék.

Készárüzlet takarmányfélékben. Zabban változatlan árak mellett meglehetősen forgalom volt. — Arpa szilárd üzlet nélkül. — Tengeri lanyha.

Előfordult eladások takarmányfélékben.

Table with columns for mennyiség mázsában, faj, minőség, átdási hely, ár, netto, and készlet.

Hivatalos jegyzések takarmányfélékben.

Table with columns for Áru, faj, Hektoliterenkénti súly kg.-ban, and 100 kg. közp. ára.

Raktárállomány takarmányfélékben: A kőraktárakban 46.800 métermázsas arpa, 13.390 métermázsas zab, 78.600 métermázsas tengeri. A nyugati pályaudvarban 4037 métermázsas arpa, 2470 métermázsas tengeri.

Határidő-üzlet takarmányfélékben: Ugy tengeriben, mint zabban kevés forgalom volt.

Előfordult határidőkötések takarmányfélékben.

Table showing határidő (május, július, márcs) and Deltelti és déli tőzsde (beginning, trading, closing) prices.

Hivatalos határidőjegyzések takarmányfélékben.

Table with columns for Áru, határidő, déli tőzsde zárulata (január 26.-án, január 25.-én), and Leszámloló árfolyamok.

Gabona- és lisztforgalom.

A m. kir. közp. statisztikai hivatal az 1897. évi január hó 24. este 6 óráig január 25. este 6 óráig Budapestre vasuton és hajón érkezett s innen elszállított gabonaküldeményekről és a budapesti fővármihatalnál előjegyzett gabona- és lisztmennyiségekről a következő kimutatást teszi köze:

Table with columns for Az áru megnevezése, Erkezett (vasuton, hajón, együtt), and Elszállított (vasuton, hajón, együtt).

a fővármihatalnál előjegyzetett:

Table with columns for Az áru megnevezése, Visszkivétel csatlából való behozatalra előj. mennyiség méterm. és A visszkivételre előjegyzett mennyiség métermázsákban.

BUDAPESTI ÉRTÉKTŐZSDE.

Budapest, január 26.

A mai üzlet az egész nap folyamában ingadozó jellegű volt. A bécsi tőzsde csak azokkal az értékekkel foglalkozott, melyeknek a megkötött gázkölcson némileg javára lehet; a berliniek pedig bányászárúknak rombadult várát tatarozgatták. Mindez a mi tőzsdénkre nem igen lehetett hatásos. Estefelé aztán Berlinben a különben igen olesó prolongáczióval nagy darabhiányt tapasztaltak osztrák hitelrészvényekben, mely körülmény e papir árfolyamát fölemelte nálunk 358.20-ra. Az államvasut, mely naphosszat kissé gyöngye volt a resiczai bányarobbanás hírére, a hitelrészvény kedveltségének behatása alatt szintén javult árban. Sőt még a közutiaknak is javára volt a késő szilárdaság; 404.75-ön zárultak.

Az előtőzsdén: Magyar hitelrészvény 381.75—380.75. Osztrák hitelrészv. 357.—356.50, Osztrák-magyar államvasut 342—341.50 Közuti vaspálya 404.50—402.75, Villamos vasut 277.75 forinton köttetett.

Deltelti 11 óra 25 perczkor zárulnak: Osztr. hitelrészv. 356.80, Magyar hitelrészv. 381.—, Aranyjárdék 121.20. Koronajárdék 99.40, Leszámloló bank 252.50, Jelzálogbank 273.50, Rimamurányi 248.—, Osztr.-magy. államvasut 341.75, Ipar- és kereskedelmi bank 105.—, Déli vasut 81.—, Közuti vasut 403.75, villamos vasut 276.50.

A deltőtőzsdén előfordult kötések: Koronajárdék 99.45—99.55, Közuti vasut 404.25—403.50, Villamos vasut 277.—, Magyar hitelrészvény 381—381.50, Magyar leszámloló bank 253.50, Osztrák hitelrészvény 356.60—356.95. Osztrák-magyar államvasut 341.20—341.75, 4 1/2%-os fővárosi kölcsön 100.10, Országos központi takarékpénztár 845.—, Ujlaki tégtagyár 273—271.

Díjbiztosítások: Osztrák hitelrészvényekben holnapra 1.75—2.— frt; 8 napra 5.—6.— frt; utoljára 11.—13.— frt.

Deltutáni 1 óra 30 perczkor zárulnak:

Table with columns for Magyar aranyjárdék, Magyar koronajárdék, Magyar hitelrészvény, and prices for január 26. and január 25.

Table with columns for Magyar ipar és keresk. bank, Magyar jelzálogbank, Magyar leszámloló bank, Rimamurányi vasmű, Osztrák hitelrészvény, Déli vasut, Osztr.-magyar államvasut, Közuti vaspálya, Villamos vasut, and prices.

Az utótőzsdén: Osztr. hitelr. 356.70—358.30 Magyar hitelrészv. 381.—381.75, osztrák-magyar államvasut 341.25—341.75, Közuti vasut 404.75 forinton köttetett.

Deltután 4 órakor zárulnak:

Table with columns for Osztrák hitelrészvény, Magyar hitelrészvény, Osztr.-magyar államvasut, Leszámloló bank, Jelzálogbank, Rimamurányi vasmű, Közuti vaspálya, Villamos vasut, Ipar és keresk. bank, Déli vasut, and prices for január 26. and január 25.

TERMÉNY- ÉS ÁRUTŐZSDEK.

Budapest, január 26. Terményekben ma csekély üzlet volt változatlan árakon. Szilva lanyha irányzatot követett. Szilvaiz és zsiradék irányzata szilárd.

Hivatalos jegyzések.

Table with columns for F A J, Ar 100 kilogrammonként, and various commodity prices like Diámozsaír, Szalonna, Szilva, Szilva Határidőre, Szilvaiz, and Keremag.

Budapesti vásárosarnok.

Budapest, jan. 26. A vásári forgalom: Husnál a forgalom csendes, árak szilárdak. Baromfinál lanyha, árak szilárdak — Halban csendes, árak szilárdak. — Tej és tejtermékeknel csendes. Tojásnál csendes, árak csökkennek. — Zöld-ségnél csendes. — Gyümölcsnél élénk. — Fűszereknél csendes. — Időjárás: derült, hideg. A központi vásárosarnokban nagyban eladott élelmi cikkek hivatalos árjegyzése a következő: Hus. Marhahus hátulja I. 46—53 frt, II. 40—46 frt. Birkahus hátulja I. 30—38 frt, II. 28—30 frt. Borjúhús hátulja I. 52—64 frt, II. 48—52 frt. Sertésbús elsőrendű 50—54 frt, vidéki 46—49 frt. (Mindten 100 kilonként.) Kolbász füstölt 72—90 kr (kilonként). Sertészsír hordóval 54—56 frt (100 kilonként). — Baromfi (élő). Tyúk 1 pár 1.10—1.50 frt. Csirke 1 pár 0.80—1.20 frt. Lud hizott kilonként 0.52—0.56 frt. — Különfélék. Tojás 1 láda (1440 db) 35.5—36.5 frt. Sárgarépa 100 kötés 2—4.00 frt. Petrezselem 100 kötés 3.00—4.50 frt. Lencse m. 100 kiló 14—18 frt. Bab nagy 100 kiló 08—16 frt. Paprika I. 100 kiló 30—45 frt, II. 18—30 frt. Vaj közöns. kilonként 70—80 frt. Vaj-tea kilonként 1.00—1.40 frt. Burgonya-rozsa 100 kiló 2.00—3.— frt. Burgonya sárga 100 kiló 2.60—3.20 frt. — Halak. Harcsa (élő) 0.35—1.00 frt 1 kiló. Csuka (élő) 0.40—0.80 frt 1 kiló. Ponty dunai 0.42—0.60 frt.

Szesz.

Budapest, jan. 26. Finomított szesz nagyban 55.75—56.— frt, kicsinyben 56.25—56.75 frt. Élesztőszesz nagyban 55.75—56.— forint, kicsinyben 56.50—56.75 forint. Nyersszesz adózva nagyban 54.75—55.— forint, kicsinyben 55.25—55.75 forint. Nyersszesz adózatlan (szknt.) 15.—15.25 frt. Denaturált szesz nagyban 19.25—19.50 frt, kicsinyben 19.75—20.— frt. Az árak 10,000 literfokonként hordó nélkül, bérmentve budapesti vasutállomáshoz szállítva. (Közpénzfizetés mellett értendők.)

Bécs, jan. 26. Kontingens nyersszesz nagyban azonnali szállításra 18.—18.25 frton kelt el. Zárlatjegyzés 18.10—18.30 frt azonnali szállításra.

Frága, jan. 26. Adózott tripló szesz nagyban 54.—54.25 frton. Adózatlan szesz 17.25 frt azonnali szállításra.

Triesz, jan. 26. Kiviteli szesz tartályokban szállítva január 11 forint és február-áprilisi szállításra 10¹/₂—10³/₄ frt.

Berlin, jan. 26. Szesz helyben 40.20 márka = 23.64 frt. fogyasztási adó nélkül hektoliterenkint a 10,000 literszázalék. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Stettin, jan. 26. Szesz 70 márka fogyasztási adóval 39.50 márka = 23.23 frt. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Boroszló, jan. 26. Szesz (50-es) pr. november 57.40 márka = 33.76 frt; szesz (70-es) pr. november 38.—márka = 22.84 frt. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Hamburg, jan. 26. Szesz nov.—decz. 19.60 márka = 11.53 frt; decz.—jan. 19.40 márka = 11.41 frt; jan.—febr. 18.75 márka = 11.41 frt. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 forint.

Páris, jan. 26. Szesz folyó óra 44.25 frk = 23.33 frt; decz.—re 44.—frk = 23.19 frt; négy első óra 44.—frk = 23.05 frt; májustól 4 óra 43.25. frk = 22.80 frt. Az árak 10,000 liter százalékonként 1/4% leszámítással értendők. Átszámítási árfolyam 100 frk = 47.55.

Czukor.

Prága, jan. 26. Nyersczukor 88% cukortartalom alapján franco Aussig, azonnali szállításra 12.62 forint.

Hamburg, jan. 26. Nyersczukor f. o. b. Hamburg, azonnali szállításra 9.05 márka, februári szállításra 9.05 márka, májusi szállításra 9.30 márka, augusztusi szállításra 9.50 márka. Irányzat tartva.

Páris, jan. 26. Nyersczukor (88 fok) kész áru 28.—28.50 frk, fehérczukor novemberre 30.50. frk, decemberre 30³/₈ frk, 4 első óra 31¹/₈ frk, 4 óra májustól 31.50 frk. Finomított készáru 101.50—102.—frk.

London, jan. 26. Jávaczukor 11 shilling, nyugodt.

Olajok.

Páris, jan. 26. Repceolaj folyó óra 53.75 frk (= 25.30 frt); január 53.75 frk (= 25.30 frt); négy első óra 53.75 frk (= 25.30 frt); négy óra májustól 53.50 frk (= 25.19 frt). Árak 100 kilonként értendők. Átszámítási árfolyam 100 frk = 47.55 frt.

Hamburg, jan. 26. Repceolaj helyben 54.—márka (= 31.75 frt). Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Köln, jan. 26. Repceolaj májusra (hordóval). 56.50 márka (= 33.23 frt). Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Petroleum.

Hamburg, jan. 26. Petroleum helyben 4.80 márka = 2.82 frt.

Antwerpen, jan. 26. Petroleum fin. helyben 4.95 frank = 6.77 frt.

Brema, jan. 26. Petroleum fin. helyben 4.95 márka = 2.91 frt.

Newyork, jan. 26. Petroleum fin. 70 Abel Fest. Newyorkban 5.40 cents, fin. petroleum Philadelphianban 5.35 cents; United Rifle Line Certificates decemberre 65.—; Nyers petroleum decemberre 5.95.

KÜLFÖLDI GABONATÖZSDÉK.

Bécs, január 26. A mai gabonatözsde csendes irányzattal vette kezdetét, de utóbb buza gyengült. Kötetett: buza tavaszra 11.59—11.62—11.56—11.57 forinton, rozs tavaszra 8.71—8.70 forinton, zab tavaszra 6.64—6.65—6.64 forinton, tengeri május-juniusra 5.43 forinton. Ay effektív buzapiacson 74.5 kilóg törökbuza ab Győr 11.85 forinton és 45 kilós ab Szentés 11.87¹/₂ forinton adatott el.

Hivatalosan jegyeztetett:
Buza tavaszra 11.57—11.58, rozs tavaszra 8.69—8.70, tengeri máj.-jun. 5.42—5.44, zab tavaszra 6.64—6.65.

Boroszló, január 26. Buza helyben 18.60 márka (= 10.93 frt) sárga. Buza helyben 18.50 márka (= 10.87 frt). Róz helyben 14.90 márka (= 8.76 frt.) Zab helyben 14.—márka (= 8.23 frt.) Tengeri helyben 12.—márka (= 7.06 frt.) Minden 100 kilonként. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Hamburg, január 26. Buza holsteini 178—186 márka (= 10.47—10.93 frt). Róz meklenburgi 140—150 márka (8.23—8.82.) Róz orosz 107—108 márka (= 6.29—6.35 frt.) Minden 100 kilonként. Átszámítási árfolyam 100 márka = 58.80 frt.

Páris, január 26. (Megnyitás.) Buza folyó óra 28.50 frank (= 13.58 frt.). Buza december hóra 28.60 frank (= 13.63 frt.). Buza 4 első óra 28.40 frank (= 13.54 frt.). Buza 4 óra májustól 28.30 frank (= 13.49 frt.). Róz folyó óra 17.50 frank (= 8.33 frt.). Róz december hóra 17.75 frank (= 8.44 frt.).

Róz 4 első óra 17.75 frank (= 8.44 frt.). Róz 4 óra májustól 17.75 frank (= 8.44 frt.) minden 100 kilonként. Átszámítási árfolyam 100 frank = 47.55 forint.

Páris, január 26. (Zárlat.) Buza folyó óra 28.50 frank (= 13.58 frt.). Buza december 28.60 frank (= 13.63 frt.). Buza 4 első óra 28.40 frank (= 13.54 frt.). Buza 4 óra májustól 28.30 frank (= 13.49 frt.).

KÜLFÖLDI ÉRTÉKTÖZSDE.

Bécs, január 26. A gázkölesön ügyében tett nyilatkozatok a mai tözsdén újabb áremelkedést kellettek Tramway-részvényekben. Igen élénk forgalom fejlődött továbbá villamossági részvényekben is szintén emelkedő árak mellett. Ellenben kulisszapapíroknak a forgalom csekély maradt, csak alpesi bányarészvényeket vásároltak prágai számúkra. Az üzlet folyamában alacsonyabb berlini árfolyamok nyomást gyakoroltak.

Az előtözsde: Osztrák hitelrészvény 356.37—356.87, Anglo-bank 162.50—163.30, Unionbank 304.—, Bankverein 259.25, Tramway 480.—483.—, Uj Tramway 121.—118.50, Osztrák-magyar államvasut 341.47—341.50, Déli vasut 81.—, Magyar általános közszénbánya 119.50—120.—, Magyar villamossági 142.50—143.—, Alpesi bánya 145.80—147.60, Osztrák villamossági 314.—318.50, Magyar koronajáradék 99.40. Török sorsjegy 60.40—60.50, Német márka 58.77 frton kötetett.

Délután 11 óra — perczkor zárulnak: Osztrák hitelrészvény 356.62, Elbevölgyi vasut 265.25, Anglo bank 162.75, Tramway 482.—, Ländlerbank 218.75, Osztrák-magyar államvasut 341.50, Déli vasut 81.—, Alpesi bánya 147.60, Rimamurányi 248.50, Májusi járadék 102.50, Török sorsjegy 60.40.

A déli tözsdén: Osztrák hitelrészvény 356.50. Magyar hitelrészvény 382.—. Ländlerbank 218.50. Unionbank 304.—. Anglo-bank 163.25. Bankverein 259.25, Osztr.-magy. államv. 341.25. Déli vasut 81.—. Elbevölgyi vasut 265.25. Tramway 481.—. Alpesi bánya 147.60. Rimamurányi 248.50. Prágai vasipar 711.—. Májusi járadék 102.50. Magyar koronajáradék 99.40. Török sorsjegy 60.40. Német márka 58.77 forinon kötetett.

Délután 2 óra 30 perczkor jegyezték: Magyar aranyjáradék 121.15. Magyar koronajáradék 99.35. Tiszai kölcsönsorsjegy 140.25. Magyar földterhermentesítő kötvény 97.40. Magyar hitelrészvény 382.—. Magyar nyerevénykölcson sorsjegy 154.25. Kassa-oderbergi vasut 191.40. Magyar kereskedelmi bank 1435.—. Magyar vasuti kölcsön ezüstben 101.—. Magyar keleti vasuti ámai kötvények 122.10. Magyar leszámítóló és pénzváltóbank 252.—. Rimamurányi vasrészvénytársaság 248.50. 4²/₀ papírjáradék 102.45. 4²/₀ ezüstjáradék 102.45. Osztrák aranyjáradék 121.85. Osztrák koronajáradék 102.70. 1860. sorsjegy 144.20. 1864. sorsjegyek 189.25. Osztrák hitelsorsjegyek 198.50. Osztrák hitelrészvény 358.—. Angol-osztrákbank 162.50. Unionbank 303.—. Bécsi Bankverein 259.—. Osztrák Ländlerbank 218.50. Osztrák-magyar bank 934.—. Osztrák-magyar államvasut 341.63. Déli vasut 81.—. Elbevölgyi vasut 265.—. Dunagözhajózási részvény 454.—. Alpesi bányarészvény 147.50. Dohányrészvény 135.—. 20 frankos 9.52¹/₂. Császári királyi vert arany 5.68. Londoni váltóár 119.95. Német bankváltó 58.75.

Bécs, január 26. (Utótözsde.) A déli tözsde zárata után jegyezték: Osztrák hitelrészvény 358.—, Magyar hitelrészvény 382.50, Anglo-bank 162.50, Bankver. 259.—, Union-bank 304.—, Ländlerb. 218.75, Osztrák-magyar államvasut 341.50, Déli vasut 81.—, Elbevölgyi vasut 265.25, Északnyugoti vasut 252.50, Török dohányrészvény 136.—, Rimamurányi vasmű 248.—, Alpesi bánya 147.70, Májusi járadék 102.50, Magyar koronajáradék 99.40, Török-sorsjegy 60.20, Német márka azonnali szállítás 58.80, Német márka ultimóra 58.78.

Berlin, január 26. (Tözsdei tudósítás.) A megnyitás lanya, a forgalom vontatott volt. Később fedezetekre szilárdulás állott be. Vasutak gyengébbek. Ultimopénz 3¹/₂%. Magánkamatláb 2¹/₈%. A zárlat csendes.

Berlin, január 26. (Zárlat.) 4²/₀ papírjáradék 102.40, 4⁰/₀ magyar aranyjár. 103.20, osztrák hitelrészvény 224.30, magyar koronajáradék 99.90, déli vasut 35.30, osztrák-magyar államvasut 145.20, Károly Lajos-vasut 106.90, orosz bankjegy 216.70, bécsi váltóár 170.—, 4⁰/₀ új orosz kölcsön 99.90, magyar beruházási kölcsön 103.20, olasz járadék 94.30. Az irányzat csendes.

Berlin, január 26. (Utótözsde.) Osztrák hitelrészvény 225.—, magyar koronajáradék 99.90, déli vasut 35.10, osztrák-magyar államvasut 145.30. Az irányzat vonzó.

Frankfurt, január 26. (Zárlat.) 4²/₀ papírjáradék 86.90, 4²/₀ ezüstjáradék 86.90, 4⁰/₀ osztr. aranyjár. —, 4⁰/₀ magy. aranyjár. 103.25, magy. koronajár. 99.90, osztr. hitelrészvény 301.75, osztrák-magy. bank 794.—, osztr.-magy. államvasut 294.25,

déli vasut 71.25, Elbevölgyi vasut 228.—, bécsi váltóár 170.—, londoni váltóár 20.95, párisi váltóár 80.25, bécsi bankverein 221.—, villamos részvény 140.25, alpesi bányarészvény 124.50, 3⁰/₀ magyar aranykölcson 91.20. Az irányzat szilárd.

Frankfurt, január 26. (Utótözsde.) Osztr. hitelrészvény 303.25, osztrák-magyar államvasut 294.25, Déli vasut 71.25.

Frankfurt, január 26. (Esti tözsde.) Osztrák hitelrészvény 303.37, Déli vasut 71.63, Osztrák-magyar államvasut 294.25. Az irányzat szilárd.

Hamburg, január 26. (Zárlat.) 4²/₀ ezüstjáradék 87.10, osztrák hitelrészvények 303.25, osztrák-magyar államvasut 735.50, déli vasut 170.—, olasz járadék 94.50, 4⁰/₀ osztr. aranyj. 103.70, 4⁰/₀-os magyar aranyj. 103.40. Az irányzat szilárd.

Páris, január 26. (Zárlat.) 3⁰/₀ francia jár. 103.07, 3¹/₂ francia jár. 107.40, olasz járadék 93.87, Osztrák földhitelrészvények 1282.—, Osztrák magyar államv. 730.—, Francia törl. jár. 101.80, 4⁰/₀ osztr. aranyjáradék 104.25, ottomanbank 557.50, dohányrészvény 293.—, párisi bankrészvény 909, osztrák Ländlerbank 483, alpesi bányarészvény 224.—. Az irányzat !ágyadt.

London, január 26. (Zárlat.) Angol consolk 112.75. déli vasut 7.50, spanyol járadék 60.75, olasz járadék 93.—, 4⁰/₀ magy. aranyjáradék 101.25, 4⁰/₀ rupia 63.25, Canada pacificvasut 82¹/₈, leszámítolási kamatláb 2¹/₈, ezüst 26¹/₈, Bécsi váltóár 12.15. Az irányzat nyugodt.

New-York, január 26. ezüst 56⁵/₈.

IDŐJÁRAS.

A m. kir. meteorológiai központi intézet távirati jelentése 1898. január 26-án reggel 7 órakor.

Állomások	Légnyomás mm. 700 +	A hőmérséklet Celsius szerint	Csapadék mm.	Állomások	Légnyomás mm. 700 +	A hőmérséklet Celsius szerint	Csapadék mm.
Árvavárja . . .	79.3	-19.8	..	Póla	74.0	+2.5	..
Selmeczbánya . . .	76.8	-12.6	..	Lesina	73.3	+0.6	..
N.-Szombat . . .	77.4	-9.9	..	Sarajevo	78.1	+10.3	..
Magyar-Ovár . . .	76.7	-8.4	..	Torino	74.4	+2.8	..
O-Gyalla	76.9	-9.8	..	Florenz	78.2	+1.0	..
Bédepest	77.9	-9.4	..	Róma	73.7	+0.7	..
Sopron	75.3	-5.0	..	Nápoly	66.0	+7.9	..
Herény	77.1	-5.8	..	Brindisi	72.9	+3.6	..
Keszthely	76.8	-5.8	..	Palermo	71.0	+10.4	..
Zágráb	77.6	-3.3	..	Malta	69.0	+12.8	..
Fiume	73.6	+0.0	..	Zürich	74.3	+1.2	..
Kirkevenca	74.0	+0.0	..	Bjarriz	73.7	+3.4	..
Pancsova	77.7	-10.8	..	Nizza	71.2	+3.4	..
Zsonbolya	77.2	-11.0	..	Paris	72.6	+3.2	..
Arad	77.4	-13.4	..	Kopenhága	67.6	+2.3	..
Szeged	77.6	-10.5	..	Hamburg	72.5	+2.6	1
Szolnok	77.4	-11.0	..	Berlin	70.9	+2.2	..
Eger	78.1	-13.4	..	Christiansund	46.2	+7.7	18
Debrecen	76.6	-12.8	..	Stockholm	—	—	..
Késmárk	80.0	-19.5	..	Szent-Pétervár	70.1	-17.0	..
Ungvár	77.3	-17.8	..	Moszkva	60.3	-15.9	4
Szatmár	74.2	-11.5	..	Varsó	—	—	..
Nagy-Várad	77.9	-14.0	..	Kiew	58.4	-11.9	2
Kolozsvár	77.1	-17.0	..	Odessa	—	—	..
Nagy-Szeben	78.7	-19.8	..	Sulina	65.1	-13.0	..
Bécs	77.2	-8.4	..	Szófia	74.0	-12.9	..
Salzburg	75.2	+0.8	19	Konstantinápoly	63.3	-6.1	..
Klagenfurt	76.1	-6.5	..				

A barométeres maximum gyorsan vonult kelet felé és Magyarország fölé került. Délkelet-Európában a légnomás azáltal hirtelen emelkedett és a depresszió onnan kiszorítottat. Az új depresszió a magas északon jóval mélyebb lett.

A fagy délkeleten erősebb lett. Athen és Konstantinápoly hőmérséklete (-CC°) szokatlan alacsony. A csapadék általában csekély és a légáramlás is gyengült. Erős vihart jelent Sulina és Christiansund.

Hazánkban az idő derült és száraz. A hideg országszerte fokozódott, a hőmérséklet az Alföldön - 10° alá, a hegyes tájakon - 20° alá ment. A szelek csillapodtak. Egyelőre száraz és hideg idő továbbra is várható.

VIZÁLLÁS.

— Január 26-án. —

Folyó	Vizmérs	Vízállás reggel	Áradás v. apadás	Folyó	Vizmérs	Vízállás reggel	Áradás v. apadás
		centiméter				centiméter	
Don	Schärding	+28	20	Tisza	M.-Sziget	+17	—
	Passau	+114	7		Tisza-Ujjak	+63	—
	Bécs	+168	12		V.-Námény	+109	4
	Pozsony	+73	6		Csap	+162	—
	Komárom	+88	8		Tokaj	+81	5
	Budapest	+86	2		Szolnok	+80	5
	Ercsi	—	—		Csongrád	+157	5
	Paks	+50	1		Szeged	+95	3
	Mohács	+31	—		Titell	—	—
	Ujvidék	+16	—		Szatmár	+18	—
	Zimony	+30	—	Szamos	Szatmár	+30	1
	Pancsova	+25	—		Latorca	+12	—
	Bázsiás	+11	—		Munkács	+12	—
	Orsova	+78	—		Homonna	—	—
	M.-Falva	—	—		Ungvár	—	—
Vág	Zsolna	+4	11		Bártfa	+26	—
	Szered	+16	4		Zemplén	+110	—
	Érsekújvár	—	—		Szolca	+150	—
	Sárvár	+22	—		H.-Németi	+14	—
	Győr	+150	—		Berefftyó	+4	—
	Zákány	+53	—		Sab. Nér.	—	—
	Eszék	+41	—		Nagyvárad	+15	—
	M.-Szerdah.	+10	11		Belényes	+23	—
	Zágráb	+7	6		Borosjenő	+2	—
	Sziszek	+19	—		Békkés	+43	—
	Mitrovicza	+129	—		Gyoma	—	—
	Károlyvár	+50	—		Gy.-Fehérv.	+25	—
	Novi	—	—		Makó	+156	—
	Banjaluka	—	—		Makó	+26	—
	Doboj	—	—		K.-Kostély	+16	—
	Zwornik	—	—		Temesvár	+72	—
		—	—		N.-Becker.	+30	—

Jelek magyarázata: * = Jeges víz; + = 0 felett; — = 0 alatt; < = áradt; > = apadt; ? = kétséges.

Felölös szerkesztő: Lipcsey Ádám.

A budapesti értéktőzsde hivatalos árjegyzései 1898. január 26-án.

Main table containing market data for various securities, including government bonds, bank shares, and commodities. It is organized into multiple columns with sub-sections like 'I. Államadósság', 'V. Bankok részvényei', and 'XIII. Közlök. váll. részv.'.

A t-ol megjelölt értékpapiroknál, melyek üzleti éle nem csak azazs a naptári évről, az osztalék az utolsó hálétörre vonatkozandó értendé.

A képviselőház ülése.

Szilágyi Dezső tíz órakor megnyitja az ülést. A tanácssterem még jóformán türes, csak a néppárt van együtt teljes számmal, mert az ő táborukból van kiszemelve a mai ülés első szónoka. Hamarosan sor is kerül rá, mert az elnöknek nincsen jelenteni valója. A jegyző is mindössze azt jelenti, hogy Mócsy Antal az ülés végén interpellálni akar a gabona-uzsora tárgyában. (Az ülés végén azonban Mócsy maga kérte, hogy interpellációját holnapra halasztassa.)

A budget-vita.

Folytatják a költségvetés általános tárgyalását. Páder Rezső nem fogadja el a költségvetést. Hosszu beszédében többek közt azt mondja, hogy a kormány nagy pazarlást csinált az állandó országház építésénél. Különben a beszéd az egyházpolitikai törvények revíziójának követelésébe lyukadt ki.

Lánczy Leó következik, aki Horánszkyval polemizál. Nem akarja ennek pesszimiztikus felfogását magáévá tenni s inkább megnyugvással látja, hogy azokat a nagy elveket, amelyek ujabbkori pénzügyi gazdaságunkat jellemzik, ez a költségvetés is megvalósítja. Hiszen — folytatja fejtegetéseit a szónok — nem mondok újat, ha Horánszky Nándor tisztelt képviselő úrral szemben kiemelem, hogy országunk sem állami intézményeiben, sem egyéb, az állam gondozására bízott nagy feladatainak teljesítésében az expansiót nem nélkülözi.

A gazdasági és értelmi erők ébresztésének, amennyiben ez az állam kezdeményezéséből folyhatott, köszönhetjük első sorban, ha az ország a régi idők rossz pénzügyi gazdálkodását kiveherni, a modern állam óriási igényét kielégíteni s a monarkia nagyhatalmi állásával kapcsolatos, folyton növekvő kiadásait fedezni képes volt, dacára annak a számos kedvezőtlen esélynek, melynek gazdasági életünk folyton ki volt téve. Annak köszönhetjük, ha mezőgazdasági terményeink folytonos árcsökkenése, állat-kivitelünk megakasztása, a filloxera pusztítása, a sertésvész s a tavalyi fölötté rossz termés, ha mindezek nem voltak képesek állambiztonságunkban érezhető nyomokat hátrahagyni, bevételi irányzatunk alapjait megrendíteni s az államot kultura-fejlesztő irányzatában megakasztani, az erők ezen ébresztésének tulajdoníthatjuk, ha oly mélyreható börze-válság, mint az 1895-ös, az osztrák pénzügyi válság tőlünk való elidegenedése, ha oly veszélyes

gyanusítások és támadások, aminőknek az ország pénzügyei s pénzügyi magángazdálkodása éppen azok részéről volt hosszú időn át kitéve, kiket barátaink tekinteni nemcsak politikai, hanem gazdasági okokból is jogosultnak hibéikért magunkat, ha mondom, mindezek nem voltak képesek állami hitelünkön csorbát ejteni s fizetőképességünk iránt a bizalmat megrendíteni; és én azért pénzügyi helyzetünket akkor tartanám veszélyeztetve, hogyha ezen egészséges expanzív irány elvét elejtjük és annak helyébe a laissez faire, laissez aller téves passzivitásába vonulnánk vissza. Igaz, tisztelt Ház, hogy ezzel szemben rá lehet utalni az országunk folytonos eladósodására. De kérdem, hogy az adósság mindig csak elszegényedést jelent? A mi esetünkben nem azt jelent-e, hogy Magyarország benső fejlődése, intenzív gazdasági rendszere, hogy az országunk termékeny investíciói, épülő vasutai, számos középületnek emelése, városainknak és községeinknek haladásával, vagy hogy úgy fejezzem ki magamat, európaizálásával járó kommunális szükségletek kielégítése és végül — the last but not the least — mezőgazdasági üzemünknek folyton növekvő intenzívítása, hogy mindezen termékeny investíciók felülmúlják az ország rendes évi megtakarításait s hogy e miatt még rászorulunk az európai pénzügyi válság igénybevételére (Helyeslés a jobboldalon). Az utóbbira nézve, elég sajnos, hogy számos akadály gördül utunkba és pusztán azon körülmény által, hogy valuta-szabályozási műveleteink az osztrák kormány nehézkes magatartása folytán, a képzelhető kedvező viszonyok dacára előbbre nem haladhat, befejezéshez nem juthat, Magyarország nexusa a nagy európai pénzügyi válsággal fejlődni és bensőbbé válni nem tud. — Fájdalommal kell egyáltalában konstatálni azt, hogy Ausztria részéről a pénzügyi válság terén oly elutasító magatartást kell észlelnünk, amelyet két ellenséges lábon álló állam sem szokott egymás ellen tanúsítani. — Sajtója nyíltan állást foglal ellenünk, váltakozó kormányaink részéről pedig maig legalább mindent inkább lehetett tapasztalni, mint előzékenységet. Vajjon politikailag észszerű, hogy Ausztria megtagadja azon materiális köteleket, amely az adós és hitelező viszonyból kifolyólag a két államot egymáshoz fűzi, arra válaszoljanak odaát azok, akik folyton a gazdasági közösség politikai szükségességéről deklamálnak. A magunk részéről azt a tanulságot vonhatjuk le, hogy igyekeznünk kell ezen a téren is saját lábunkra állni, de erre csak úgy leszünk képesek, ha az ország azon irány-

tól el nem tér, hogy szunnyadozó gazdasági ereit, meg nem nyitott forrásait megfakasztja, népeinek értelmi színvonalát emeli, ipari termelését, kereskedelmi tevékenységét terjeszti és támogatja minden rendelkezésére álló eszközzel. (Helyeslés a jobboldalon.)

Ebből a szempontból és addig, míg Ausztriával gazdasági közösségben állunk, legalább azt kell kívánunk, hogy az osztrák ipar, mely versenyképességében az utolsó években annyira haladt, buzduljon fel, lépjen ki a világ perondjára és vegye fel a versenyt — okuljon a németeken, akik nem riadtak vissza ósregi kereskedelmi viszonylatok megbotyogtatásától, bámulatos merészséggel és annyi értelemmel óriásilag megnőtt hazai iparuknak tért hódítottak ott, ahol annakelőtte kizárólag más nemzetek uralkodtak. Az osztrák iparnak ezen kiterjedését mi semmiféle kicsinyes féltékenységgel nem nézünk, sőt teljes támogatást kölcsönözhetünk neki, mert hisz ez érdekünkben lévő volna, mert ezáltal megszűnnék, hogy az osztrák ipar kizárólag a magyar fogyasztásnak dolgozzék, s hogy egész ipari tevékenységük támpontja Magyarországon nyugodjék.

Ezen emancipálódás eredménye ránk nézve abból állana, hogy az ipari tevékenységnek több tere nyílne itthon számunkra és hogy újabb gyárakat, amelyek fokozott ipari kivitel mellett szükségessé lennének, az osztrák nagy iparosság már csak saját jól felfogott érdekében Magyarországon fogja létesíteni. Ez volna az útja annak, hogy ama kicsinyes féltékenység, melylyel az egész osztrák nép Magyarországnak szerény ipari kísérleteit kíséri, egy barátságosabb felfogásnak engedne helyet, s így politikailag is kedvezőbb hangulat keletkezne közöttünk. Mert elvégre, mi le nem mondhatunk azon törekvésről, hogy egészséges alapon az ipari tevékenységnek a legtagyabb tere ne nyissuk meg hazánkban és hogy ezt az államnak és társadalomnak minden rendelkezésére álló eszközeivel ne istápoljuk.

Az utak és módok, amelyeken ezen intenzívebb ipari politikának mozogni kellene, nem éppen radikálisan újak; csak rendszerbe kell szedni ezeket, és idevágó, fennálló törvényeinket a változott viszonyokhoz képest alkalmazni, esetleg módosítani, és talán az egész ipari akciónak központjaként egy oly intézményt létesíteni, amely az állam ipari kezdeményezését magáévá teszi és ezt nagy tőkével és kizárólag ezen a téren kifejtendő munkásságával támogatja és kiegészíti az államnak teljes ellenőrzése és befolyása alatt. Egy intézmény

A moly.

Írta: Pierre Loti.

Felhős, borongós tavaszi délután egyszerre amint a lehanyatló nap sugarainak pár pillanatra utat nyitottak a fellegek, reszkető fényáv lopódozt be ősi házuinkban levő dolgozószobámba.

Az arannyal átszőtt keleti bársonyfűgöny hullámai közül egy végtelen parányi valami tűnt elő, mintha a haldokló nap utolsó mosolya csalta volna ki rejtekhelyéből és hogy előtűnt, elkezdett eszeveszetten csapongani, röpködni örülten erre-arra: az alig szemmel látható apró szürke lepke, amely bizonyosan most kelt ki a tavasznak sápadt, szomorú virradatára.

Tavaly, míg én valahol a kínai vizeken bolyongtam, utálatos kis féreg lehetett, elhagyatott szobám sötétjében és csöndjében rági-csallva, emésztve a drága bársony finom fonálait.

És ma egészen új élet részegítette meg ezt az atomot, a szoba végtelen nagy birodalomnak tetszett neki, az elhalófélben levő fényt pedig ragyogó világosságnak tartotta. Ez volt az ő órája, a boldogság órája, a szerelem órája, megkoronázása aláváló lárvaeletének. Gyorsan, gyorsan, a létezés gyönyörének önkívületében mozgatta selymes, himporos szárnyait, kiszámíthatatlan vidám, fantasztikus görbületet írva le a szivarfüstös levegőben...

Fel és alá sétálva, egy meggondolatlan mozdulattal szárnyát szegtem. Ott feküdt a földön, a puha perzsaszőnyeg hiborán, tökre-silányított kis teste a végsőket vonaglótt — és pusztán szánalomból, hogy a lehető legkevesebb kinlódással jusson ismét vissza a végtelen semmiségbe, ráléptem a haldokló terem-tésre...

Néhány pillanatig úgy maradtam... elgondolkoztam... Mire is emlékeztet ez a dolog?...

Valami nagyjában hasonlóra, valami ilyesféle csaporgásra, izgatottságra, ami annak ide-

jén ép így gondolkozóba ejtett, de mégis, élénkebben hatott rám... Hol is láttam?...

Igen! Igen!... Konstantinápolyban a maihoz hasonló borongós áprilisi délután, az ócska nagy fahidon az aranyszarv felett azon a hidon, amely Stambul Galatával köti össze!

... Természetesen... ép ilyen ködös, barátságatlan tavaszi szürkület volt, mikor rajta keresztülmentem. Egytől-egyik helyükön voltak azok a koldusok, nyomorékok, akik ott szoktak ácsorogni, üldögelni, a karfák mentén sorakozott megszokott rendük: vakok, elnyomordottak, sebhelyekkel borított betegek, idióták. A többek közt egy négy-öt év körüli szánalmat gerjesztő fiucska összezsugorodott karokkal, lábban égő szemekkel, nap-nap után abban az egy helyben, rongyokba temetkezve a járda szélén, bágyadtan, mint egy holttest. Háta mögött ülő öreg anyja lábainak térdében levá-gott vörös csonkait mutogatta.

Az emberek pedig egymást követték, hol dolguk után sietők, hol sétálók, vörösfézes emberek, a háremek selyemhullámba burkolt szépei. Szemben, keresztülnezve a százak és százak tarka fején, Stambul meresztette égnek megszámálhatatlan minaretjeit.

Szinte lágy, meleg hangon a csonkalábu asszony magához szólította kicsinyét, mondván neki törökül:

— Jer, Mahmud, adjam rád a köpenyedet jer gyorsan, hűvös kezd lenni a szél!

Engedelmesen fölkel és odament. Kabátja piszkos, bizonytalan színű, foltos és mégis itt is, ott is lyukas burnusz volt. Anyja eléje tartotta a rongyot, a kis fiu pedig odanyújtotta összezsugorodott karjait.

De egyszerre, mielőtt még a balkarjára is ráhuzhatta volna anyja a köpenyt, kiugrott keze közül és elkezdett szaladni, szaladni keresztül-kasul a járó-kelők közt, majd eltűnve, majd előbukkanva és gyönyörködve, mint lobogtatja a csipős szél félig felhuzott burnuszát, mint valami szárnyakat...

Egy csepp az örök és mégis oly hamar

tovarebbero ifjuságból, egy csepp az életvágyból, az ember és állat közös életöztönéből ébredt benne öntudatra véletlenül. Apái, hisz mint mindenkinek, úgy neki is csak kellett, hogy legyenek valaha apái, akik még egészségesek voltak, ismerték a szabad mozgás, egyszerűen a pusztá létnek gyönyörét; tehát ebből a hajdani, rég tovatűnt gyönyörből lejt fel egy parányi összezsugorodott, halavány husában.

Meglepetve néztem, hisz mindig önmagával tehetetlennek ismertem és nem tudom, milyen végtelen mély szomorúság fogta el szívemet a szegényke pillanatnyi öröme láttára, eszeveszett futkározására ahogy lobogott piszkos burnusza a hideg szélről metszett szürkületben...

Csonka anyja alig tudott hová lenni a nyugtalanságtól, hisz a kocsik, a lovak... hívta, korholta és igyekezett magát a közelébe csusztatni, hogy valamiképp megragadhassa. De a gyermek csak forgott, rohant a közhönsz járó-kelők között; forgott, rohant eszeveszetten, mint valami éjjeli szender...

Végre eltikkadva kuczorodott le nyomorult rongyai közé és még sem mocszant többet. Hirtelen végződött, amilyen hirtelen kezdődött.

Valami sokkal szörnyűsebb dolog kényszerítette vissza helyére ezt az istenverte teremtetést, mint az a véletlen kézmozdulat, amelylyel lecsaptam a molyt: a bizonytalanság, hogy hova fogja lehajtani fejét és hogy miféle az estéltje; a tudat, hogy oly nyomorult, hogy annyira különbözik a többi halandótól, hogy karjai halottak, hogy ő egy páriánál mi sem egyéb.

Lehorgasztott fejjel, rossz, sunyi nézéssel bámult megint a földre és mutogatta összezsugorodott karjait a járó-kelőknek...

... Közte és a moly közt, az általuk fölidézett gondolatok közt sokkal nagyobb a hasonlatosság, mintsem azt meg tudnám érteni...

lebeg szemem előtt, amely a nálunk hiányzó nagystülű nagyiparost pótolni volna hivatva: egy társaságra gondolok, amely újabb iparágaknak a meghonosítását és kifejlesztését tűzi ki célul, tartózkodva minden finanziaális és bankszerű tevékenységtől és amely e célból az államnak teljes támogatásában, esetleg anyagi segélyezésében is részesülne annak a fejében, hogy nagy tőkét és szakértelmét azon államgazdasági feladatok szolgálatába helyezi, amelyeknek istápolására alapítványt. Csak eszembe vettem ezt fel, tisztelt Ház és csak mint ötlet ajánlom a tisztelt kormány figyelmébe. Szinte hallom már azon ellenvetést, tisztelt Ház, hogy hogyan lehet az ipar nagyszabású fejlődéséről beszélni a vámtérület közössége mellett? Nem lehet szándokom, beszédem keretében az Ausztriához való gazdasági viszonyunk felett elmélkedni. (Halljuk!) Hiszen erre lesz még alkalom annak idején, midőn ezen kérdés insuaforma napirendre kerül, de mégis egy megjegyzést el nem hallgathatok, és ez az, hogy megjegyzésem szerint az ország ipari törekvéseire nézve a vámtérület közössége nem tekinthető kizárólag akadályul csupán, avagy olyan alapnak, amelyen ezen törekvéseket ki-elégíteni nem lehetne. Hisz ezt semmi sem zárhatja meg jobban, mint ama sikerek, amelyek eddig is ezen a téren elérték, eredmények, amelyekre nézve bevallom, hogy szerények, de amelyek mégis bebizonyítják azt, hogy dacára azon nehézségeknél, amelyek a vámtérület közösségében, az ipar fejlesztésére nézve tagadhatatlanul jelennek, mégis ezen téren az országban tartós és virágzó alkotásokat lehetett létesíteni. Ennek a magyarázata pedig abban rejlik, hogy ezen az ipari fejlesztés szempontjából annyira meghiúsult és megátadott viszonyban árnyoldalai mellett vannak ugyancsak az iparfejlesztés szempontjából előnyei is, amelyek előtt szemét hunyunk nem szabad.

Röviden érinti a szónok az agrárszociálismust, amelynek legjobb orvossága volna, ha új kereseti források nyílnának. Látjuk tehát, folytatja, hogy fontos társadalmi, politikai és gazdasági szempontok azok, amelyek minket e téren sürgős tevékenységre utalnak. A mondottakat nem ellentétképpen hangsúlyozom azon akciónak, melyet az állam a mezőgazdaság emelése körül kifejt; a legmelegebb helyesléssel kísérem ezt és lehetetlennek tartom, hogy ebben az országban bárki is másképpen gondolkozzék, akinek érzése és érzése van a legvitalisabb nemzeti érdekek iránt, sőt ellenkezőleg az intenzív, a valódi, komoly agrárpolitika nemcsak hogy ki nem zárja, de egyenesen megköveteli a lakadatlan buzgalmat a kereskedelem és az ipar emelése körül. (Élénk helyeslés jobbfelől.) Ipari föllendülésünkkel karöltve kereskedelmünkre is különös figyelmet kell fordítanunk.

Ezkről szólva eszembe jut Arányi Miksa képviselőtársunk tegnapi megjegyzése, amely szerint hazánk ifjusága nagyon jelentékeny részében a közhivatalnokai pályára fordult. Ez így is van, összefügg ez azon jelenséggel, hogy nálunk főleg a törzsköcs magyarság körében még mindig bizonyos idegenkedéssel viselkednek az ipari és kereskedelmi pályák ellen, és ez nem is lehet másképpen, ha látjuk, hogy társadalmunk felfogása még telítve van azon előítélettel, hogy a kereskedelmi és ipari tevékenység nem elég urias, nem elég nemes foglalkozás. (Helyeslés a jobboldalon.) Lehet-e akkor csodálkozni, tisztelt Ház, ha a magyar ifjak színéjéről csak szórványosan jelentkeznek ezen pályákon és ha a jobb, a vezető állások betöltésénél, vagy az önálló üzemek között vajmi kevés az alkalmas, szakavatott erő éppen a törzsköcs magyarság körében? Szolgálhatnék erre nagyon érdekes és jellemző adatokkal a budapesti kereskedelmi akadémia köréből. (Halljuk! Halljuk!) Ezen viszonyokban, tisztelt Ház, gyökeres változásnak kellene beállania és évégből fontos felvilágosító szerep jut a magyar sajtónak és a magyar társadalom felvilágosodottabb előkelő köreinek egyaránt. Mert, tisztelt Ház, mi türes-tagadás benne, a magyar nemzeti szellem eredetisége, önálló, individuális jellege az ipari termelés terén csak akkor fog valójában érvényre jutni, ha az ipari és kereskedelmi tevékenység és munka megbeszülése tekintetében a magyar társadalom felfogása alapjaiban meg fog változni. (Ugy van! Ugy van! jobbfelől.)

A mondottak nem állanak ellentétben az utolsó évtizedek azon öröndetes vívmányaival, hogy a magyar ipari és kereskedelmi kart mai alakítás hazafiság, a magyar nemzethez való hű ragaszkodás és a magyar nyelv terjesztése tekintetében az országban egyellen egy más hivatása, osztálya sem mulja fölül. Azonban szükséges, hogy az egész nemzetet, a nemzetnek minden rétegét áthassa azon tudat, hogy az ipar és kereskedelem virágzása nem csupán a nemzet anyagi érdekét képezi, hanem, hogy ez fontos kulturális és közszabadsági javak szerzésének és kiterjesztésének kuttforrása és hogy ez a magyar társadalom demokratizálásának és végső vonalban kulturális és társadalmi egybeforrásának

hathatós mozgatójává lenni van hivatva. (Helyeslés jobbfelől.)

Ezek után bátor vagyok, tisztelt Ház, visszatérni oda, ahonnan kiindultam. Jó közgazdasági politika jó pénzügyi helyzetet teremt, amint ez éppen azon költségvetési előirányzathoz viszonyul, amely kezeink közt van; mert ha dacára a beszédem elején jelzett gazdasági csapásoknak, a jelen költségvetési előirányzat oly kedvezőnek jelentkezik, ezt — ismétlem — azon gazdaságpolitikai iránynak köszönhetjük, melyet állam és törvényhozás mostanig is követett, de melynek akcentuáltabb, rendszeresebb és erélyesebb kidomborítása érdekében szót emelni bátorodom. Az államnak és társadalomnak ilyen gazdasági irány mellett még messzebbmenő kedvezőbb pénzügyi helyzet fog előállani idővel, amint hogy az ilyen gazdasági alapon felépült állampolitika a virulásnak és jólétnek fényes perspektíváját tárja fel, amelyben Magyarországot valóban gazdagnak és szabadnak, az európai népe살ádok között előkelőbb helyet elfoglaló, elismert nemzetnek látjuk.

Ezeket a tisztelt Háznak megszívlelésre ajánlva és teljes bizalommal ahhoz, hogy a tisztelt kormány az általam fejtegetett közgazdasági politika magaslátán továbbra is meg fog maradni, a költségvetést általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadom. (Élénk helyeslés jobbfelől. A szónokot számosan üdvözlék.)

Sima Ferenc hosszabb beszédében bírálja az egész igazgatási rendszert. Megtámadja a rendőrséget is. Eközben felolvassa az *Országos Hírlap* mai számából azt a cikket, amely a főkapitánynak a rendőrközegnek nemely tulkapását ajánlja figyelmébe. A költségvetést Sima nem fogadja el.

Polónyi Géza röviden kijelenti, hogy ő és elvtársai — mint a függetlenségi párt — szintén nem vesznek részt a vitában.

Elnök az ülést öt percre felfüggeszti.

A vita berekesztése.

A szünet után a jegyző megszólal:

— Makfalvay Géza következik.

— Nincs itt! — felelik.

Az elnök: Kíván-e még valaki szólni? (Senki sem jelentkezik.) Akkor a vitát bezárom. (Nagy mozgás.)

A pénzügyminiszter beszéde.

Lukács László pénzügyminiszter bevezetésül a néppárti szónokokkal polemizál. Különösen gróf Zichy Jánossal foglalkozik, akinek beszédéből egy szimptomatikus jelenségre utal. A 16. §. vitája után félesztendővel ugyanis ellenzéki részről hangoztatják a lapok előzetes cenzuráját.

Major Ferenc: Másként értette azt Zichy!

Lukács László pénzügyminiszter: Nem szemrehányásképpen említem, hanem csak megjegyzem, hogy ha a törvényhozás többsége és a közvélemény már régebben nem helyezkedett volna arra az álláspontra, hogy a sajtószabadságot érinteni semmi irányban nem szabad, ma nem állnánk a szociálizmussal szemben ott, ahol tényleg állunk. (Zaj és közbeszólások a szélsőbaloldalon: Az nem segít!)

Ezek után engedje meg a tisztelt Ház, hogy foglalkozzam az egyedüli szakszerű és valódi finanziaális beszéddel, amely itt elhangzott e vitában és ez Horánszky Nándor képviselő ur beszéde. Az igen tisztelt képviselő ur két igen szomorú és sötét állítással vezette be beszédét, amennyiben először azt állítja, hogy ez az ország finanziaális teljesítési képességének véghatárához ért. (Ugy van! balfelől.) másrészt pedig konstatálja, hogy a deficites évek elején állunk, vagy amint később kifejtette, már benn is vagyunk a deficiten. Oly nagyfontosságú mindkét nyilatkozat, hogy ezekkel bővebben kötelességem foglalkozni. Mert ha el is ismerem, hogy a tisztelt képviselő urnál ez a nyilatkozat részint ellenzéki álláspontjából, részint pesszimiztikus világlátásából természetes, viszont másrészt a tisztelt képviselő ur is elfogja ismerni, hogy nekem, akinek kötelességem az ország anyagi érdekei fölött őrködni és első sorban az ország hiteltépességére is sulyt helyezni, kötelességem minden ilyen állítással szemben állást foglalni és azt a valóságnak mértékére redukálni. (Helyeslés jobbfelől.) Nézzük meg tehát, hogy miképpen állunk a teljesítési képesség véghatárával, amelyre vonatkozólag a tisztelt képviselő ur állítja, hogy az ország már ebbe a stádiumba jutott.

Ma az országnak finanziaális helyzete olyan — sem nem jobb, sem nem rosszabb — mint aminő lehet egy olyan ország finanziaális helyzete, amelyet évek hosszú során át a legkülönbözőbb anyagi csapások sújtottak. Ismeretes mindenki előtt, hogy mik érték ezt az országot a filloxera-pusztítástól kezdve a ragadós tüdőlobon és sertésveszen keresztül, egészen a múlt évek teljesen rossz terméséig, úgy, hogy valóságos csodálatra méltó az a szívósság

és az a kitartás, amelyet ez az ország mind-ezen csapások dacára tanusit. Ilyen állapotok között a kormányzatnak és első sorban a pénzügyi kormányzatnak kötelessége megadni az állampolgárok részére mindazokat az enyhítéseket, amelyek lehetővé teszik, hogy az állam iránti tartozásainak minél könnyebben, minél nagyobb megterhelhetés nélkül tehessenek eleget. És hogy ez megörténik, azt hiszem, senki sem vonja kétségbe, mert hivatalos adatokból konstatalható, hogy sok milliókra menő adóösszeg leiratott, elengedtetett; ott, ahol az egyszerű rögtöni fizetés az illetőknek nehézségeket okoznak, a legmesszebbmenő részletfizetési kedvezmények engedélyeztetnek és ott, ahol a fizetési készség és képesség meg van, de nem gyakorolható rögtönösen, ott a legmesszebbmenő engedékenységgel járunk el, úgy, hogy a kényszervégrehajtás elhalasztása mindenütt, ahol ez kéretett, az összes mezőgazdasággal foglalkozó népre vonatkozólag egész vármegyék területére megadott és kiterjesztett az aratás utáni időnkig, vagyis szeptember 1-ig. Azt hiszem, ezek köztudomású tények, amelyeket kétségbe vonni nem lehet.

Ilyen körülmények között azt lehetne képzelní, hogy az állam bevételei valamely jelentékeny visszaesést vagy csökkenést mutatnak, annál inkább, mert az a híres adósróf, amelyről egész legendákat méltóztatnak beszélni, ez alkalommal nemcsak hogy intenzívebben nem működik, de egyáltalán nem működik. (Ellenmondás a szélsőbaloldalon) mert az országnak igen nagy területein semmiféle kényszer-végrehajtás nincs, hanem meg van szüntetve. És minő eredményeket látunk ezzel szemben a bevételeknél? Előttek áll egy kimutatás, amely mutatja az 1897. évek bevételeit, a pénzügyi tárca összes ágazataira vonatkozólag.

Azt látjuk, hogy ha az 1897. január elsejétől december végeig pénztárilag befolyt összegeket számbavesszük és összehasonlítjuk ezeket az összegeket az 1897. évre költségvetésileg előirányzott összegekkel, akkor mutatkozik 35.317.000 forintnyi többlet; hogy ha pedig összehasonlítjuk az 1896. évben tényleg befolyt összegekkel, akkor sem mutatkozik csökkenés, hanem 6.610.000 forintnyi többlet.

Tisztelt képviselőház! Hogy ilyen körülmények között mégis valaki azt mondhasssa, hogy ez az ország a finanziaális teljesítés véghatárához eljutott, azt hiszem, ez egy kissé merész állítás.

Most nézzük meg a második állítást, hogy a deficites évek elején állunk, vagy már benne is vagyunk a deficiten. A tisztelt képviselő ur, mielőtt ezt az állítást bizonyítaná, egy visszatekintést vet az államháztartás egyensúlyának helyreállításai módjaira és konstatalja, hogy ennek eszközei voltak: először a konverzió, aztán a fogyasztási adók reformálása és az egyenes adó kezelésénél folytatott erőszakos eljárás. Ami a konverziót illeti: a tisztelt képviselő ur — mondhatnám — szemrehányó hangon nyilatkozik, mintha azok, akik a konverziót keresztülkítették, bünt követek volna el az ország anyagi jóléte ellen. Én azt hiszem, hogy azok, akiknek sikerült az ország államháztartásának egyensúlyát helyreállítani, egyáltalában nem megrovást, hanem a legnagyobb elismerést érdemlik. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) Ugy azok, akik közreműködtek erre, valamint a parlament és a nép, melynek áldozatkészsége azt lehetővé tette. De téved a t. képviselő ur, midőn azt méltóztatik állítani, hogy a konverzió összes finanziaális eredménye 45.000 forintnyi megtakarítás volt. Sokkal több volt. A hivatalos jelentésből méltóztatik bárki meggyőződni, hogy 5.754.000 forint volt a megtakarítás.

Horánszky Nándor: Kamatmegtakarítás?

Lukács László pénzügyminiszter: Nem kamat-, az összes finanziaális megtakarítás. Azonban nem az volt csak az egyedüli feladata a konverzióknak, hogy itt kamatmegtakarítást érjünk el, hanem voltak igen nagy más közgazdasági és finanziaapolitikai motívumok. Ott volt mindenekelőtt az, hogy államháztartásunk és államadósságunk rendszeréből az 5%-os és 5%-nál magasabb kamatozású kölcsönöket elimináljuk. Ez teljesen sikerült.

Ott volt második feladata, hogy ne csak a névleges, hanem a tényleges kamatozását is az államadósságoknak redukálja: ez is sikerült. Azonkívül az államosított vasutaknak adósságait állami adósságokká változtatván azt, az államnak kizárólagos tulajdoni joga ezekre a vasutvonalakra teljesen pregnans kifejezésre jutott. Azonkívül unifikáltattak adóssági címleteink, ami finanzia-politikai és finanzia-technikai szempontból szintén igen nagyfontosságú dolog volt. Azonkívül a konverzió ugy vitetett keresztül, hogy így a 4%-os koronajáradék, valamint a 4%-os aranyjáradék-kölcsönél elért árfolyam a legkedvezőbb volt, amely azon ideig az állami üzleteknél egyáltalában eléretett. És mindezen felül egy rendkívüli fontosságú feladata volt a konverzióknak, tudniük minden újabb áldozat, az államnak minden

ujabb megterhelhetése nélkül megszerezni az arany- mennyiséget, mely a valutarendezésre szükséges. Ez tényleg beszerezhető és pedig úgy, hogy az 1892. évi költségvetésbe beállított adóssági kamatszükséglet egy krajczárral sem növekedett, Minden újabb teher- növekedés nélkül, tiszta megtakarítás segítségével megszereztük az egész aranyszükségletet a valuta- rendezésre, sőt azonkívül biztosítottunk még 48 milliót magunknak, mely bármely pillanatban igénybevehető volna, mely azonban igénybe nem vétetett.

Ezek voltak a konverzió céljai, feladata és eredményei. Én azt hiszem, hogy erről a műveletről és ennek a keresztviteléről oly kicsinyléssel nyilat- kozni nem lehet.

A harmadik faktor, melyet a képviselő ur felemlít, hogy szintén hozzájárult az államháztartás egyensúlyának helyreállításához, az, hogy az egye- nes adók kivétele körül az organumok oly eljárást követtek, hogy kivételnek 60—70%-kal többet, mint amennyi törvényileg kivethető, aztán, ha a fél rekurál, a felét elengedik. Bocsánatot kérek, ez rendkívül súlyos és igazságtalan vád, amelyet így általánosságban, minden bizonyíték nélkül emelni nem lehet.

Azután áttér a tisztelt képviselő ur annak bizonyítására, hogy tényleg bekövetkezett a deficit és bizonyítja ezt azzal, hogy a zárszámadási fele- segek évről-évre apadnak és hogy szerinte 1896-ban már tényleg deficit mutatkozik a zárszámadásban. Hogy a zárszámadási feleslegek apadnak, az ter- mézetes következménye annak, hogy egyik rossz év a másik után következik: ily körülmények között azok emelkedését nem lehet várni. De azt is mondja a képviselő ur, hogy 1895-ben még 6.800.000 forint tényleges felesleg volt, míg az 1896-iki zárszáma- dásban már 1.600.000 forint hiány van. De ez sem áll.

Mert akár az előirási, akár a tényleges ered- mény alapján bíráljuk meg az 1896. évnek zárszá- madási eredményeit, nem találkozzunk deficittel, hanem igenis többlettel.

A tisztelt képviselő ur azt mondja, hogy nem reális ez a költségvetés, mert abban oly bevételek is foglaltatnak, amelyek kölcsönökből származnak s amelyek birtokeladásból veszik eredetüket.

Már többször volt alkalmam arra utalni, hogy az a körülmény, hogy egy költségvetésben vannak-e kölcsönből eredő bevételek vagy nincsenek, a költ- ségvetésnek realitására abszolúte semmi befolyással nincsen. Mert ott, ahol kölcsönből származó bevétel szerepel a bevételek között, ugyanolyan megfelelő összeg van kiadás is kimutatva, ez tehát egy átfutó tétel, amely a költségvetés mérlegére sem előnyös, sem hátrányos befolyást nem gyakorol. (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.)

Ami a birtokeladásból származó bevételt illeti, igaz, hogy 1.200.000 forint van e zimen a költség- vetésbe felvéve, de ha ezt méltóztatik a realitás szempontjából bírálni, méltóztatnék azt is tekin- tetbe venni, hogy beruházásokra ezzel szemben lel szemben, mely ingatlan vagyon eladásából szár- 35 millió forint van felvéve, adósság törlesztésére pedig tíz millió forint, úgy, hogy 1.200.000 forint bevétel- mazik, 45 millió forint áll, mint oly összeg, mely részint beruházásokra, részint adósságok törleszté- sére fordítatik. Azt hiszem, ez teljesen paralizálja azt a kifogást, amelyet a tisztelt képviselő ur a re- alitás szempontjából tett.

T. ház! Nem kívánom türelmüket továbbra igénybe venni. Azzal zárom szavaimat, hogy én koncedálok, hogy közéletünkben úgy, mint a társa- dalmi téren, vajmi kevés a fényes pont; de ezen kevés fényes pont között kétségen kívül a legfénye- sebbek egyike éppen államháztartásunknak rendezett- sége és ezen rendezettségnek konszolidáltsága. (Ugy van! Ugy van! jobbfelől.) És én arra vagyok bátor kérni a t. képviselőházat és a t. képviselő urakat, ne akarják ezt a csekély fény sugarat, mely közle- tünket megvilágítja, elhomályosítani, mert ezzel csakis ellenségeinknek okozunk örömet, önma- gunknak szolgálatot nem teszünk. Igaz! Ugy van! jobbfelől.)

Kérem a költségvetés megszavazását. (Hosszas élénk tetszés, helyeslés és éljenzés a jobb- oldalon.)

Gróf Zichy János személyes kérdésben meg- jegyzi, hogy ő nem beszélt a sajtószabadság korlá- tozásáról, csak az igazító iratok ellenőrzéséről.

A szavazás.

Az elnök ezután fölteszi a kérdést, hogy megszavazza-e a Ház általánosságban a költség- vetést?

A többség a költségvetést megszavazza.

Holnap megkezdik a kisebb társzák költség- vetésének tárgyalását.

KÉT ASSZONY

BARANCZEVIOS SZ. KÁZMÉR REGÉNYE

oroszból fordította SZABÓ ENDRE (8)

— Déli szél, Szergejevna Olga, déli! — felelt a jövevény, levéve czilinderét s oly szé- lesen mosolyogva, hogy meg lehetett látni fe- hér, ép fogait, — nos, hogy vannak?

Erősen megszorította s egy pár pillanatig fogva tartotta Olga kezét.

— Köszönöm, jól vagyunk. Bizonyosan imádkozott értünk.

— Oh, még pedig oly áhítatosan! — felelt a fiatal ember szemeit, az égre emelve.

Olga körülnézett. A két gimnazista és két leányka rájuk nézett és hallgatta őket.

— Jerünk a kertbe, — mondá Olga — ma- ma, azt hiszem, lefeküdt egy kis délutáni álmora.

— Jerünk, jerünk! Kegyeddel bárhová! S elindultak lassan a kertkapu felé.

A kisasszonyok mintegy vezényszóra meg- fordultak s utánok néztek.

— Fura leány, — mondta az egyik.

— Egyszerűen szemtelen — szólta a másik — otthon nincs mit enniök s ide jön gavallérokat fogni. Ma reggel nem volt mivel kivasalni az alsószojnyáikat, hozzánk küldtek vasalóért.

— Hát még az adósságuk! — kiáltott fel amaz, — tegnap eljött hozzájuk a mézáros; még káromkodott is.

— Úljunk le ide, — szólta Olga — beve- zetje Bargyint egy kis futókával benőtt lu- gasba, — el vagyok fáradva, meg nagyon me- leg is van ma.

Bargyin kivett a zsebéből egy doboz nyalánkságot s letette Olga elé az asztalra.

— Merci! De minek bajlódik ilyenekkel?

— Csak úgy? A czukrászda előtt hajlat- tam el, bementem és bepakoltattam. Hancm kegyed igazán elfáradt, nagyon nehezen lé- legzik.

— Igazán? Hátha még azt tudná, hogy mennyire dobog a szívem. Az óriási körhintán mulattunk.

— Kivel?

— Azzal a két kisasszonnyal, akit ön is látott. Nagyon ostobák, szegénykéek. Igaz-e?

— Nem vettem észre. Én csak kegyedet láttam és mindig csak kegyedet látom.

— Ohó, ön — amint látom — bókokat készül nekem mondani.

A fiatal ember levette czilinderét s le- tette magához a padra. Így távolról sem volt olyan érdekes, mint amilyennek azelőtt lát- szott. Kis, lapos, fekete hajjal mélyen benőtt homloka, apró, mélyen fekvő száraz fényű fekete szemei, hegyes orra — mindez együttvéve nem kölcsönzött rokonszenvet. Ezenfelül az a rossz szokása volt, hogy időnkint összeráncolta a homlokát és testét összegubbasztotta, mintha kólikája lett volna. Ez nem tetszett Olgának s ezért, valahányszor a fiatal emberen erőt vett ez a szokása, ő mindannyiszor elfordította a tekintetét.

— Bókokat! — kiáltott fel Bargyin — hát lehet-e szavakkal kifejezni azokat az ér- zelmeket, melyek engem hevitenek!

Valóban nagyon nehéz volt megérteni, hogy miféle érzések lehettek azok — ha ugyan léteztek — amelyek ebben a pillanatban a lapos homloku fiatal embert hevítették, amint apró szemei szakadatlanul futkostak egyik tárgyról a másikra.

— Hát micsoda érzések hevitik önt? — kérdezte félénken Olga.

— Nem találja ki?

Bargyin jelentősen nézett a leányka szemébe.

— Nem.

— Tetteti magát?

— Egy cseppet sem! Biztosítom.

Bargyin megint elfintorította arcát.

— Nem sokára egy éve lesz, hogy sze- rencsém van a kegyetek házához járni — mondá kissé izgatott hangon — én egy hozzá szoktam az önök társaságához, a kegyed ma- mája, nővere társaságához, hogy megvallom, nagyon nehéz volna e társaságtól megválnom.

— Ugyan miért? — kérdé Olga, csinált naivsággal vetve rá nagy, fényes szemét.

— Nem tudom, de az utóbbi időkben úgy veszem észre, hogy a mamája . . . hogy

is mondjam csak . . . nem szívesen veszi az én látogatásaimat.

— Igazán? Én nem vettem észre, — fe- lelta Olga iménti természetes hangján, de hir- telen támadt elpirulása némileg ekarulta őt.

— Én észre vettem.

— Nem tévedett ön? Mama mindig örült, ha ön hozzánk jött.

„Igen, örült, mig azt hitte, hogy mint kérő lépek fel”, — gondolta Bargyin — „de látta, hogy nem megyek lépre, hát most mér- ges, ha lát.”

De fenhargon így szólta, felsóhajtva:

— Igaz, úgy volt, régebben, de egy idő óta a mama egészen megváltozott irányomban.

— Én azt hiszem: csak öntől függ, hogy a mama megint a régi legyen ön irányában, — felelt Olga zavartan.

„No lám: mit akarsz te is — gondolta Bargyin — meg kell adni, hogy jól tudod a szerepedet, erélyesen lépsz fel, de én sem vagyok ám bolond.”

Megint elfintorította arcát, nagyot sóhaj- tott és busult arcot vágva, így felelt:

— Engedje meg, Szergejevna Olga, hogy őszinte legyek. Én azt hiszem, hogy mi annyira jól ismerjük egymást, hogy nincs miért eltit- koinunk egymástól a valóságot, bármi legyen is az. A kegyed célzása világos — megérlet- tem. De én ezt a lépést nem tehetem meg.

— Miért? — kérdezte Olga alig hallható hangon.

— Azért, mert az az én meggyőződésem el- len volna.

— Ugy?

Olga itt merően ránézett a fiatal emberre, de rögtön lesütötte szemeit. Bargyin arcza el- fintorodott és — amint szokott — összegub- basztotta magát.

— Meggyőződésem ellen volna. Az én elvem: a szabadság, a legteljesebb, a legna- gyobb függetlenség. Ha megszabadulhatna az em- ber maga-magától, vágyaitól, törekvéseitől, szen- vedélyeitől: ilyen állapotot én eszményinek ne- veznék. De fájdalom, ez lehetetlen. Lehető csak az, hogy ne kösse le magát az ember semmi- féle módon, semmi olyas körülménnyel, ami valakivel szemben őt kötelezi. Az én nézeteim a házasságot illetőleg a legsivárabbak. A há- zasság — házasság, — végezte be, moso- lyogva a szó játékán.

Olga már régebben is hallott Bargyintól ilyesfélét, de ez még soha sem fejezte ki ma- gát ily pontosan és határozottan az ő elvei felől.

— A házasság — házasság és minden- esetre — a szerelem sirja. Az élet tapaszta- lataiból és személyes megfigyeléseimből arra a meggyőződésre jutottam, hogy ugynevezett boldog házasság egyáltalában nem létezik. Az egyik fél minden bizonynyal nem elégedett, vagy szerencsétlen s a legtöbb esetben ezt mind a két félről el lehet mondani. A házas- felek boldogoknak tetteik magukat, hogy rácsá- bitsanak a házasságra valamely agglégényt, akit már megbolondított az egyedüliség, azután az- zal vigasztalják magukat, hogy megszap- ritották a maguk táborát. Sajnálatra méltó vigasztalás! Mások azzal vigasztalódnak, hogy az ő aranyos gyerekeikből ugynevezett hon- fiakat nevelnek. De ez már kevésbbé sajnálatra méltó vigasztalódás. Casol és Epaminondászok ma már nincsenek.

— Ez tehát azt jelenti, hogy ön végké- pen elítéli a házasságot? — kérdezte Olga.

— Elítélem.

Erősen, bár lopva nézett a leánykára s kimondhatatlan meglepedésére azt vette észre, hogy csaknem nyers szavai úgy szólván semmi hatást sem gyakoroltak arra. Olga csak oly nyugodtan nézett a távolba, a kert utaira, mint előbb, sőt mintha el is mosolygott volna.

„Nem közönséges leányzó”, gondolta ma- gában, „de ezt el is vártam tőle. Ő is szeretne élni! Egészen olyan! Nagyszerű, pompás!”

De azért bus arcot vágott.

— A házasság olyan formában, mint az nálunk meg mindenütt szokásos, a maga ne- mében bizonyos erőszakosság, mely kötve tartja egy a férfit, mint a nőt — folytatta Bar- gyin.

SZÍNHÁZAK.

Budapest, csütörtök, 1898. január 27-én.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Évi bérlet 21. Havi bérlet 21.

Az egér.

Vigjáték 3 felvonásban. Írta: Palleron. Fordította: Faj J. E.
Személyek:

Moisandné Len. Irainé
Clotilde Sz. S. Vayné
Kiss M. Martha Tokók I.
Károly Pépa Helyi I.
Sugary Max Manóczy M.
Császár
Kezdeté 7 órakor.

MAGY. KIR. OPERAHÁZ.

Évi bérlet 16. Havi bérlet 16.

A cremonai hegedős.

Opera 2 képből. Szövegírók: Coppée és Beaulain. Fordította Abrányi L. M. Zenejét szerzőzte Hubay Jenő.
Személyek:

Ferrari Taddeo Ney D.
Filippo Takacs
Sandro Arany
Giannina Abonyiné
A poszta Szendrői

Coppélia

Ballet 2 felvonásban. Írták: Nittler és Saint Leon. Zenejét szerzőzte: Delibes Leo.
Személyek:

Swanilda Baráti A.
Ferenz Zsuzsanna
Hedvig H. G. Mann
Coppélius Pini
Coppélia Ditz Teréz
Kezdeté 7 órakor.

NÉPSZÍNHÁZ.

A kis alamuszi.

Eredeti vig operette 3 felvonásban. Írta és zenéjét szerzőzte: H. J. Bokor József.
Személyek:

Chateaux Renard F. Hegyi A.
Saint Remy Kiss M.
Tren oile Ujvári
Mervilleux Kenedich
Mac Donald Nemeth
Sarah, neje Z. Bányi
Mary Balogh
Tom Tölgyi
Rottenetes Kassai
Juliette Vidorné
Kezdeté 7 órakor.

VÁRSZÍNHÁZ.

Nagy bérlet 47. Havi bérlet 11.

A makranczos hölgy.

Vigjáték 5 felvonásban. Írta: Schaksper. Fordította: Léray
Személyek:

Rapófia Szigeti
Vicentio Abonyi
Petrucio Gyenes
Lucentio Dezső
Gremio Gabányi
Hortensio Horváth
Tranio Zilahy
Biondello Faludi
Leonio Egrossy
Katalin Csillag T.
Bianca Ligeti
Kezdeté 7 órakor.

VIGSZÍNHÁZ.

594. szám. — 594. szám

Katonadolog.

Bobózat 3 felv. Írták: Sylvane és Gascogne. Ford. Martos Ferencz.
Személyek:

Lestamboudois Gyöngyi
Laurance Mikroczy
Geneviève Baán
Nasillon Göllh
Marinette Haraszty
Cazaubon Alpár J.
Lagriffoul Gál
Ezredorvos Balassa
La Feuillette Rathonyi
Kezdeté fél 8 órakor.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

A gésák

vagy Egy japán toaház története.

Énekes játék 3 felv. Írta Owen Hall. Ford. Faj J. E. és Makai E. Zenejét szerzőzte Sidney J.
Személyek:

Reginalt Szentmiklósi
Bronville Ferenzy K.
Cunningham Odry Z.
Grimston Iványi A.
Stanley Seregi
Downey Erdődy L.
Bolton Fodor R.
Yun-Csi Sziklay K.
Imári márk Boross E.
Mimóza Vlád G.
Kezdeté 7 órakor.

Színházi műsorok.

	Nemzeti Színház	Vár Színház	M. Kir. Operaház	Vig Színház	Nép Színház	Magyar Színház	Kisfaludy Színház
Péntek	Othello	—	—	Coullisset ur	A toloncz	A kikapós patikárius	—
Szombat	A nagymama	A fény árnya	A portici néma	Hivatalos feleség	A baba	A gésák	—
Vasárnap d. u.	Figaro házassága	—	—	Szöke Katalin	A cigány	Menyecke kisasszony	—
Este	Folt, amely tisztít	—	A windsori vig nök	Champaudet állomás	A varázsgyűrű	A gésák	—

Confettit
tánomulatság és estélyekre

szállít saját rizik óra 978

POLITZER M. MÓR

VII., Dob-utca 53. sz. — Csak tényleg elhasznált áruért utólag kell fizetni.

Az egyedül

sterilizált és bakteriummentes

szikviz a

SANITAS SZIKVIZ

Telefon: SANITAS. (440)

BLICKENS DERFER

amer. gyors-írógép (klaviatur rendszer, mint a Remington, Hammond, Yost) a legújabb. A létező összes rendszereket felülmúlja tartósság és megbízható gyors munka tekintetében. Egyszerű, romolhatlan szerkezet. Nincs festékszalagja. Írása látható, 60%-al olcsóbb,

SCHULHOF GYULA 324

V. ker., Váci-körút 80. sz.

Első biztosító intézet

katonai szolgálat esetére.

Ü. cs. és kir. ténsege József főherceg védnöksége alatt.

Biztosítási tőke: 27 millió korona.

Fiu gyermekek legelőnyösebb ellátása

katonai szolgálat költségének fedezése — illetve a nagykorúság idejére. Bővebb felvilágosítással szívesen szolgál az Igazgatóság.

Budapest, V. ker., Erzsébet-tér 1. sz.

Nagykeleti utazás

Egyptom és Palesztinába.

Indulás: 1898. febr. 15. Visszaérkezés: 1898. márcz. 10.

Utirány: Budapest—Triest—Brindisi—Alexandria—Jaffa—Jeruzsalem—Betlehem—Holt-tenger—Jordánfolyó—Jertoko—Fortsaid—Suezi-csatorna—Ismailia—Cairo—Helouan—Piramisok stb. stb. (421)

Részvételi ár 385 frt,

mely összegben az összes vasuti, hajó szállítási, ellátási és kirándulási költségek bennfoglaltatnak.

Jelentkezések lehetőleg azonnal kéretnek.

Bővebb felvilágosítással és prospektussal szolgál az utazást rendező

Gyógyfürdők, üdülőhelyek és utazási központi iroda Budapest, IV., Mária Valéria-utca 5.

Meghívó.

A „Budapesti takarékpénztár és Országos zálogkölcön részvénytársaság”

részvényeseinek Budapestben, 1898. évi február hó 5-én (szombaton) d. e. 11 órakor a takarékpénztár helyiségében (VI. Andrásy-ut 5. sz. I. em.) tartandó

V-ik rendes évi közgyűlésére.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése.
2. Zárószámok előterjesztése, a felügyelő-bizottság jelentése kíséretében.
3. A mérleg megállapítása és a felmentvény iránti intézkedés az igazgatóság és a felügyelő-bizottságra nézve.
4. A nyereség hováfordítása iránti határozathozatal.
5. Hat felügyelő-bizottsági tag választása és a bizottság tiszteletdíjának megállapítása.
6. Tíz választmányi tag választása.

Az igazgatóság.

Azon t. cz. részvényesek, kik ezen közgyűlésen résztvenni óhajtanak, elkéretnek, miszerint nevükre írott részvényeiket az alapszabályok 20. § értelmében, legkésőbb 3 nappal a közgyűlés előtt, tehát bezárólag 1898. február 2-ig Budapestben a társaság főpénztáránál (VI. Andrásy-ut 5. földszint) letenni szíveskedjenek, ahol a letett részvényekről elismervényt nyerne, mely igazolási jeggyel szolgál a közgyűlésen való részvételre.

A közgyűlésen az alapszabályok 16. §-a szerint minden részvényest általa letett öt darab részvény után egy szavazat illeti meg, azonban 30 szavazattal többet sem saját, sem megbízójának nevében, sem mindkét minőségben együtt senki sem gyakorolhat.

A mérleg s a felügyelő-bizottság reá vonatkozó jelentése az alapszabályok értelmében a társulat irodahelyiségében közszemlére ki van téve s kívánatra minden részvényesnek egy nyomtatott példányt kiszolgáltatnak.

Páratlan sikerű gyógyhatásai folytán legmelogetben ajánlható.

Dr. Mitzger Tivadar

hidro-elektrotherapiái rendelő intézete
Budapest, Teréz-körút 44. I. em.

Az ideg- s nemi betegségek elnevezése alatt rejülő különféle legelhanyagoltabb bántalmak, makacs bőrbajok ifjúkori könnyelműség folytán fellépett bármily nagyfokú gyengeségi állapotoknál új gyógymódom az összes gyógy-módokat hasonlíthatatlanul messze felülmúlja, a mennyiben gyógyszerektől menten néhány nap alatt gyökeres, állandó s teljes gyógyulást biztosít.

Intézetem a modern higiénia és orvosi technika elsőrendű vívmányai szerint nagyszámú gyógyszerrel van berendezve. Tapasztalt, biztos és gyors eredmények folytán honorárium teljes gyógyulás után ártalmatlanul külön várótermek. Külön be- s kimenet. Rendelés naponta d. e. 9-1-ig, d. n. 2-8-ig. Levelekre díjmentesen választottatik.

Hogyan

lehet a tőzsdén eredményes ügyleteket kötni?

Közlebbi felvilágosítást ad jőhírű budapesti bank tőzsdéintézője, aki a mértékadó pénzügyi fennálló összeköttetési folytan értékes információkat rendelkezik, amelyeket érdeklődőknek a nyereségből való csekély részesedés ellenében rendszeresen ellenében rendelkezésre bocsát. Minden „Nagy siker” jellege alatt a Fischer A. D. hirdetői irodába, zsírás-utca 7. szám alá intézett kérdézközlésre postafordulattal választanak. (418)

Előfizetések és hirdetések

felvételnek lapunk kiadó-hivatalában,
VIII., József-körút 65. szám és fiókkiadóhivatalunkban V. ker., Marokkói-utca 4. sz.

Ha beteg a nő

sok esetben a rendellenes vérzés egyedül okozója. Biztos sikerű gyógyszer ellene a „HYDRANTIS LARDACSON” ára 1 adag 2 ft 50 kr., fél. adag 1 ft 50 kr. Vérfertőtlenítő baktériumok s egyéb bajoknál páratlan hatású a „Szárszaklevél” ára 1 üveg 3 ft, fél üveg 1 ft 60 kr. Epilepszia (rosszbetegség) idegesség, ideges szív- és főfájásoknál renkióvil hatást használtatik a „Liquor contra epilepsiam”. Számos elismerő levél. 1 üveg 3 ft, fél üveg 1 ft 60 kr. — Egyedüli készítője: (837) Váradi-féle gyógyszer-tár Szolyvahársfalva.

A honvéd-zenekar csütörtökön nagy hangversenyt

rendez a 423

„Plasticon”-ban

a régi műcsarnok palotájában

Andrásy-ut 59. szám.

A belépő díj 30 kr. Kezdeté 6 órakor.

Tengeri aquarium

Köcsal-szálloda, Erzsébet-körút 45. (336)

A magyar tengeri élővilágának bemutatása.

Zoologiai különlegességek.

Minden hó 16-án és 1-én új szállítmány. Nyitva reggeltől 3 óráig. — Belépő díj 30 kr. — Katona és gyermek jegy 15 kr.

Gyomorbetegeknek segély

Cooper Cooper & Co. Ltd. London
legismább eredeti

Ceylon téáját

árulja az

Angol Gyarmat Társaság

Budapest, V., Percekköz 4.

(Füredi-utca és Mészáros-utca között.)

Arjegyzékek kivánatra szolgálnak. Vidékre megrendelés fél kgr. és nagyobb mennyiségben barmenve szállítatik. 372

Heckenast Gusztáv

zongora termei.

Budapest, IV., Kigyó-utca 7. sz.

Legnagyobb választék.

Elsőrendű gyártmányok

Arjegyzékek ingyen.

